

Muzimbu Uacili uasonekele MATEU Citsindikiso

Muzimbu ua Mateu uapua umo ua mavulu auana mu Litavasano Lialiha lije lilumbununa vuyoye vua Yesu Kilistu. Limo ku limo liauo vhalitumbula nguavo “muzimbu.” kulumbununa “muzimbu uacili.” Va asonekele hanima ya kutsa ca Yesu kuli Mateu, Mako, Luka na Iuano. Vaka kulilongesa kuvatantekeya muaka muka uje muzimbu ua Mateu vausonekele, vuno honi casa kupua mu miaka makumi atanu na limo hanima ya kutsa ca Yesu. Naua kuvatantekeya ku cihela cije vausonekelele, vuno honi vavengi vakasinganiekela nguavo hamo vausonekelele mu Phalisitane kaha naua hamo mu nganda ya Yelusalema.

Muka kuusonekani ikeye vene Mateu, uje uapuile muka kutambula lisimu te kanda Yesu amuihule linga apue ndongisi yendi. Naua vmutantekeyela na lizina lia Levi. Mateu uapuile umo ua tunganda likumi na vavali kaha naua ua usonekelele kuli vaka kutanda Ciyunda. Eci vanacimuesa mu vitaleso hakupua makumi atanu na limo mu visoneka ku Litavasano Lialaja. Uatondele kumuesa ngue Yesu ikeye vene Mesiya, muyoyesi uakuhangula ua Njambi, uje ivahandekela vunanguizi vua hali ikeye. Mateu naua uasonekele viavingi via vumuene vua Njambi. Vayunda vatondele Mesiya kupua muene ua vumuene vua vimpande via mavu.

Mateu uahakelele mana mukuhisa viyongola vije mukulumbununa vumuene vua vusunga vua Njambi.

Muzimbu ua Mateu uapua livulu lia cili hakuputukila Litavasana Lialiha omuo lia vi-
taleso vihalio viaku Litavasano Lialaja. Livulu
eli lianungakana Matavasano avali. Vaka kuli-
longesa naua vasinganieka nguavo Mateu hamo
uesekele kutemunuisa cifua ca mavulu a Mosesa,
aje akeo apua mavulu atanu akulivanga mu
Litavasano Lialaja. Kuambulula ca Yesu ha
munkinda (5-7) tuasa kucesekesa na Njambi
ahana lishiko kuli Mosesa (Ndetulonome 19:3,
23:33).

Muvanavitumbikilamo:

1. Mateu aputuka muzimbu nakuhandeka ha
kusemuka ca Yesu Kilistu na maputukilo a
vipangi viendi mu kapetulu 1-4.
2. Cakuhatoko Mateu alumbununa vipangi
via Yesu na vilongesa viendi viavingi mu
kapetulu 5-25.
3. Cakumanusuila mukusoneka ca Mateu
cikeco cihandeka ha vipangi via Yesu mu
kutsa cendi na kusanguka cendi (26-28).

Vakukuluila va Yesu Kilistu (Luka3:23-38)

¹ Livulu lia vakukuluila va Yesu Kilistu, muna
Ndaviti, muna Avilahama.

² Avilahama uapuile ishe ya Isake, kaha Isake
uapuile ishe ya Yakomba, kaha Yakomba uapuile
ishe ya Yunda na vamunaina,

³ kaha Yunda uapuile ishe ya Peleze na Zela
vaje vaina vapuile Tamale, kaha Pelezi uapuile

ishe ya Hezelone, kaha Hezelone uapuile ishe ya Lama,

⁴ kaha Lama uapuile ishe ya Aminandave, kaha Aminandave uapuile ishe ya Naheshone, kaha Naheshone uapuile ishe ya Salemone,

⁵ kaha Salemone uapuile ishe ya Mbouasi uje vaina vapuile Luhave, kaha Mbouasi uapuile ishe ya Ovende uje vaina vapuile Lute, kaha Ovende uapuile ishe ya Njesi,

⁶ kaha Njesi uapuile ishe ya muene Ndaviti.

Kaha Ndaviti uapuile ishe ya Solomoni uje vaina vapuile te mpuevo ya Uliya,

⁷ kaha Solomoni uapuile ishe ya Lehovouame, kaha Lehovouame uapuile ishe ya Aviya, kaha Aviya uapuile ishe ya Asa,

⁸ kaha Asa uapuile ishe ya Njosefati, kaha Njosefati uapuile ishe ya Njeholame, kaha Njeholame uapuile ishe ya Uziya,

⁹ kaha Uziya uapuile ishe ya Yotame, kaha Yotame uapuile ishe ya Ahaze, kaha Ahaze uapuile ishe ya Hezekiya,

¹⁰ kaha Hezekiya uapuile ishe ya Manase, kaha Manase uapuile ishe ya Amoni, kaha Amoni uapuile ishe ya Yosiya,

¹¹ kaha Yosiya uapuile ishe ya Yehoyakine na vamunaina, ha ntsimbu ije vavatualele ku vunzinda mu lifuti lia Mbambilone.

¹² Kaha kuhuma hakuvatuala ku Mbambilone, Yehoyakine uapuile ishe ya Sheyaletiyele, kaha Sheyaletiyele uapuile ishe ya Zelumbambele,

¹³ kaha Zelumbambele uapuile ishe ya Aviyunde, kaha Aviyunde uapuile ishe ya Eliakime, kaha Eliakime uapuile ishe ya Azole,

¹⁴ kaha Azole uapuile ishe ya Zandoke, kaha Zandoke uapuile ishe ya Akime, kaha Akime uapuile ishe ya Eliunde,

¹⁵ kaha Eliunde uapuile ishe ya Eliazale, kaha Eliazale uapuile ishe ya Matane, kaha Matane uapuile ishe ya Yakomba,

¹⁶ kaha Yakomba uapuile ishe ya Yosefa uje uapuile yala lia Maliya uje uasemene Yesu, uje ivatumbula Kilistu.

¹⁷ Kaha honi vikota vioshe kuhuma kuli Avilahama nakutuala kuli Ndaviti viapuile likumi na viuana, kaha kuhuma kuli Ndaviti kutuala noho vavatualele ku Mbambilone viapuile vikota likumi na viuana, kaha kuhuma hakuvatuala ku Mbambilone kuneha noho kuli Kilistu viapuile vikota likumi na viuana.

*Kusemuka ca Yesu Kilistu
(Luka2:1-7)*

¹⁸ Honi kusemuka ca Yesu Kilistu cezile mucifua eci. Omo vaina Maliya vamulamene kuli Yosefa, kaha te kanda valimoneho vamumuene nguavo akemita lizimo lia nzili yaku Cimbembesi Ukulela.

¹⁹ Kaha Yosefa uje uamulamene hakupua ua vusunga, katondele kumuvuisa shuamua kaha uasinganiekele kuviana vulo movushueke.

²⁰ Vuno honi te acili nakusinganieka eci, taleni, kangelo ua Muene uasholokele kuli ikeye mu cilota nakuhandeka nguendi, “Yosefa, muna Ndaviti keti uteue kuambata Maliya mpueyove, omuo eci kuimita cali naco cinapu caku Cimbembesi Ukulela.

²¹ Akasema muana ua yala, kaha ukamuluka lizina liendi Yesu, omuo ikeye akovola vantu vendi ku vipi viavo.”

²² Vioshe evi vialingiuile mukushulisisa vije viahandekele Muene kuhitila muli kananguizi ua Njambi nguendi,

²³ “Talení, mpuevo uje kanda alimone na yala akemita kaha akasema muana ua yala, kaha lizina liendi vakamutumbula Manuuele” (kulumbununa Njambi ali netu.)

²⁴ Omo Yosefa uahindukile mutulo, ualingile ngue muje muamushikile kangelo ua Muene. Uambatele mpueyendi,

²⁵ vuno honi kalimuene nendi kuvanga noho hasemenene muana ua yala, kaha uamulukile lizina liendi Yesu.

2

Kumeneka ca Vaka Mana vaje vahumine ku Ngangela

¹ Honi omo Yesu uasemukile mu Mbetelehema ku Yundeya mu matangua a muene Helonde, taleni vaka mana vahumine ku ngangela vezile ku Yelusalema,

² vehuile nguavo, “Ali kuli ou nasemuka muene ua Vayunda? Tunamono ntanga tanga yendi mu ngangela, kaha tuneja nakumulemesa.”

³ Omo muene Helonde uevuile eci, ualiniengele cikuma, hamo navoshe vaje vakele nendi mu Yelusalema.

⁴ Kaha uakunguluile vakuluntu voshe va tusasendote na valongisi va mezi a lishiko, kaha uavehuile kuje Kilistu napande kusemukila.

⁵ Vamulekele nguavo, “Mu Mbetelehema ku Yundeya,” omuo omu mukemo muvavisonekelele kuli kananguizi ua Njambi,

⁶ “‘Nove Mbetelehema, mu nganda ya Yundeya, keti usinganieke nguove u uamundende hhakati kavaka kuyula vamu Yundeya, omuo kuli yove kukahuma muka kuyula uje akatuamenena vantu vange va Isaleli.’ ”

⁷ Amba honi Helonde uasanene vaka mana mu-vushueke, uavehuisisile ntsimbu muka ije ntanga ntanga yasholokele.

⁸ Kaha uavatumine ku Mbetelehema uavalekele nguendi, “Yeni mukatondesese cikuma ha kanike ou, kaha omo muamuuana, muije muakunjileke linga nange naua njije nakumulemesa.”

⁹ Omo vevuile vije via handekele muene kaha vaile, kaha taleni, ntanga ntanga ivamuene mu ngangela yakele kulutue luavo noho yezile naku-tulila ha cihela cije hakele muana.

¹⁰ Omo vamuene ije ntanga ntanga, vavua-helelele cikuma na nzolela yakama.

¹¹ Kaha omo vakovelele mu njivo vamuene muana na vaina Maliya, kaha vatsikamene ha mavuli avo nakumulemesa. Ambahoni vafukuile mu viambatelo viavo via vufuko nakumuhana mavuana a seho a ngolinde na mazi a kunika luengo luacili a fulankininsense na miila.

¹² Kaha hanima yakuvanangula mu cilota linga keti vahiluke kuli Helonde, vahilukile ku cifuti cavo na ngila yeka.

Vateuesela Yesu ku Ingito

13 Honi omo vaile, kaha taleni, kangelo ua Muene uasholokele kuli Yosefa mu cilota kaha auhandekele nguendi, “Hinduka ambata muana na vaina, kaha teuela ku Ingito, kaha yakakale kuje noho njikakuleka, omuo Helonde alinaku-tonda muana linga a mutsihe.”

14 Ambahoni uahindikile nakuambata muana na vaina ha vutsiki vuje vene nakuya ku Ingito.

15 Vakele kuje noho Helonde uatsile. Cije capuile kushulisisa vije viahandekele Muene kuhitila muli kananguizi ua Njambi nguendi, “Njasanene munange uje uakele mu Ingito.”

Vatsiha vanike

16 Ambahoni Helonde omo uamuene nguendi vaka mana vanamukuisa, uanienguele cikuma, kaha uashikile linga vatsihe vanike voshe vava mala mu Mbetelehema na mu vihela viakuli-hatako voshe vaje vakele na miaka ivali na vaje vakele muintsi lia miaka ivali yakusemuka, kuya ku ntsimbu ije yalilongesele ku vaka mana.

17 Ambahoni vialishulisile vije viahandekele kananguizi ua Njambi Njelemya nguendi:

18 “Vovuile Lizi mu Lama
lizi lia kulila na kulinienga cikuma,
Lakele alilila muomu ya vana vendi,
katavele kumuzembeleka,
muomu voshe vatsile.”

Vahuma ku Ingito vaya ku Nazaleta

19 Vuno honi omo Helonde uatsile, taleni, kangelo ua Muene uasholokele mu cilota kuli Yosefa mu Ingito, ua handekele nguendi,

²⁰ “Hinduka ambata muana na vaina linga muye ku cihela ca Isaleli, muomu vaje vasinganiekele kutsiha muana vanatsi.”

²¹ Kaha uahindikile nakuambata muana na vaina nakuya ku cihela ca Isaleli.

²² Vuno honi omo uevuile ngeci Alekelau nasuana Yundeya mu cihela ca ishe Helonde, kaha uateuele kuya kuje. Kaha honi hakumunangula mu cilota, kaha uaile ku cihela ca Ngaleya.

²³ Kaha uaile nakukala mu mbonge ivasana Nazaleta, linga vije vivahandekela tunanguizi va Njambi vilishulisise nguavio, “Vaka mutumbula Kanazaleta.”

3

Kuambulula ca Iuano Muka Kumbuitika (Mako1:1-8; Luka3:1-18; Iuano1:19-28)

¹ Mu matangua aje kuezile Iuano muka kumbuitika, uakele nakuambulula mu mpambo ya Yundeya,

² nguendi “Tengulukeni, muomu vumuene vua muilu vuli muyehi.”

³ Omuo ou ikeye ivahandekela kuli Kananguizi ua Njambi Isaya, omo uahandekela nguendi, “Lizi lia umo ali nakutambeka mu mpambo ngualio,

Vuaheseni ngila ya Muene
kaha sungameseni ngila yendi.”

⁴ Honi Iuano uazalele vuzalo vuakupanga ha maka a kamelu kaha ualikutile muiva ua cilambu mu mbunda yendi, na viakulia viendi viapuile vambimba na vuci.

⁵ Vantu vezile kuli ikeye kuhuma ku Yelusalema na ku Yundeya yoshe, na ku vihela vioshe viakulihata na ndonga ya Yundau.

⁶ Valitavelele vipi viavo kaha uavambuitikile mu ndonga ya Yundau.

⁷ Vuno honi omo uamuene Vafaliseo na Vasanduki vavengi valinakuija mukuvambuitika, kaha uahandekete kuli vakevo nguendi, “Yeni vana vamanoka iya naminangula linga muteue ku vutenu ovu vuli nakuija?”

⁸ Imeni vushuka vuje vumuesa ngeci muatenguluka.

⁹ Kaha keti musinganieke nguene muhasa kuhandeka kuli yeni vavenia nguene, ‘Tuli na Avilahama tatetu’, omuo njimileka nguange, Njambi asa kupuisa aua mavue kupua vana va Avilahama.

¹⁰ Cipue hano vene ngimbu inalivuahesela laja kuteta miti kuputukila ku mizi, nankuma muti uoshe uje kuuimi vushuka vuacili vakauteta nakuumbila mu tuhia.

¹¹ Yange njimimbuitika na mema linga cipue cimueso ngeci munatenguluka, vuno honi ou eja munima yange anjipulakana ku nzili, kunjafuililile cipue kuambata vinkaku viendi, ik-eye akamimbuitika na Cimbembesi Uakulela na tuhia.

¹² Lisehua liendi lili mu livoko liendi, kaha akakomba ku lijunguilo liendi, kaha akakunguluila tiliku mu cishete cendi, vuno honi mujungu akautsimika na tuhia tuakuhona kuhua.”

*Kumbuitika ca Yesu
(Mako1:9-11; Luka3:21-22)*

¹³ Ambahoni Yesu uahumine ku Ngalileya nakuya ku ndonga ya Yundau linga vakamumbuitike kuli Iuano.

¹⁴ Vuno honi Iuano uatondele kumuvindika kaha uahandekela nguendi, “Yange capande kunjimbuitika kuli yove, nkuma naua yove uija kuli yange?”

¹⁵ Vuno honi Yesu uamukumbuluile nguendi, “Cilingiue ngoco vene hano, cacili kuli yetu kushulisisa vije vioshe Njambi atonda kuli yetu.” Ambahoni Iuano uatavele.

¹⁶ Hanima yakumbuitika Yesu, kaha hajevene uahumine mu mema, kaha taleni, melu ashokolokele kaha uamuene Cimbembesi ca Njambi cishuluka ngue livembe nakumutonkama.

¹⁷ Kaha lizi liahumine mulu ngualio, “Ou ikeye Munange injazanga, muli ikeye njivuahelela.”

4

Yesu Vamueseka (Mako1:12-13; Luka4:1-13)

¹ Ambahoni Yesu vamutualele kuli Cimbembesi mu mpambo linga vakamueseke kuli Liyavolo.

² Ualiuminine kulia ha matangua makumi auana vutsiki na mutania, kaha hanima yakuliumina kulia uevuile njala.

³ Kaha muka kumueseke uezile kuli ikeye nakuhandeka nguendi, “Nga u Muna Njambi, shika aua mavue linga ahimpuke mbolo.”

⁴ Vuno honi Yesu uamukumbuluile nguendi, “Vanacisoneka nguavo, ‘Muntu kasa kuyoya na

mbolo lika kuahi, vuno honi na mezi oshe aje Njambi ahandeka.’ ”

⁵ Ambahoni Liyavolo uamutualele mu nganda yakulela, uamuhakele helu lia kashongua ka Njivo ya Njambi.

⁶ Kaha uahandেকে kuli ikeye nguendi, “Nga u Muna Njambi,” “Iumbile ha mavu. Muomu vanacisoneka nguavo,

“ ‘Akashika tungelo vendi hali yove,
kaha vakakukavuila na mavoko avo,
linga viliato viove keti vikansunsuke ku mavue.’ ”

⁷ Yesu uamukumbuluile nguendi, “Vanacisoneka naua nguavo, ‘Keti ueseke Muene Njambi yove.’ ”

⁸ Kaha naua Liyavolo uamutualele ku munkinda ualaha cikuma, uamumueseke vumuene vuoshe vua hano ha mavu na vumpau vuavuo.

⁹ Kaha uahandেকে kuli Yesu nguendi, “Vioshe evi njikakuhanavio, nga ukatsikama ha mavu na kunjilemesa.”

¹⁰ Yesu uamukumbuluile nguendi, “Huma kuli yange Satana! Omuo vanacisoneka nguavo, ‘Ukalemesa Muene Njambi yove na kumupangela ikeye lika!’ ”

¹¹ Ambahoni Liyavolo uamusezele, kaha tungelo vezile nakumukuasa.

*Yesu Aputuka Vipangi viendi mu Ngalileya
(Mako1:14-15; Luka4:14-15)*

¹² Omo Yesu uevuile nguendi Iuano vana-mukutu, kaha uaile ku Ngalileya.

¹³ Kaha hakuhuma mu Nazaleta uaile nakukakala mu Kapenauma kuyehi na mema a kalunga a Ngalileya, mu nginga ya Zembuloni na Nafetali,

¹⁴ linga cije cahandেকে kananguizi ua Njambi Isaya cilishulisise nguendi:

¹⁵ “Cihela ca Zembuloni na cihela ca Nafetali, vije viakala mu ngila yakuya ku mema a kalunga, kulutue lua Yundau, Ngalileya, lifuti lia vaje keti Vayunda.

¹⁶ Vantu vaje vakala mu milima vanamono ceke cakama.

Kaha na vaje vakala mu cihela na mu cimbembe ca kutsa, ceke cinavatuila.”

¹⁷ Kuhuma ha ntsimbu ije Yesu uaputukile kuambulula nguendi, “Tengulukeni ku vipi vieni, omuo vumuene vua muilu vuli muyehi.”

*Yesu Asana vandongisi vendi vakulivanga
(Mako1:16-20; Luka5:1-11)*

¹⁸ Omo Yesu uakele nakuenda kucikulo ca cisali ca Ngalileya, uamuene vamunaina vavali, Simoni uje ivatumbula Petulu namunaina Anduleo, vatele manda avo mu cisali, omuo vapuile vakakuta vantsi.

¹⁹ Kaha uahandেকে kuli vakevo nguendi, “Njikaveni, kaha njikamipuisa vakakuta vantu.”

²⁰ Kaha hajevene vasezele manda avo naku-mukava.

²¹ Omo uakele nakutualelelaho kuya kaha naua uamuene muntu mukuavo na munaina, Tiango muna Zembendeo na munaina Iuano mu vuato hamo na ishavo Zembendeo vakele nakutungulula manda avo, kaha uavasanene.

²² Kaha hajevene vasezele vuato na ishavo, kaha vamukavele.

*Yesu Alongesa na Kuambulula na Kukanguisa
(Luka6:17-19)*

²³ Yesu uahitanganene mu Ngalileya muoshe, nakulongesa muvi njivo viavo via malombelo, na kuambulula muzimbu uacili ua vumuene nakukanguisa mishongo yoshe ya vantu yakuliseza seza na vakakuvavala.

²⁴ Kutsimana cendi cevukile naku Siliya kuoshe, kaha vamuneherelele vaka kuvavala voshe, na vaka mishongo yakuli seza seza na kuvua kuvavala, na vaka mahamba, na vaka kushinia, na vaka tulepa, kaha voshe uavakanguisile.

²⁵ Kaha vivunga viakama via vantu kuhuminina mu Ngalileya, namu Ndekapolisi * na ku Yelusalema, na ku Yundeya, na musinia lia ndonga ya Yundau, viamukavele.

5

Yesu Alongesa ha Munkinda

¹ Omo Yesu hakumona vivunga via vantu, kaha ualondele cindende ha munkinda, kaha omo uatumamene ha mavu vandongisi vendi vezile kuli ikeye,

² kaha uaputukile kuvalongesa nakuhandeka nguendi,

*Kuvuahelela ca Vusunga
(Luka6:20-23)*

* **4:25** (Ndekapolisi ilumbununa vimbonge likumi)

- 3 “Vakukuisula vaje vanapu vihutu mu Cimbembesi,
muomu vumuene vua muilu vunapu vuavo.”
- 4 “Vakukuisula vaje valinakulila,
muomu vaka vazembeleka!”
- 5 “Vakukuisula vaje valikehesa,
muomu vakasuana mavu!”
- 6 “Vakukuisula vaje vevua njala na mpuala
muomu ya vusunga,
muafua vakakuta!”
- 7 “Vakukuisula vaje vali na cikeketima,
muomu navo vakavevuila cikeketima!”
- 8 “Vakukuisula vaje na lele mu mitima,
muomu vakamona Njambi!”
- 9 “Vakukuisula vaje vakakulinga ciyulo,
muomu vakavasana vana va Njambi!”
- 10 “Vakukuisula vaje vavalinakupakesa muomu
ya vusunga,
muafua vumuene vua muilu vunapu vuavo!”
- 11 “Munapu vakukuisula omo vantu
vamishaula nakumipakesa nakuhandeka viuma
vioshe via vipi via makuli hali yeni muomu
yange.”
- 12 Joleleni nakuvuahelela muomu vuana vueni
vukapua vuakama cikuma muilu, muafua omu
mukemo vantu vayandesele tunanguizi va
Njambi vaje vakeleko tele kanda yeni.

Muongua na Ceke

(Mako9:50; Luka14:34-35)

- 13 “Yeni munapu muongua uaha mavu, vuno
honi nga muongua unashamuka, kaha vatihoni
kutovala cauo cikahiluka? Ku ukapu naseho

naua ku cuma coshe kuvanga lika vaumbile kuti kaha na vantu vakauliatangela.”

¹⁴ “Yeni mu ceke ca vaka mavu. Nganda yaku-tungila ha munkinda kuyasa kulishueka.”

¹⁵ Nankuma naumo uahi asa kushuameka ndeya naku ihaka muintsi lia muhela, vuno honi aihaka ha citumbiko, kaha ituila ceke kuli voshe vaje vali mu njivo.

¹⁶ Mucifua cimo vene eceleni ceke ceni citue ku vantu, linga vamone vipangi vieni viacili, kaha vakahana vumpau kuli Ishueni uje ali muilu.

Vilongesa via ha Lishiko lia Mosesa

¹⁷ Keti musinganieke ngueni njineja naku-manusula Lishiko lia Mosesa, cipue vilongesa via tunanguizi va Njambi, kunjezile nakuvi-manusula vuno honi nakuvishulisisa.

¹⁸ Muavusunga njimileka nguange kuvanga lilu na mavu vinahiti, nacimo cahi cikahita keti cipue cisona, cipue citoma kuhuma ku Lishiko, kuvanga noho viuma vioshe vanavimanusula.

¹⁹ Nankuma uoshe uje kononoka cipue koma kakandende kaku mashiko aua kaha acilongesa na vakuavo naua linga vacilinge kaha vakamu-tumbula uamundende mu vumuene vua muilu, vuno honi uoshe uje aniunga na kulongesa mashiko aua vakamutumbula uakama mu vumuene vua muilu.

²⁰ Nankuma njimileka nguange, nga vusunga vueni kuvupulakana vusunga vua valongisi va mezi a lishiko lia Mosesa na Vafaliseo, kaha kumuka kovala mu vumuene vua muilu.

Vilongesa via ha Kuniengua

21 “Muevuile muje muvalekele vantu va kunsenkulu nguavo, ‘Keti mukatsihe, kaha uoshe uje atsiha mukuavo vaka musompesa.’ ”

22 Vuno honi njimileka nguange uoshe uje anienguela munaina vanapande kumusompa, kaha uoshe uje atuka munaina vaka musompa ku nzango, kaha na uoshe uje ahandeka mukuavo nguendi yove cilema, vakamutuala mu ngehena ya tuhia.

23 Nankuma nga utonda kulambula vuana vuove ha mutula, kaha nga uanuka mulonga uje u uapihisilile mukueni,

24 seza vuana vuove ha mutula kaha yatahi ukalisambuese nendi, kaha kuhuma oho hiluka ukalambuile vuana vuove.

25 “Lisambuese vuasi vuasi nauje yunapihisila oku muli nakuya hamo ku nzango, kuteua yunapihisila akakutuala kuli lihako, kaha lihako akakuhana kuli lisualale, kaha lisualale akakuhaka mu kamenga.”

26 Muavusunga njikuleka nguange, kukahumummo kuvanga noho ukamanusula kufueta kam-bongo ka mamanusuilo ku mulonga uove.

Vilongesa via ha Vupangala

27 “Muevuile muje vacihandekela nguavo, ‘Keti mulinge vupangala.’

28 Vuno honi njimileka nguange, uoshe uje atala mpuevo ntoma na lishungu lia lipi na lingi laja nendi vupangala mu mutima uendi.

29 Nga lisho liove liaku cilio likusevuisa kulinga vupi, licokovolemo uliumbile kuti! Muomu cacili

kuli yove cilio cove cimo ca muvila cinonge kupulakana kumbila muvila uove uoshe mu ngehena.

³⁰ Kaha nga livoko liove lia cilio likusevuisa kulinga vupi, livatule, kaha liumbile kuti! Muomu cacili kuli yove cilio cove cimo ca muvila cinonge kupulakana kumbila muvila uove uoshe mu ngehena.

Vilongesa via ha Kutsiha Vulo

(Mateu19:9; Mako10:11-12; Luka16:18)

³¹ “Kaha naua vacihandekete nguavo, ‘Uoshe uje akondola mpuevo yendi, napande kumuhana mukanda uakutsiha vulo.’

³² Vuno honi yange njimileka nguange, uoshe uje akondola mpuevo yendi, kuakuhona mulonga ua vupangala, amupuisa ngue nalingi vupangala, kaha na uje uoshe akamuambata akapua lika lipangala.

Vilongesa via ha Kulisinga

³³ “Naua muevuile muje valekele vakukuluila kunsenkulu nguavo, ‘Keti upokole cisingo cove, vuno honi linga vije viualisingile ku mesho a Muene.’

³⁴ Vuno honi njihandeka kuli yeni nguange keti mukalisingeho, cipue na lilu, omuo liapua litanda lia Njambi,

³⁵ cipue na mavu, omuo apua ha cituamo ca vialiatelo vuendi, cipue na Yelusalema, omuo yapua nganda ya Muene uakama.

³⁶ Kaha naua keti ulisinge na mutue uove, omuo kuuasa kutokesa cinkambu cimo cipue kucizivalesa.

³⁷ Kuhandeka ceni kupue ‘Eyo’ cipue ‘houe’ omuo coshe cakupulakana eci cihuminina kuli citozi.

*Vilongesa via ha Kuhiluisila vupi ku vupi
(Luka6:29-30)*

³⁸ “Muevuile muje vahandekela nguavo, ‘Lisho ku lisho, kaha lizo ku lizo.’

³⁹ Vuno honi njihandeka kuli yeni nguange keti muhiluisile vupi ku muntu uje akupihisila. Vuno honi nga muntu akupupa ku litama liove lia cilio, mutenguluisile naua ku litama likuavo.

⁴⁰ Kaha nga muntu atonda kukusompesa ngeci akunieke cikovelo cove, muhane naua na kazaku kove.

⁴¹ Kaha nga muntu akusindiya ngeci uende nendi vungenzi vua ntunda imo, enda nendi vungenzi vua vintunda vivali.

⁴² Uoshe uje akulomba muhane, uoshe uje akulomba mukuli keti umumine.

Cizango ku Vitozi

⁴³ “Munevu muje vahandekela nguavo, ‘Zanga mukueni, kaha zinda citozi cove.’

⁴⁴ Vuno honi njimileka nguange, zangeni vitozi veni, kaha lombeleleni vaje valinakumipakesa,

⁴⁵ linga mupue vana va Ishueni uje ali muilu. Omuo ikeye akatuisa litangua liendi kuli vaka vupi na kuli vaka vacili, kaha akanokesa kalunga kuli vaka vusunga na kuli vaka kuhona vusunga.

⁴⁶ Muomu nga muzanga lika vaje vamizanga, kaha vuana muka mukauana? Nkuma omu keti mukemo muvakalingila vaka kutambula lisimu ndi?

⁴⁷ Kaha nga mulihinduisa lika na vamuanoko, kaha mualisezela haka na vakueni? Nkuma omu keti mukemo muvakalingila na vaje keti Vayunda ndi?

⁴⁸ Nankuma yen i munapande kupua vaka kusungama, ngue muje Ishueni ua muilu uapua uakusungama.”

6

Vilongesa via ha kukuasa vaka kujeneka

¹ “Zangameni linga keti mulinge vucili vueni ku mesho a vantu, ngeci vamimone, nga mucilinga eci kaha kuvakamihana vuana kuli Ishueni ua muilu.

² “Kaha nga uhana uje nahonoua, keti usike tolombita, ngue muje muvakalingila vaka civembulu mu vinjivo via malombelo na mu vitapalo, linga vavashangazale ku vantu. Muavusunga njimileka nguange, vanatambula laja vuana vuavo.

³ Vuno honi omo ukuasa vaje vanahonua, keti utavese livoko liove lia cimoshue lizivuke vije livoko liove liacilio vililinakulinga,

⁴ linga kukuasa ceni kuli vaje vanahonua cipue ca vushueke, kaha Ishueni uje amona vije vili mu vushueke akamihana vuana.

Vilongesa via ha Lilombelo

(Luka11:2-4)

⁵ “Kaha omo mulombela, keti mulombebe ngue vaka civembulu, muomu vakevo vazanga kuimana nakulombela mu vinjivo via malombelo na mu vitapalo, linga vantu vavamone.

Muavusunga njimileka nguange, vanatambula laja vuana vuavo.

⁶ Vuno honi omo ulombela, ya mu mulili uove, shoka ku cikolo kaha lombela kuli Isho uje ali mu vushueke. Kaha Isho uje amona via mu vushueke akakuhana vuana.

⁷ “Kaha omo mulombela, keti muhandeke cikuma ngue muje muvakalingila vaje keti Vayunda, muomu vakasinganieka nguavo vakavevua omuo ya mezi avo akuhona seho.

⁸ Keti mupue ngue vakevo, muomu Ishueni azivuka laja vije vimutonda kanda mumulombe.

⁹ Lombeleni ngueni,

“Tatetu uli muilu,

Valemese lizina liove,

¹⁰ Vumuene vuove vuije,

Cizango cove vacilinge hano ha mavu, ngue muje vacilinga muilu.

¹¹ Tuhane lelo kulia cetu caha litangua na litangua,

¹² Tukonekele ku milonga yetu,

ngue muje yetu tukakonekela vaka kutuvu-lumuina.

¹³ Keti ututuamenene ku vieseko viakama,

vuno honi tuohiele ku citozi!*

¹⁴ “Omuo nga mukonekela vantu vaje vanamipihisila, kaha neni naua vakamikonekela kuli Ishueni ua muilu.

¹⁵ Vuno honi nga kumukonekela vantu vaje vamipihisila, neni naua Ishueni kakamikonekela ku milonga yeni.

* **6:13** Mu Vimbimbiliya vikuavo vanahakako na mezi aua nguavo, Omuo vumuene vunapu vuove, na nzili na vumpau, ku miaka yoshe. Eua.

Vilongesa via ha kuliumina kulia

¹⁶ “Kaha omo muliumina kulia, keti mulimuese ngue muazeye, ngue muje muvakalingila vaka civembulu muje muvaka pihisa kuvihanga viavo, linga ku liumina kulia cavo vacizivuke ku vantu. Muavusunga njimileka nguange vanatambula laja vuana vuavo mukushula.

¹⁷ Vuno honi omo muliumina kulia, likuiteni mazi ku mitue yen i kaha taneni ku mesho eni,

¹⁸ linga kuliumina kulia ceni keti vacizivuke ku vantu vuno honi vacizivuke kuli Ishueni uje ali muvushueke, kaha Ishueni uje amona muvushueke akamihana vuana.

Vufuko vua muilu

(Luka12:33-34)

¹⁹ “Keti mulitulikile vufuko vua hano ha mavu, vuje tuntembulu na nkalaue vakavupihisa, naua vuje vezi watuva nakuiva.

²⁰ Vuno honi litulikileni vufuko vua muilu, vuje tuntembulu na nkalaue kuvasa kuvupihisa, cipue vezi kuvasa kuvutuva na kuvuiva.

²¹ Omuo kuje kuli vufuko vuove, kukeko naua kukakala mutima uove.

Ceke ca Muvila

(Luka11:34-36)

²² “Mesho akeuo ndeya ya muvila. Nankuma nga mesho ove amona muacili, na muvila uove uoshe ushula na ceke.

²³ Vuno honi nga mesho ove akutsitsivala, muvila uove uoshe ukashula na milima. Nga ceke cije cili muli yove cinapu milima, kaha milima ikapua yaingi cikuma.

*Njambi na Vufuko**(Luka16:13; 12:22-31)*

²⁴ “Naumo uahi asa kupangela vimiene vavali, akazindaho umo nakuzangaho mukuavo, akali-hana kuli umo nakusembulula mukuavo. Kuuasa kupangela Njambi na vimbongo.

²⁵ “Nankuma, njimileka nguange, keti mulinienge ha vuyoye vueni, vika mukalia cipue ngueni vika mukanua, cipue ngueni vika tukazala ha mivila yetu. Nkuma miono yeni keti ya seho kupulakana viakulia, cipue mivila yeni kupulakana vuzalo ndi?

²⁶ Taleni tuzila va muilu, kuvekukuna cipue kuteja cipue kutulikila mu vishete, vuno honi Ishueni ua muilu alinakuvalisa. Nkuma keti yeni muli na seho yakama kupulakana tuzila ndi?

²⁷ Kaha iya hhakati keni muomu yakulinienga asa kuvuezelelako hola imo ku muono uendi?

²⁸ “Nkuma vika mulinienga ha vuzalo? Taleni vinsani via mu lihia muvikakolo, vikevio ku viekupanga cipue kulitongela vuzalo.

²⁹ Vuno honi njimileka nguange, cipue Solomoni mu vumpau vuendi vuoshe, kazaleleho vuzalo vuacili ngue vua vinsani evi.

³⁰ Kaha nga Njambi azika muila ua mu lihia uje ukalako lelo lika, imene vaumbila mu tuhia, nkuma kasa kumizika muacili ndi? Yeni vantu va lutsilielo lua lundende!

³¹ “Nankuma keti mulinienge ngueni, ‘Tukalia vika?’ Cipue ‘Tukanua vika?’ Cipue ‘Tukazala vika?’

³² Omuo viuma vioshe evi vakavitondo vaje keti Vayunda. Vuno honi yeni Ishueni ua muilu azivuka nguendi muvitonda vioshe.

³³ Vuno honi tondeni tahi vumuene vuendi na vusunga vuendi, kaha viuma vioshe evi akamihanavio.

³⁴ Nankuma keti mulinienge via imene, omuo imene likalinienga likelio vavenia. Muomu litangua na litangua lili na tuyando tualio tuakupuamo.”

7

Kusompa Vakueni (Luka6:37-38-41;42)

¹ “Keti musompe vakueni, linga neni keti vamisompe.

² Muomu kusompa cije musompa naco vakueni, cikeco civakamisompa naco, kaha seteko ije museteka nayo vakueni, ikeyo ivaka miseteka nayo.

³ Vika umuena cishoni cili ha lisho lia muanoko, vuno honi ku umono mukambo uje uli mu lisho liove?

⁴ Cipue vika uhandeka kuli muanoko nguove, ‘Teua njikuhumise cishoni cili mu lisho liove,’ vuno honi yove ulina mukambo mu lisho liove?

⁵ Yove muka civembulu! Hakulivanga humisa tahi mukambo uje uli mu lisho liove, ambahoni umone muacili hakuhumisa cishoni cije cili mu lisho lia muanoko.

⁶ “Keti muhane vije via kulela ku tutali, muomu vaka mitengulukila nakumiluisa. Keti mumbile vusanga vueni kulutue lia vangulu, muomu vaka vuliatangela na viliato viavo.

Kulomba, na Kutonda na Kutota (Luka11:9-13)

⁷ “Lombeni, kaha muka tambula, tondeni, kaha mukauana, toteni ha cikolo, kaha vaka mishokoluela.

⁸ Muomu uoshe uje alomba atambula, kaha uoshe uje atonda auana, kaha uoshe uje atota vaka mishokoluela cikolo.

⁹ Nkuma iya hhakati keni nga munendi amulomba mbolo, kaha ikeye amuhana livue?

¹⁰ Cipue nga amulomba intsi, kaha ikeye amuhana linoka?

¹¹ Kaha nga yeni vaka vupi, muzivuka kuhana mavuana acili kuli vana veni, kaha cikafua vati honi kuli Ishueni uje ali muilu uje akahana viuma viacili kuli vaje vamulomba!

¹² “Kaha vioshe vije mutonda ngueni vakueni vamingilevio, neni naua valingilenivio, omuo eli likelio Lishiko lia Mosesa na vilongesa via tunanguizi va Njambi.

Cikolo ca Cindende
(Luka13:24)

¹³ “Koveleni mu cikolo ca cindende, omuo cikolo cakama na ngila yaco yapua yayasi ije ituala kukunonga, kaha na vaje vakovelamo vapua vavengi.

¹⁴ Vuno honi cikolo ca cindende na ngila yaco yapua ya ikalu, ije ituala ku muono, kaha na vaje vaiuana vapua vavandende.

Muti na Vushuka vuauo
(Luka6:43-44)

¹⁵ “Zangameni na tunanguizi va makuli, vaje veja kuli yeni mu vuzalo ngue vampanga, vuno honi mukati kavo vanapu tungunga vamu musenge.

¹⁶ Muka vazivukila ku vushuka vuavo. Nkuma vushuka vua viniu vaka vutomona ku muti ua vimbimbo, cipue vushuka vua mukuyu ku shaku ije ili na mambimbo ndi?

¹⁷ Mucifua cimo vene muti uoshe uacili ukemi vushuka vuacili, vuno honi muti ua upi ukemi vushuka vua vupi.

¹⁸ Muti uacili kuuasa kuima vushuka vua vupi, kaha naua muti ua upi kuuasa kuima vushuka vuacili.

¹⁹ Muti uoshe uje kuuimi vushuka vuacili vaka uteta naku umbila mu tuhia.

²⁰ Nankuma muka vazivukila ku vushuka vuavo.

Kunjamizivukile

(Luka13:25-27)

²¹ “Keti muntu uoshe uje ahandeka kuli yange nguendi, ‘Muene, Muene,’ akakovela mu vumuene vua muilu, vuno honi kuvanga lika uje alinga cizango ca Tate uje hali muilu.

²² Ha litangua lije vavengi vakahandeka kuli yange nguavo, ‘Muene, Muene! Nkuma kutua-handekele vunanguizi mu lizina liove, nakuhumisa mahamba mu lizina liove, kaha tualingile viuma viavingi viakukomouesa mu lizina liove?’

²³ Ambahoni njikahandeka kuli vakevo nguange, ‘Kunjamitantekeyele, humeni kuli yange, yeni vaka kulinga via vipi!’

Vaka Kutunga njivo Vavali

(Luka6:47-49)

²⁴ “Kaha muntu uoshe uje evua aua mezi ange naku akavangeya napu ngue uje yala uakuzangama uje uatungile njivo yendi ha livu.

25 Kaha kalunga uanokele, na livazi liezile, kaha mpunzi yezile nakuningangesa ije njivo. Vuno honi kuyauile, muomu luvula luayo valutungilile ha livue.

26 “Vuno honi uoshe uje evua aua mezi ange, kaha ka akavangeya, napu ngue uje yala ua cilema uje uatungilile njivo yendi ha museke seke,

27 Kaha kalunga uanokele, na livazi liezile, kaha mpunzi yapekumukile nakuningangesa ije njivo, kaha yauile, kaha kuua cayo capuile cacipi cikuma!”

Nzili Yakama ya Yesu

28 Kaha omo Yesu uamanusuile kuhandeka viuma evi, vivunga via vantu vialikomokelele ha kulongesa cendi.

29 Muomu uavalongesele ngue uje alina nzili yakama keti ngue valongisi vavo va mezi mashiko.

8

Yesu Akanguisa Yala Uambumba

(Mako1:40-45; Luka5:12-16)

1 Omo Yesu uasikumukile kuhuma ha munkinda, vivunga viakama viamukavele,

2 kaha taleni, muka mbumba uezile kuli ik-eye nakumutsikamena nakuhandeka nguendi, “Muene nga utonda uasa kunjilelesa.”

3 Kaha Yesu uoluele livoko liendi nakumukuata nakuhandeka nguendi, “Njitonda, lela.” Kaha ha-jevene uje yala uakangukile ku mbumba yendi.

4 Kaha Yesu uahandekela kuli ikeye nguendi, “Keti ukalekeko cipue umo, vuno honi ya

ukalimuese kuli kasasendote, kaha ukahane vuana vuje vuashikile Mosesa, linga cipue vukaleho ku vantu.”

*Yesu Akanguisa Ngamba ya Mukuluntu ua Masualale va Loma
(Luka7:1-10)*

⁵ Omo Yesu uakovelele mu Kapenauma, mukuluntu ua masualale va Loma uezile kuli ikeye mukumulomba vukuasi

⁶ kaha uahandekete nguendi “Muene, ngamba yange nakosa mu njivo ali nakuvavala kalepa, kaha alinakuvua cikuma kuvavala.”

⁷ Kaha Yesu uahandekete kuli ikeye nguendi, “Njija nakumukanguisa.”

⁸ Vuno honi uje mukuluntu ua masualale uamukumbuluile nguendi, “Muene, kucanjipandele yove kukovela mu njivo yange, vuno honi handeka lika lizi, kaha ngamba yange akakanguka.

⁹ Muomu nange naua nji yala uje ali muintsi lia nzili yakama, kaha na masualale naua vali muintsi liange, kaha njihandeka kuli umo nguange, ‘Ya,’ kaha aya, kaha kuli mukuavo naua nguange ‘Ija,’ kaha eja, kuli ndungo yange nguange, ‘Linga eci,’ kaha acilinga.”

¹⁰ Omo Yesu uevuile vije viahandekete, ualikomokelele cikuma, kaha uahandekete kuli vaje vakele naku mukava nguendi, “Muavusunga njimileka nguange, cipue mu Isaleli kunjauanene lutsilielo luangacije.

¹¹ Njimileka nguange vavengi vakeja, vakahuma mu ngangela na mu kangombe kayambi, kaha vakatumama ku ciuano hamo na

Avilahama, na Isake, na Yakomba, mu vumuene vua muilu,

¹² vuno honi vana va vumuene vakavombila mu milima hambanza, kuje kukakala kulila na kulishumanga ku mazo avo.”

¹³ Kaha Yesu uahandekete kuli uje mukuluntu ua masualale nguendi, “Ya, cilingiue ngoco kuli yove ngue muje munatsiliela.” Kaha ngamba yendi uakangukile ha ntsimbu ije vene.

Yesu Akanguisa Vantu Vavengi

(Mako1:29-34; Luka4:38-41)

¹⁴ Kaha omo Yesu uakovelele mu njivo ya Petulu, uauanene vainamuene ya Petulu vanakosa vakele nakuvavala lisika sika.

¹⁵ Kaha uamukuatele ku livoko liendi, kaha lisika sika liamuhumine, kaha uahindikile nakuputuka kumupangela.

¹⁶ Kaha kucinguezi cije vene vamuneherele vantu vavengi vaje vakele na mahamba, kaha uahumisile vimbembesi na lizi, kaha uakanguisile vakakuvavala voshe.

¹⁷ Eci capuile linga vilishulisise vije viahandekete kananguizi ua Njambi Isaya nguendi, “Uambatele makalu etu, kaha uambatele mishongo yetu.”

Makalu akala hakukava Yesu

(Luka9:57-62)

¹⁸ Omo Yesu uamuene civunga cakama cinamuzengeleka, uashikile vandongisi vendi linga vaye musinia lia cisali.

¹⁹ Kaha mulongisi ua mashiko uezile kuli ik-eye nakuhandeka nguendi, “Mulongisi, njikukavangeya kuoshe ku ukaya.”

20 Kaha Yesu uamukumbuluile nguendi, “Vam-banje valina mena, kaha naua na tuzila va muilu valina mashua, vuno honi Muna Muntu kesi na cihela cakuhuimina.”

21 Kaha naua umo ua vandongisi vendi uahandekete kuli ikeye nguendi, “Muene, tahi njiye njikatsinde tate.”

22 Vuno honi Yesu uahandekete kuli ikeye nguendi, “Njikave, kaha seza vatsi vatsinde vatsi vakuavo.”

*Yesu Aholuesa Mankimba Akama
(Mako4:35-41; Luka8:22-25)*

23 Kaha omo Yesu uakovelele mu vuato, vandongisi vendi vamukavele.

24 Kaha taleni, kuakatukile mankimba akama cikuma ha cisali, kaha vuato vuakele nakuninganga na mankimba, vuno honi Yesu te nakosa.

25 Kaha vaile nakumuhindula nakuhandeka nguavo, “Tuovole Muene, tuli nakunonga.”

26 Kaha uahandekete kuli vakevo nguendi, “Vika muteua, yen i vamala va lutsilielo lualundende?” Ambahoni uakatukile nakutenukila mpunzi na mankimba, kaha aholokele kuluu.

27 Kaha vandongisi vendi valikomokelele cikuma nakuhandeka nguavo, “Muntu uacifua muka ou, uje cipue mpunzi na mankimba vimuononoka!”

*Yesu Akanguisa Vamala Vavali vaka Mahamba
(Mako5:1-20; Luka8:26-39)*

28 Omo Yesu uahetele musinia lia cisali ku cihela ca Ngandalena, ualiuanene na vamala vavali vaje vakele na mahamba tele vahuminina

ha vihilo. Kaha omuo ya vutenu vuavo naumo uahi uasele kuhita ngila ije.

²⁹ Kaha vatambekele nguavo, “Utonda kulinga vika netu yove Muna Njambi? Uneja nakutuhana kashitiku oku kanda ntsimbu yetu iheteho ndi?”

³⁰ Kuyehi navo kuakele vutanga vua vangulu vavengi vaje vakele nakulia.

³¹ Kaha mahamba amulombeke nguavo, “Nga utuhumisa, tutavese linga tukakovele mu vutanga vua vangulu.”

³² Kaha Yesu uahandekela kuli vakevo nguendi, “Yeni.” Kaha aje mahamba ahumine nakukakovele mu vutanga vua vangulu. Hajevene vuje vutanga vua vangulu vuoshe vuasikumukile nakushatukila mu cisali. Kaha vuakanongelegele mu mema.

³³ Vaje vantu vaje vakele nakuniunga vangulu vashatukilile mu nganda nakukambulula vije vioshe vamuene navije vialingiuile kuli vaje vamala vaka mahamba.

³⁴ Kaha taleni, vantu voshe vahumine mu nganda vezile nakuliuana na Yesu, kaha omo vamuene, vamulombeke ngeci ahume mu cihela cavo.

9

Yesu Akanguisa Yala Ukalepa (Mako2:1-12; Luka5:17-26)

¹ Omo Yesu ukovelele mu vuato, uajavukikile musinia, kaha uayile kuimbo liendi.

² Kaha hajevene vamunehelilele muka kalepa ukosele ha muhela uendi. Kaha omo Yesu uamuene lutsilielo luavo, uahandekela kuli uje

muka kalepa nguendi, “Simpa, munange, vupi vuove vana vusambuesa.”

³ Kaha vamo valongisi va Lishiko valihandekesele umo na mukuavo nguavo, “Ou yala alinakushaula Njambi!”

⁴ Vuno honi Yesu hakutantekeya viyongola viavo uahandekesele nguendi, “Vika muli nakuyonguela viuma via vipi mu mitima yeni?”

⁵ Nkuma cacasi cika kuhandeka nguange, vupi vuove vanavusambuesa, cipue kuhandeka nguange katuka uende?

⁶ Ngeci mutantekeye ngueni Muna Muntu hali na nzili yakama cikuma hano ha mavu yakusambuesa vupi.” Kaha uahandekesele kuli uje muka kalepa nguendi, “Katuka, ambata muhela uove, kaha ya kuimbo!”

⁷ Kaha uakatukile, nakuya kuimbo.

⁸ Omo civunga vacimuene, vakele na liova, kaha vashangazalele Njambi, uje uahanene nzili yakama cikuma ku vantu.

*Yesu Asana Mateu
(Mako2:13-17; Luka5:27-32)*

⁹ Omo Yesu uahumine kuje ku cihela, uamuene yala ivatumbula nguavo Mateu uatumamene mu njivo ya kutambuila lisimo. Kaha uahandekesele kuli ikeye nguendi, “Njikave.”

Kaha uakatukile nakumukava.

¹⁰ Omo uatumamene ku mesa mu njivo, kaha vavengi vaka kutambula lisimo na vaka vupi vezile nakutumama hamo na Yesu na vandongisi vendi.

¹¹ Kaha omo Vafaliseo vacimuene, vahandekesele kuli vandongisi vendi nguavo, “Vika mulongisi

ueni alinakulia na vaka kutambula lisimo na vaka vupi?”

¹² Vuno honi omo uavevuile, uahandekela nguendi, “Vakangule kuvekusetela cimbanda, vuno honi kuvanga lika vaka kuvavala.

¹³ Yemuye mukalilongese vika eci cilumbunuka, ‘Njishunguiya cikeketima, keti cikombelo.’ Muomu kunjezile mukusana vaka vusunga, vuno honi vaka vupi.”

*Cihula ca ha kuliumina Kulia
(Mako2:18-22; Luka5:33-39)*

¹⁴ Kaha vandongisi va Iuano muka kumbuitika vezile kuli ikeye nakuhandeka nguavo, “Vika yetu na Vafaliseo tukaliumina kulia, vuno honi vandongisi vove kuvekuliumina kulia?”

¹⁵ Kaha Yesu uahandekela kuli vakevo nguendi, “Nkuma vangenzi vaje vali ku ciuano ca vulo vanapande kulila oku liavenia vulo acili navo ndi? Matangua akeja omo uje liavenia vulo vaka-muambata hali vakevo ambahoni vakaliumine kulia.

¹⁶ “Naumo uahi asa kutongela citope ca ntanga yaiha ha kazaku kalaja, omuo cije citope caciha cikataavula kaje kazaku kaha mukasala mbengua yakama kupulakana mu muje yakele.

¹⁷ Naumo uahi asa kuhaka viniu via viha mu vinjenge via vilambu via laja, nga mulinga ngoco kaha vije vinjeke via vilambu vikataavuka, kaha vije viniu vikahitila muangoco na vije vilambu kaha vikapihia, vuno honi viniu via viha vaka vihaka mu vinjeke via vilambu via viha kaha mukulinga ngoco vioshe vivali vikakala muacili.”

*Muna Njailosi ua Mumbanda na Mpuevo uje uakuatele ku Cikovelo ca Yesu
(Mako5:21-43; Luka8:40-56)*

¹⁸ Te Yesu acilinakuhandeka navo, taleni muka kuyula ua Vayunda uezile kuli ikeye nakumut-sikamena, uahandেকেle nguendi, “Munange ua mumbanda natsi hano vene, vuno honi ija naku-musaleka livoko liove, kaha akayoya.”

¹⁹ Kaha Yesu uakatukile nakumukava hamo na vandongisi vendi.

²⁰ Kaha taleni, mpuevo uje uayandele ku mushongo ua kuhita maninga ha miaka yakupua likumi na ivali uezile munima yendi kaha ua-mukuatele ku mukundulo ua kazaku kendi,

²¹ omuo uahandেকেle kuli ikeye vavenia nguendi, “Nga njikuata lika ku kazaku kendi kaha njikanguka.”

²² Omo Yesu uatengulukile uamumuene kaha uahandেকেle kuli ikeye nguendi, “Simpa, mu-nange ua mpuevo, lutsilielo luove luakukan-guisa.” Kaha hajevene uje mpuevo uakangukile.

²³ Kaha omo Yesu uakovelele mu njivo ya uje mukuluntu ua masualale, uamuene vaje vakakuimba miaso yaha viakutsa na civunga cakele nakulila,

²⁴ Kaha uahandেকেle nguendi, “Tuhukeni! Omuo ou kanike uampuevo katsile vuno honi nakosa lika.” Kaha vamujolele.

²⁵ Vuno honi omo civunga catuhukile ham-banza, uakovelele mukati kaha uakuatele uje kanike ku livoko nakumuhindula, kaha uje kanike uahindikile.

26 Kaha muzimbu ou ualishanduokelele mu mbonge yoshe ije.

Yesu Akanguisa Tupuputua Vavali

27 Kaha omo Yesu uahumine kuje, tupuputua vavali vamukavele, vatambekele nguavo, “Tuiiv-uileko cikeketima Muna Ndaviti,”

28 Omo uakovelele mu njivo, vaje tupuputua vavali vezile kuli ikeye, kaha Yesu uahandekele kuli vakevo nguendi, “Mutsiliela ngueni njasa kucilinga eci ndi?” Kaha vamukumbuluile nguavo, “Eyo Muene.”

29 Ambahoni uakuatele ha mesho avo nakuhandeka nguendi, “Kuya ku lutsilielo lueni cilingiue ngocovene kuli yeni.”

30 Kaha mesho avo emukile, kaha Yesu uavashikile nguendi, “Keti mukalekeko muntu cipue umo.”

31 Vuno honi vaile nakushanduola lutsimo luendi mu mbonge muoshe muje.

Yesu Akanguisa Kaveveve

32 Omo vaje vamala vakele nakuya, kaha kuakele vamo vantu vanehelelele Yesu yala ua kaveveve uje uakele na lihamba.

33 Kaha omo lije lihamba valihumisile, uje yala ua kaveveve uaputukile kuhandeka, kaha vivunga via valikomokelele cikuma nakuhandeka nguavio, “Nacimo cahi cakufua ngue eci cituamona muno mu Isaleli.”

34 Vuno honi Vafaliseo vahandekele nguavo, “Akahumisa mahamba na nzili ya muene ua mahamba.”

Yesu Ovuila Vantu Cikeketima

³⁵ Kaha Yesu uendanganene mu vimbonge vioshe na mu membo oshe, uakele nakulongesa mu vinjivo viavo via malombelo nakuambulula muzimbu uacili ua vumuene, uakanguisile mishongo yoshe na mavezi oshe.

³⁶ Omo uamuene vivunga via vantu kaha uavivuulile ngozi, omuo vakele nakulinienga nakuhona viakulinga ngue vampanga vaje vakuhona kaniungi.

³⁷ Kaha uahandekete kuli vandongisi vendi nguendi, “Viakuteja vinapu viavingi vuno honi vaka kupanga vavandende.

³⁸ Nankuma lombeleni kuli Muene ua vaka kuteja linga atume vaka kupanga kuviakuteja viendi.”

10

Tunganda Likumi na Vavali (Mako3:13-19; Luka6:12-16)

¹ Kaha Yesu uasanene vandongisi vendi likumi na vavali, kaha uavahanene nzili yakama ha vimbembesi viakujuala, nakuvihumisa, nakukanguisa mishongo yoshe na vaka kuvavala.

² Mazina a tunganda likumi na vavali aua, uakulivanga Simoni uje ivatumbula nguavo Petulu, na munaina Anduleo, na Tiango muna Zembendeo, na munaina Iuano.

³ Filipu na Mbatolomeo, Tomasi na Mateu muka kutumbula lisimu, na Tiango muna Alufeya, na Tandeo,

⁴ Simoni uaku Kanana, na Yunda Sakaliote uje uendele Yesu vungungu.

*Yesu atuma Tunganda likumi na vavali
(Mako6:7-13; Luka9:1-6)*

⁵ Kaha Yesu uatumine likumi na vavali, uavashikile nguendi, “Keti muye kuli vaje keti Vayunda, kaha keti mukovele mu mbonge ya Samaliya.

⁶ Vuno honi yeni ku vampanga vaje vazimbala va mu njivo ya Isaleli.

⁷ Kaha oku muli nakuya ambululeni ngueni, ‘Vumuene vua muilu vuli muyehi.’

⁸ Kanguiseni vaka kuvavala, hinduleni vaka kutsa, kanguiseni vaka mbumba, muhumise mahamba. Muatambuile kuakuhona kufueta, kaha haneni kuakuhona kufuetesa.

⁹ Keti muambate Ngolinde cipue Siliva cipue vunengu mu vinkombe vieni,

¹⁰ keti muambate lipakumuna ha vungezi vueni cipue vikovelo vivali cipue vinkaku, cipue mbueti, omo muka kupanga napande kutambula kulia.

¹¹ “Kaha nganda cipue limbo lioshe mukovela, tondeni muntu iya uje napande ku mitambula muacili, kaha tumameni nendi noho mukahumamo.

¹² Omo mukovela mu njivo, menekeni vaje muuanamo.

¹³ Kaha nga muje mu njivo vanamitambula vuino, ciyulo ceni cikale navo, vuno honi nga kuvamitambuile vuino, kaha ciyulo ceni cimi-hilukile.

¹⁴ Kaha nga kuli umo uje kamitambula cipue kuvuilila ku mezi eni, kaha tomononi likungu ku viliato vieni, omo muhuma muje mu njivo cipue muje mu nganda.

¹⁵ Muavusunga njimileka nguange, ha litangua lia kusompa Njambi akahana kashitiku cikuma ku cihela cije kupulakana Sondoma na Ngomola.

Mapakeso aje hali nakuija

(Mako13:9-13; Luka21:12-17)

¹⁶ “Talen, njimituma ngue vampanga hakati ka tungunga, kaha zangameni ngue linoka kaha ononokeni ngue mavembe.

¹⁷ Zangameni ku vantu, omuo vakamituala ku vinzango, na kumipupanga mu vinjivo viavo via malombelo.

¹⁸ Kaha vakamituala ku vanguvulu na kuli vimiene omuo yange, linga cikapue vukaleho kuli vakevo na kuli vaje keti Vayunda.

¹⁹ Omo vamituala, keti mulishoshomuene mukamuka handekela cipue vimukahandeka, ha hola ije.

²⁰ Omuo keti yeni mukahandeka, vuno honi Cimbembesi ca Ishueni cikaandeka muli yeni.

²¹ “Muanaye akatuala munaina mukutsa, kaha ishe na munendi, kaha vana vakaluisa visemi vavo na kuvatsiha.

²² Kaha vakamizinda voshe omuo ya lizina liange. Vuno honi uje akakateya na kumamansuilo akovoka.

²³ Omo vamiyandesha mu mbonge imo, teueleni mukuavo, muavusunga njimileka nguange kumukendangana mu vimbonge vioshe ya Isaleli ntsimbu kanda muna muntu eja.

²⁴ “Ndongisi kasa kupulakana mulongisi uendi, cipue ngamba kupulakana muene yendi.

²⁵ Capande ngeci ndongisi kupua ngue mulongisi uendi, na ngamba kupua ngue muene

yendi. Nga vanatumbula muene ua njivo nguavo Mbelezembulu, kaha cikapua vati ku vaka njivo yendi.

*Uje itunapande kuteua
(Luka12:2-7)*

²⁶ “Kaha keti mukale na liova navo, omuo kukuesi civanafuiki cikhona kucifukula, cipue cakushueka cikhona kucitantekeya.

²⁷ Vinjimileka mu milima mu vihandeke mu ceke, kaha vije vimuvua vayeveta vihandekeleni helu lia njivo.

²⁸ Kaha keti muteue vaje vatsiha muvila vuno honi kuvasa kutsiha muono, vuno honi teueni uje asa kunongesa muono na muvila mu ngehena.

²⁹ Nkuma keti tumpiasa vavali vakavalandesa ha muuaya uaya umo ndi? Vuno honi naumo uavo uahi akau ha mavu kuakuhona cizango ca Ishueni.

³⁰ Vuno honi yeni cipue vinkambu via ku mutue ueni vanavitanda.

³¹ Keti muteue, nankuma yeni muli naseho yakama kupulakana tumpiasa vavengi.

*Kutsiliela Yesu cipue Kumuviana ku mesho a Vantu
(Luka12:8-9)*

³² “Uoshe uje akanjihandeka hakati ka vantu, nange naua njikamuhandeka kuli Tate uje hali muilu,

³³ vuno honi uoshe uje akanjiviana ku mesho a vantu, nange naua njikamuviana ku mesho a Tate uje hali muilu.

*Keti Ciyulo vuno honi Nzita
(Luka12:51-53; 14:26-27)*

³⁴ “Keti musinganieke ngueni njinanehe ciyulo ha mavu, kunjezile nakuneha ciyulo, vuno honi mukuale.

³⁵ Njineja nakulinga muana aluise ishe, kaha muana uampuevo aluisa vaina, vaina mueno aluise vanayemueno,

³⁶ Kaha vitozi va muntu vakapua vavushoko vendi.

³⁷ “Uoshe uje azanga ishe cipue ina cikuma kupulakana yange kaha kanjipandele, kaha uoshe uje azanga munendi ua yala cipue uampuevo cikuma kupulakana yange kaha kanjipandele,

³⁸ kaha uoshe uje kambata cilindakano cendi nakuhona kunjikava kaha kanjipandele.

³⁹ Kaha uoshe uje atonda muono uendi akauzimbalesa, kaha na uoshe uje a zimbalesa muono uendi omuo yange akau uana.

*Citsatselo
(Mako9:41)*

⁴⁰ “Uoshe uje amitambula natambula yange, kaha uoshe uje anjitambula natambula uje uanjitumine.

⁴¹ Kaha uoshe uje akatambula kananguizi omuo ikeye kananguizi akatambula vuana vua kananguizi, kaha uoshe uje akatambula yala ua vusunga omuo ikeye napu yala ua vusunga akatambula vuana vua yala ua vusunga.

⁴² Kaha uoshe uje ahana kuli umo uava vanike vavandende cipue nganja ya mema akuton-tola omuo napu ndongisi, muavusunga njihan-deka kuli yen i nguange kakazimbalesaho vuana vuendi.”

11

Iuano Muka Kumbuitika Atuma Vandongisi vendi
(Luka7:18-35)

¹ Omo Yesu uamanusuile kushika vandongisi vendi likumi na vavali, uahumine kuje kaha uaile nakulongesa nakuambulula mu vinganda viavo.

² Honi omo Iuano te hali mu kamenga uevuile vije vialingile Kilistu, kaha uatumine vandongisi vendi na mezi aua nguendi

³ yemuye mukahandeke kuli ikeye nguendi, “Yove uje hali nakuija indi tuvandamene mukuavo naua?”

⁴ Kaha Yesu uavakumbuluile nguendi, “Yemuye mukaleke Iuano vije munevu navije munamono,

⁵ tupuputua vama na vilema venda, vaka mbumba vanajele na tuveveve vevua, vatsi vasanguka, kaha na vihutu vali nakuvambuila muzimbu uacili.

⁶ Nakuisuliua uje katsutsuka omuo yange.”

⁷ Omo vakele nakuya, Yesu uaputukile kuhandeka ku civunga via Iuano nguendi, “Vika muaile mukumona mu mpambo? Muaile mukumona lihongo litepuzoka na mpunzi ndi?

⁸ Indi vika honi muaililile kuje? Muaile mukumona muntu nazala vuzalo vuasenga ndi? Taleni, vaje vazala vuzalo vuasenga vakala mu mapela a muene.

⁹ Vika muaililile kuje? Muaile mukumona kananguizi ndi? Eyo, njimileka nguange muakamuene viavingi kupulakana kananguizi.

¹⁰ Ou ikeye vene uje ivasonekele nguavo, ‘Tala njikatuma kanganda kange kulutue luove, uje akavuahesa ngila yove.

¹¹ Muavusunga njimileka nguange, hhakati ka vaje vanasemuka ku mpuevo naumo uahi uakama nahumuho kupulakana Iuano muka kumbuitika, vuno honi uoshe uje alikehesa mu vumuene vua muilu napu uakama kupulakana ikeye.

¹² Kuhuma ku matangua a Iuano muka kumbuitika kuheta kulelo lino, vumuene vua muilu vunayanda cikuma kaha vantu vakukaluua mitima vanavuambata nampindangano.

¹³ Omuo voshe tunanguizi va Njambi na valongisi va mashiko vahandekele vunanguizi noho Iuano,

¹⁴ kaha nga mutonda kucitava, Iuano ikeye Eliya uje akeja.

¹⁵ Uoshe uje hali na matuitui evue.

¹⁶ “Vuno honi vika njasa kusetekesa na vantu valelo? Njivasetekesa ngue vanike vaje vana-tumama ku cihela ca kulandesela oku valisana muvakehela nguavo,

¹⁷ ‘Tuamiohieselele miaso, vuno honi kumuakinine, tuamibilile miaso ya ha kutsa vuno honi

kumualilile.'

¹⁸ Omuo Iuano uezile kuakuhona kulia cipue kunua, kaha vahandekete nguavo, 'Ali na li-hamba!'

¹⁹ Kaha omo Muna Muntu uezile oku alia na kunua, kaha vahandeka nguavo, 'Mutaleni ua-mutupu na cipenda, kavusamba ua vaka kutambula lisimu na vaka vupi!' Vuno honi mana a Njambi vanaashulisisa na vilinga viendi."

Vinganda via Kuhona Kutsiliela
(Luka10:13-15)

²⁰ Kaha Yesu uaputukile kutenuka mu vinganda muje mualingile cikuma vikomoueso viendi, omuo kuvatengulukile.

²¹ "Cisingo kuli yove Kolazini! Cisingo kuli yove Mbetesainda! Omuo nga vije vikomoueso vi-alingiuile muli yeni, ngue vialingiuililile mu Tile na Sindone ngue vatengulukile laja mukuzala vinjeke naku likuita muto.

²² Vuno honi njimileka nguange, ha litangua lia kusompa Njambi akevuila cikeketima Tile na Sindone kupulakana yeni.

²³ Kaha yove Kapenauma, nkuma uatondele kulijundula yove vavenia mulu ndi? Houe, vakakuneha ha mavu mu ngehena. Omuo nga vikomoueso vije vialingiuile kuli yove ngue vi-alingiuililile mu Sondoma, ngue nganda ije hanga kuicili na lelo lino.

²⁴ Vuno honi njimileka nguange, ha litangua lia kusompa Njambi akevuila cikeketima lifuti lia Sondoma kupulakana yove."

*Ijeni kuli Yange Muuane kuhuima
(Luka10:21-22)*

²⁵ Kaha ha ntsimbu ije Yesu uahandekela nguendi, “Njitsantsela kuli yove Tate, Muene ua muilu na mavu, omuo unashueke evi viuma kuli vaka mana na vaka kulilongesa, kaha unavisholola ku vanike vavandende.

²⁶ Eyo Tate, omuo mukemo muuatondele linga cilingiue.

²⁷ “Viuma viose Tate nanjihanavio, kaha naumo uahi atantekeya Muana kuvanga lika Ishe, kaha naua naumo uahi atantekeya Ishe kuvanga lika Muana na kuli vaje Muana ahangula linga avashololueye.

²⁸ “Ijeni kuli yange yeni voshe vaje vanahono nakuambata viteli viakulema, kaha njikamihana kuhuima.

²⁹ Lituikeni mutiyo uange, kaha lilongeseni kuli yange omuo yange njapua uakulikehesa nakulihana, kaha mukauana kuhuima mu miono yeni.

³⁰ Omuo mutiyo uange uapua ua uasi, kaha na citeli cange capua ca cehu.”

12

*Cihula ca ha Litangua lia Sapalalo
(Mako2:23-28; Luka6:1-5)*

¹ Ha ntsimbu ije Yesu uahitile mu mehia a tiliku ha litangua lia Sapalalo. Vandongisi vendi vatsile njala, kaha vaputukile kutomona mitue ya tiliku nakulia.

² Vuno honi omo Vafaliseo vacimuene vahan-dekele kuli Yesu nguavo, “Tala vandongisi vove

valinakulinga vije lishiko kulitavesa kulinga ha litangua lia Sapalalo.”

³ Kaha Yesu uavakumbuluile nguendi, “Nkuma kumuatandele vije Ndaviti ualingile na vaje vakele navo omo vatsile njala,

⁴ muje muakovelele mu njivo ya Njambi naku-lia mbolo ije ivalambuile kuli Njambi, cije kuca-puile lishiko kuli ikeye ku ilia cipue vaje vakele navo, vuno honi kuvanga lika tusasendote ndi?

⁵ Cipue nkuma kumuatandele mu lishiko vati muje ha litangua lia Sapalalo tusasendote mu Njivo ya Njambi muvapokuele mashiko a ha litangua lia Sapalalo, vuno honi kuvakele na mulonga ndi?

⁶ Njimileka nguange, cuma cakama kupu-lakana njivo ya Njambi cino cili kuno.

⁷ Kaha nga muatantekeya vika evi vilum-bununa, ‘Njatonda cikeketima, keti nkombelo,’ ngue kumuahisile vaje kuvesi na mulonga.

⁸ Omuo Muna Muntu ikeye Muene ua litangua lia Sapalalo.”

*Yesu Akanguisa Yala ua Kusekua Livoko
(Mako3:1-6; Luka6:6-11)*

⁹ Yesu uahumine ku cihela cije kaha uaile nakukakovela mu njivo ya malombelo.

¹⁰ Kaha hajevene kuakele yala uakusekua li-voko, kaha vehuile Yesu nguavo, “Nkuma lishiko litavesa kukanguisa ha litangua lia Sapalalo ndi?” Vatondele linga vamuvangeyeleho.

¹¹ Kaha Yesu uahandekela kuli vakevo nguendi, “Nga umo haliyeni hali na mpanga kaha auila

mu cina ha litangua lia sapalalo, nkuma kumuasa kumuhumisamo ndi?

¹² Nkuma muntu kapuile uaseho cikuma kupulakana mpanga! Nankuma, cinapande kuya ku lishiko kulinga cacili ha litangua lia Sapalalo.”

¹³ Ambahoni uahandekete kuli uje yala nguendi, “Olola livoko liove.” Kaha uje yala uoluele livoko liendi, kaha liolokele kupua hamo nalikuavo.

¹⁴ Vuno honi Vafaliseo vatuhukilemo kaha vakatumbile vutumbe muje vati vasa kutsihila Yesu.

Ngamba Uakuhangula kuli Njambi

¹⁵ Vuno honi Yesu uatantekeyele vutumbe vuavo, kaha uahumineko. Kaha vavengi vamukavele, kaha voshe uavakanguisile.

¹⁶ Kaha uavashikile nguendi keti vamutsimanese.

¹⁷ Eci capuile linga vilishulisise vije viahandekete kananguizi ua Njambi Isaya nguendi,

¹⁸ “Talen ngamba yange injinahangula,
uje injazanga kaha muli ikeye muono uange uvuahalela.

Njikahaka Cimbembesi cange hali ikeye,
Kaha akahandeka vusunga kuli vaje keti Vayunda.

¹⁹ Kakakalaho na vimpata cipue kulila,
kaha na umo uahi akevua lizi liendi mu vitapalo.

²⁰ Kakapokolaho lihongo liakuhenga
Kakazimiho tuhia tuje tucili nakutuhuisa vuusi.

Kuvanga noho nanehe vusunga ku kuhiana.”

²¹ Kaha mu lizina liendi mukemo vakatsiliela vaje keti Vayunda.

Yesu na Mbelezembulu Muene ua Vimbembesi via Vipi

(Mako3:20-30; Luka11:14-23)

²² Ambahoni vantu vamo vanehelele Yesu yala uje ua kapuputua nakuhona kuhandeka uje uakele na lihamba kaha uamukanguisile, kaha uje yala ua kaveveve uaputukile kuhandeka nakumona.

²³ Kaha vantu voshe valikomokelele cikuma nakuhandeka nguavo, “Nkuma ou keti ikeye muna Ndaviti ndi?”

²⁴ Vuno honi omo Vafaliseo vaviuvuile vahandekele nguavo, “Kuvanga lika na nzili ya Mbelezembulu muene ua mahamba, ikeyo ou yala yalinakuhumisa nayo mahamba.”

²⁵ Yesu uatantekeyele visinganieka viavo kaha uahandekela kuli vakevo nguendi, “Vumuene vuoshe vuje vukalitepe hhakati nakuliluisa vukalipihisa, naimo yahi nganda cipue njivo vije vililuisa vikevio vavenia vikemana.

²⁶ Kaha nga satana ahumisa mukuavo satana, kaha nalitepe hhakati ikeye vavenia, kaha vatihoni vumuene vuendi vukakola?

²⁷ Kaha nga njikahumisa mahamba na nzili ya Mbelezembulu, nkuma na nzili yeya vana veni vaka ahumisa? Nankuma vakevo vakamisompa.

²⁸ Vuno honi nga njikalikuasesa Cimbembesi ua Njambi mukuhumisa mahamba, kaha vumuene vua Njambi vuneja hali yeni.

²⁹ “Cipue vatihoni muntu asa kukovela mu njivo ya yala uanzili nakuambata viuma viendi,

nkuma keti tahi akuta uje yala uanzili ndi? Ambahoni apukule njivo yendi.

³⁰ “Uje kesi nange anjiluisa, uje kalipandakana nange ashandola.

³¹ Nankuma njimileka nguange, vupi vuoshe nakushaula coshe ca vantu vakavikonekela, vuno honi kushaula Cimbembesi kuvaka cikonekela.

³² Kaha uoshe uje ahandeka lizi lia kuluisa Muna Muntu vakamukonekela, Vuno honi uoshe uje ahandeka viakuluisa Cimbembesi Uakulela kuvaka mukonekela cipue mu miaka ino cipue mu miaka ije ilinakuija.

*Muti na Vushuka vuao
(Luka6:43-45)*

³³ “Kukala na vushuka vuacili kuvanga muti uao upua ua cili, cipue kukala na muti ua upi na vushuka vuao vupua vua upi, omuo muti vakautantekeya kuvushuka vuauo.

³⁴ Yeni vana vamanoka, muasa kuhandeka vati viacili omo yeni muapua mu vaka vupi? Omuo vije viashula ku mutima vikevio kanua kakahandeka.

³⁵ Yala uacili akahumisa vuima viacili vije viakatulika mu citulikilo cendi ca cili, kaha yala ua mupi akahumisa viuma via vipi mu citulikilo cendi ca cipi.

³⁶ “Njimileka nguange, ha litangua lia kusompa vantu vaka vasompa kuya ku mezi avo aje avakahandeka akuhona seho,

³⁷ omuo kuya ku mezi ove mukemo muvaka kusompa kaha kuya ku mezi ove akeo avakakuhisa nao.”

Cihula ca Cimueso
(Mako8:11-12; Luka11:29-32)

³⁸ Ambahoni vamo valongisi va mezi na Vafaliseo vahandekela kuli ikeye nguavo, “Mulongisi tutonda yove linga utulingileko cimueso.”

³⁹ Vuno honi uavakumbuluile nguendi, “Vantu vavupi na vupangala vantsimbu ino vakevo vatonda cimueso, vuno honi nacimo cahi cimueso civakavahana kuvanga lika cimueso ca kananguizi ua Njambi Yona.

⁴⁰ Omuo Yona uakele muzimo lia intsi ha matangua atatu na matsiki atatu, mucifua cimo vene na Muna Muntu akakala mu vukalo vua vatsi ha matangua atatu na matsiki atatu.

⁴¹ Vantu vaku Ninive vakemana ha litangua lia kusompa na vantu vantsimbu ino kaha vaka vahisa, omuo vatengulukile ha kuambulula ca Yona, kaha taleni cuma cakama cikuma kupulakana Yona cino cili kuno.

⁴² Muene ua mpuevo uaku Shemba akemana ha litangua lia kusompa na vantu vantsimbu ino nakuvahisa, omuo uahumine kuntsongo ya cifuti kuija nakuvuilila mana a Solomoni, kaha taleni umo uakama kupulakana Solomoni uno hali kuno.

Kuhiluka kua Cimbembesi Cacipi
(Luka11:24-26)

⁴³ “Omo cimbembesi cacipi cihuma muli muntu, cikhiti mu vindinda kutonda kuakuhuimina, vuno honi kucekuuana cipue hamo.

⁴⁴ Ambahoni cihandeka nguaco ‘Njihilukila ku njivo yange kuje njahuminine.’ Kaha

omo cihiluka ciuana ije njivo mupulungua, muakukomba nakuivuahesa muje muinapande kukelamo.

⁴⁵ Ambahoni ciya nakuambata vikuavo vimbe-
mbsi vitanu na vivali vije via vipi cikuma kupu-
lakana cikeco, kaha vakovelamo nakukakalamo,
kaha cifua ca uje yala ca mamanusuilo cika-
pua cacipi kupulakana caha kulivanga. Omu
mukemo vene mu vakafua na vantu vantsimbu
ino.”

*Vaina ya Yesu na Vamunaina
(Mako3:31-35; Luka8:19-21)*

⁴⁶ Tele Yesu acili nakuhandeka ku vantu, taleni
vaina na vamunaina vemanene hambanza, va-
tondele linga vahandeka nendi.

⁴⁷ Kaha umo ua vantu vaje kuje uamulekele
nguendi, “Tala, vanoko na vamuanoko vanemana
hambanza vatonda kuhandeka nove.”

⁴⁸ Vuno honi Yesu uamukumbuluile nguendi,
“Iya vanana, kaha iya naua vamuanetu?”

⁴⁹ Kaha uoluele livoko liendi kuli vandongisi
vendi nakuhandeka nguendi, “Ava vakevo
vanana na vamuanetu!

⁵⁰ Omuo uoshe uje alinga cizango ca Tate ua
muilu ikeye napu muanetu ua yala na uampuevo
na nana.”

13

*Cisimo ca Muka Kukuva
(Mako4:1-9; Luka8:4-8)*

¹ Ha Litangua lije vene, Yesu uahumine mu
njivo kaha uaile nakukatumama ku mukulo ua
cisali.

² Kaha vivunga viakama viezile kuli ikeye nakumuzengeleka, nankuma uakovelele mu vuto nakukatumama, kaha civunga coshe cemanene ha ntunda.

³ Kaha uavalekele viuma viavingi mukulikuasesa visimo nguendi,

“Muka kukuva uaile nakukuva.

⁴ Kaha omo uakele nakukuva vimbuto vimo viauililile ku mukulo ua ngila, kaha tuzila vezile nakuvilia.

⁵ Kaha vimbuto vikuavo viauililile ha mavue aje kuhakele livu lialingi, kaha hajevene via-sokele, omuo kuhakele livu lia lingi.

⁶ Vuno honi omo litangua liatuhukile kaha vije vimbuto viajuuamene, kaha omuo mizi yavio kuyakovelele cikuma mu livu, kaha vije vimbuto viomine.

⁷ Vimbuto vikuavo viauililile hhakati ka mingonga, kaha ije mingonga yakolele nakuvitua.

⁸ Vimbuto vikuavo viauililile ha mavu acili kaha viemine muacili, vimo vimbuto vihita, vimo viemine vimbuto makumi atanu na limo, kaha vikuavo naua viemine vimbuto makumi atatu kupulakana vije vivakunine.

⁹ Uoshe uje hali na matuitui ovue.”

*Vutumbe vua Visimo
(Mako4:10-12; Luka8:9-10)*

¹⁰ Ambahoni vandongisi vezile kuli Yesu nakuhandeka nguavo, “Vika honi ukahandekela navo mu visimo?”

¹¹ Kaha uavakumbuluile nguendi, “Yeni vanamihana kutantekeya vushueke vua vumuene vua muilu, vuno honi kuli vakevo kuvavahanenevuo.

¹² Omuo uoshe uje alinavio vakamuvuezelako vikuavo naua, kaha akakala na viavingi, vuno honi uje kesi cipue nacimo, cipue cijee cali naco vakamuniekaco.

¹³ Eci cikeco canehesa linga njihandeki navo mu visimo omuo vakevo vumona, vuno honi kuvamonesesa, kaha vovua, vuno honi kuvuvuvisisa.

¹⁴ Cilivene kuli vakevo vinalishulisisa vije vihandekele kananguizi ua Njambi Isaya nguendi, “Cilivene mukuvua vuno honi kuvukevuvisisa, kaha cilivene mukumona vuno honi kuvumonesesa.

¹⁵ Omuo mitima yava vantu inahono mana, kaha na matuitui avo anaziki, kaha na mesho avo vana azimi, keti ngoconi mesho avo akumona kaha na matuitui avo akuvua, kaha na mitima yavo ikuvuvisisa, nakutengulukila kuli yange linga njivakanguise.’

¹⁶ “Vuno honi anakuvuvuvisisa mesho eni omuo amona, na matuitui eni, omuo ovua.

¹⁷ Muavusunga njihandeki kuli yeni nguange, tunanguizi va Njambi va Njambi vavengi na vantu va vusunga, vatondele kumona cikuma evi vimuli nakumona, vuno honi kuvavimuene, nakuvuvua vije vimulinakuvuvua, vuno honi kuvavuvuile.

*Yesu Alumbununa Cisimo ca Muka Kukuva
(Mako4:13-20; Luka8:11-15)*

¹⁸ “Ambahoni kuvuvuvuvuvu cisimo ca uje muka kukuva.

¹⁹ Omuo uoshe uje ovua lizi lia vumuene kaha kuvuvuvuvuvuvisisa, kaha uje muka vupi eja kuvuvuvuvuvuvisisa vije kuvuvuvuvuvuvisisa mu mutima uendi, eyi ikuyo mbuto ije kuvuvuvuvuile ku mukulo uangila.

²⁰ Kaha mbuto ije ivakuvile ha mavue, ou ikeye uje ovua lizi kaha hajevene alitambula nanzolela,

²¹ vuno honi kuliesi na mizi muli ikeye, kaha likala lika muka ntsimbu kandende. Kaha omo tuyando cipue mapakeso vija omuo ya lizi, kaha hajevene kalikavangeya.

²² Kaha vimbuto vije vivakuvile ha mingonga, ou ikeye uje ovua lizi, vuno honi omo ha kuzanga via ha mavu nakuzanga vufuko vua mavu kaha vikatuva lije lizi, kaha kulikemi vushuka.

²³ Kaha ije mbuto ivakuvile ha mavu acili, ou ikeye uje ovua lizi nakulivuisisa, ikeye cilivene akema vushuka vavuingi vuakupua vimo vimbuto vihita, vimo, vikuavo viemine makumi atanu na limo, kaha vikuavo naua viemine makumi atatu kupulakana vije vivakuvile.”

Cisimo ca Shaku

²⁴ Kaha Yesu uavatelele cisimo cikuavo naua nguendi, “Vumuene vua muilu tuhasa kuvuesekeza ngue yala uje uakuvile mbuto yacili mu lihia liendi,

²⁵ vuno honi tele vantu vanakosa, citozi cendi uezile nakukuva shaku muje mu lihia lia tiliku, kaha uaile.

²⁶ Omo ije tiliku yakolele nakuhaka vinona ambahoni naikeyo ije shaku yasholokele.

²⁷ Kaha vaje vangamba vendi vezile kuli ikeye nakumuleka nguavo, ‘Muene nkuma kuuakunine lika mbuto yacili mu lihia liove ndi? Kaha cineja vati honi linga mukale naua na shaku?’

²⁸ Kaha uahandekela kuli vakevo nguendi, ‘Kuli citozi uje nalingi eci.’ Kaha vaje vangamba vendi

vahandeketele kuli ikeye nguavo, 'Nkuma utonda linga tuye tukaitukulamo ndi?'

²⁹ Vuno honi uavakumbuluile nguendi, 'Kuahi!' Omuo muje mu mukaitukulamo ije shaku hamo mukatukuila kumo na tiliku.

³⁰ Vieceleleni vioseha linga vikole kuvanga noho ha ntsimbu yakuteja, kaha ha ntsimbu yakuteja njikaleka vaka kuteja nguange, 'Tukulenimo tahi shaku muikute mikuta, kaha itsimikeni, vuno honi kungululeni tiliku nakuihaka mu cishete cange.' "

*Cisimo ca Mbuto ya Musalata
(Mako4:30-32; Luka13:18-19)*

³¹ Kaha Yesu uavatelele cisimo cikuavo naua nguendi, "Vumuene vua muilu vunapu ngue nona ya mbuto ya musalata ije muntu uambatele nakukuna mu lihia liendi.

³² Yapua yaindende cikuma ku vimbuto vioseha, vuno honi omo ikola ikapu ciputa cakama na kukola kupua muti, nankuma tuzila va muilu vakeja nakutungila mashua ha mitango yauo."

*Cisimo ca Cimbaluila
(Luka13:20-21)*

³³ Kaha Yesu uavatelele naua cisimo cikuavo nguendi, "Vumuene vua muilu vuapua ngue cimbaluila cije mpuevo uambatele nakucishingasana ha lilonga haje hakele vinganja vitatu via vunga vua tiliku kuvanga noho vioseha viafutunukile."

*Vika Yesu Akalikuasesela Visimo
(Mako4:33-34)*

³⁴ Vioshe evi Yesu uavihandekele ku vivunga mu visimo, cilivene nacimo cahi cahandekele kuli vakevo kuakuhona kulikuasesa cisimo.

³⁵ Eci capuile kushulisisa vije viahandekele kananguizi ua Njambi nguendi, “Njikafukula kanua kange mu visimo.

Njikahande vioshe vije vialishueka hume ha luvula lua mavu.”

Yesu Alumbununa Cisimo ca Shaku

³⁶ Ambahoni Yesu uasezele civunga nakuya mu njivo kaha vandongisi vendi vezile kuli ikeye nakuhandeka nguavo, “Tulumbunuine cisimo ca shaku ya mu lihia.”

³⁷ Kaha uavakumbuluile nguendi, “Uoshe uje akuna mbuto yacili napu Muna Muntu.

³⁸ Lihia likelio mavu, kaha mbuto ije yacili ilumbununa vana va vumuene, kaha naije shaku inapu vana va muka vupi,

³⁹ kaha uje citozi uje uaikuninemo ikeye napu Satana. Kaha kuteja cikeco kuhua ca mavu, kaha vaka kuteja vakevo tungelo.

⁴⁰ Ngue mujevene movaka kungungulula shaku nakuitsimika na tuhia, mukemovene mu cikafua naku mamanusuililo a mavu.

⁴¹ Muna Muntu akatuma tungelo vendi, kaha vaka kunguluila hamo vije vikanehesa vupi navaje vakalingi vupi mu vumuene vuendi,

⁴² nakuvombila mu litende lia tuhia, kuje vantu vaka lila nakulishumanga ku mazo avo.

⁴³ Ambahoni vaka vusunga vakaviakuma ngue litangua mu vumuene vua Ishavo, uoshe uje hali na matuitui ovue.

Cisimo ca Vufuko Vuakushueka

44 “Vumuene vua muilu vunapu ngue vufuko vuakushueka mu lihia, vuje omo muntu avuuna kaha avushueka naua ambahoni hakuvuahelela cendi aya nakukalandesa vioshe vije alinavio kaha alanda lije lihia.

Cisimo ca Vusanga vua Seho

45 “Naua vumuene vua muilu vunapu ngue muntu uje muka kulandesa uje atonda vusanga vuacili,

46 uje omo auana vusanga vumo vua seho yakama, kaha aya nakukalandesa vioshe vije alinavio kaha akavulanda.

Cisimo ca Vuanda vua Kuta Vatsi

47 “Naua vumuene vua muilu vunapu ngue vuanda vua kuta vatsi vuje vuvanate mu cisali kaha vutsiha muyati uoshe ua vatsi,

48 omo vuashulile vamala vavukokelele ha ntunda kaha vatumamene nakuhangulamo vatsi vacili nakuvahaka mu mitonga yavo vuno honi vombilile vaje vakupihia.

49 Nankuma omu mukemo mucikafua naku mamanusuilo a mavu. Tungelo vakeja nakute-pesa vaka vupi ku vaka vusunga,

50 nakuvombila mu litende lia tuhia, kuje vantu vakalila nakulishumanga ku mazo avo.

Vusunga vua Vuha novu vua Laja

51 “Yesu uavehuile nguendi, nkuma munoviu- vuisisa viuma vioshe evi ndi?”

Kaha vamukumbuluile nguavo, “Eyo.”

52 Kaha uahandekela kuli vakevo nguendi, “Nankuma uoshe mulongisi ua mashiko uje iva-longesele via vumuene vua muilu napu ngue uje

vavenia njivo, uje ahumisa vufuko vuendi vua laja novu vua vuha mu citulikilo cendi.”

*Yesu Vamuviana ku Nazaleta
(Mako6:1-6; Luka4:16-30)*

⁵³ Kaha omo Yesu uamanusuile kuta vije visimo, uahumineko kuje,

⁵⁴ nakuya ku cifuti cendi nakukavalongesa mu njivo yavo ya malombelo, kaha vaje voshe vamuvuile vali komokelele cikuma nakuhandeka nguavo, “Nkuma kuli ou yala kuanauana mana aua na vikomoueso evi?

⁵⁵ Nkuma ou keti ikeye muna uje muka kushonga ndi? Nkuma vaina keti Maliya? Nkuma vamunaina keti Tiango, na Yosefa, na Simoni na Yunda ndi?

⁵⁶ Nkuma vashongo vendi voshe va vampuevo keti ava tuli hamo navo ndi? Nkuma kuli honi ou yala nauana vioshe evi?”

⁵⁷ Kaha vamuvianene.

Vuno honi Yesu uahandekete kuli vakevo nguendi, “Kananguizi ua Njambi kuvekumusingimika mu cifuti cendi cipue muimbo liendi kuvanga lika kuka.”

⁵⁸ Kaha kalingilileko vikomoueso kuje omuo ya kuhona kutsiliela cavo.

14

*Kutsa ca Iuano Muka Kumbuitika
(Mako6:14-29; Luka9:7-9)*

¹ Ha ntsimbu ije muene Helonde omo uevuile lutsimo lua Yesu,

² kaha uahandekete kuli vangamba vendi nguendi, “Ou ikeye Iuano muka kumbuitika,

vanamusangula ku vatsi, mukemo evi vinzili vili nakupanga muli ikeye.”

³ Omuo Helonde uakuatele Iuano nakumukuta nakumuhaka mu kamenga, omuo ya mulonga ua Helondiya mpuevo ya munaina Filipu,

⁴ omuo Iuano uahandekele kuli ikeye nguendi, “Kuya ku lishiko yove kuuapandele kumuambata.”

⁵ Cipue vene uatondele kumutsiha, vuno honi kamutsihile uateuele vantu, omuo vamuivuile nguavo uapuile kananguizi ua Njambi.

⁶ Omo litangua lia kuanuka kusemuka ca Helonde liahetele, muna Helondiya uampuevo uakinine hhakati ka civunga ca vantu kaha uavuahesele Helonde,

⁷ kaha uamukulahesele nakulisinga kumuhana vioshe viatondele kulomba.

⁸ Omuo vaina vamusindiiye, kaha ualombele nguendi, “Njihane mutue ua Iuano muka kumbuitika ha lilonga.”

⁹ Vuno honi muene uovuile vusiua, vuno honi omuo hakulisinga cendi na hali vangezi vendi, kaha uashikile linga vamuhaneuo,

¹⁰ uatumine kukateta mutue ua Iuano mu kamenga.

¹¹ Kaha mutue uendi vaunehele ha lilonga nakuuhana kuli muana mpuevo, kaha uauhanene vaina.

¹² Kaha vandongisi va Iuano vezile nakuambata muvila uendi nakuutsinda, kaha vaile nakulekesa Yesu.

*Yesu Alisa Vamala Vakupua Makulukazi Atanu
(5, 0 0 0)
(Mako6:30-44; Luka9:10-17; Iuano6:1-14)*

13 Honi omo Yesu uovuile eci, uahumine kuje mu vuato kaha uaile kumutambela ua likaliendi. Vuno honi omo vivunga vievuile eci, viamukavele ha mavu kuhuma ku vimbonge.

14 Omuo Yesu uaile ha ntunda uamuene civunga cakama, kaha uavovuulilile ngozi, kaha uavakanguisile ku mishongo yavo.

15 Omo capuile cinguezi, vandongisi va Yesu vezile kuli ikeye nakuhandeka nguavo, “Cino cinapu cihela ca kuholoka, kaha litangua honi liatoko, kaha leka vivunga linga vaye ku membo linga vakalilandele viakulia vakevo vavenia.”

16 Kaha Yesu uahandেকেle nguendi, “Kuvapande kuya, vahaneni vimo valie.”

17 Kaha vahandেকেle kuli ikeye nguavo, “Tuli lika na vimbolo vitanu na vatsi vavali.”

18 Kaha Yesu uahandেকেle nguendi, “Vineheni kuno kuli yange.”

19 Kaha uashikile vivunga linga vatumame ha muila, kaha uambatele vimbolo vitanu na vatsi vavali kaha uatalele kuilu, kaha uavikuisuile, nakutavuo zola vimbolo nakuvihana kuli vandongisi vendi, kaha vandongisi vendi vavihanene ku vivunga.

20 Kaha voshe valile nakukuta. Kaha vakunguilile mitonga ya vimbazuvuila ya kushula ya kupua likumi na ivali.

21 Kaha vaje valile vapuile ngue makulukazi atanu a vamala, kuhumisako vampuevo na vanike.

*Yesu enda ha Mema
(Mako6:45-52; Iuano6:15-21)*

22 Ambahoni Yesu ualekele vandongisi vendi linga vakovele mu vuato vaye kulutue luendi musinia tele ikeye acili na kuleka vivunga linga vaye.

23 Kaha hanima ya kuleka vivunga linga vaye, uaille helu lia munkinda lika liendi mukulombela. Uakele kuje likaliendi noho cinguezi,

24 vuno honi ha ntsimbu ije vuato vuakele hhakati ka cisali kaha vuakele nakulininganga na mankimba omuo mpunzi yakele nakuvuluisa.

25 Kaha ku vandemba Yesu uezile kuli vakevo, oku alinakuenda helu lia cisali.

26 Vuno honi omo vandongisi vendi vamu-muene hali nakuenda ha cisali, vovuile liova cikuma kaha vahandeketele nguavo, "Ndumba ya muntu!" Kaha vatambekele naliova.

27 Kaha hajevene Yesu uahandeketele kuli vakevo nguendi, "Simpeni keti muteue yange vene."

28 Kaha Petulu uahandeketele kuli ikeye nguendi, "Muene, nga yove, njileke njije kuli yove nange njende ha mema."

29 Kaha Yesu uahandeketele nguendi, "Ija." Kaha Petulu uahumine mu vuato nakuenda ha mema kuya kuli Yesu,

30 vuno honi omo uamuene mpunzi uateuele, kaha uaputukile kuvombela kaha uatambekele nguendi, "Muene njovole."

31 Hajevene Yesu uoluele livoko liendi, naku-mukuata kaha uahandeketele nguendi, "Muntu ua lutsilielo lualundende, vika ku utsiliela?"

32 Kaha omo vakovelele mu vuato mpunzi yahuile.

³³ Kaha vaje vakele mu vuato vamulemesele nguavo, “Muavusunga u Muna Njambi.”

Yesu Akanguisa Vaka Kuvavala mu Ngenesaleta

(Mako6:53-56)

³⁴ Kaha omo Yesu na vandongisi vendi vajavukilile musinia, vezile ku cihela ca Ngenesaleta.

³⁵ Kaha omo vantu vakumutambela uje vavutantekeyele, vatumine voshe vaku cihela cije nakumunehela vaka kuvavala voshe,

³⁶ Vamulombeke linga vakuate cipue ku mukundulo ua kazaku kendi, kaha voshe vaje vakuateleko vakangukile.

15

Vilongesa via Vakuluntu

(Mako7:1-13)

¹ Ambahoni Vafaliseo vamo na valongisi va lishiko vezile kuli Yesu kuhuminina ku Yelusalema kaha vahandekele nguavo,

² “Vikahoni vandongisi vove kuvekuononoka cisemua ca vakuluntu? Omuo kuvekutana ku mavoko avo omo valia.”

³ Kaha Yesu uavakumbuluile nguendi, “Nkuma neni kumuekuononoka lishiko lia Njambi omuo ya cisemua ceni ndi?”

⁴ Omuo Njambi uashikile nguendi, ‘Singimika isho na noko,’ kaha ‘uoshe uje ashaula ishe cipue ina, cilivene atse.’

⁵ Vuno honi yeni mukahandeka ngueni nga uoshe uje aleka ishe cipue ina nguendi, ‘Vije vimunapandele kuhana kuli yange vanavihana Njambi,’

⁶ kaha muntu ou kononokele ishe. Nankuma, omuo ya cisemua ceni, munaseze lizi lia Njambi.

⁷ Yeni vaka civembulu! Nkuma Isaya uahandekele via vusunga hali yeni, omuo uahandekele vunanguizi nguendi,

⁸ “ ‘Ava vantu vanjisingimika na tunua tuavo, vuno honi mitima yavo ili kulahako nange.

⁹ Vakanjilemesa lika muangoco, vakalongesa mashiko a vantu lika!’ ”

Viuma vije vilingisa Muntu kupua Uakuhona kulela
(Mako7:14-23)

¹⁰ Kaha Yesu uasanene vantu linga veje kuli ikeye kaha uavalekele nguendi, “Ivueni kaha ivuisiseni.

¹¹ Keti coshe cije cikakovela mu kanua ka muntu cikalingisa muntu linga keti apue uakulela, vuno honi vije vikahumu mu kanua ka muntu vikevio vikalingisa muntu linga apue uakuhona kulela.”

¹² Ambahoni vandongisi vezile kuli Yesu nakuhandeka nguavo, “Nkuma uatantekeya nguove Vafaliseo vapihilile ku mitima omo vevuile mezi aua ndi?”

¹³ Kaha Yesu uavakumbuluile nguendi, “Muti uoshe uje Tate ua muilu kakunine vakau tukula.

¹⁴ Veceleni lika, vanapu vantuumena va tupuputua, kaha nga kapuputua atuamenena kapuputua mukuavo, voshe vakauila mu cina.”

¹⁵ Vuno honi Petulu uahandekele kuli Yesu nguendi, “Tulumbunuine eci cisimo.”

¹⁶ Kaha uahandekela kuli ikeye nguendi, “Nkuma nove naua hanga kanda ucinongonone eci ndi?”

¹⁷ Nkuma ku umono nguove coshe cije cikovela mu kanua cikhiti muzimo nakuhitilila ndi?

¹⁸ Vuno honi vije viose vikahumu mu kanua vikahumu ku mutima, kaha evi vikevio vikalingisa muntu kupua uakuhona kulela.

¹⁹ Omuo ku mutima kukeko kukahuminina visinganika via vipi via kutsiha, vupangala, vukoyi, kuiva, vukaleho vua makuli, na vungumba.

²⁰ Evi vikevio vikalingisa muntu linga apue uakuhona kulela, vuno honi kulia cakuhona kutana ku mavoko kucekulingisa muntu linga apue uakuhona kulela.”

*Lutsilielo lua Mpuevo uaku Kanana
(Mako7:24-30)*

²¹ Kaha Yesu uahumine kuje nakuya ku cihela ca Tile na ku Sindone.

²² Kaha taleni, mpuevo ua ku Kanana uje uahumine ku cihela kuje vene ualilile nguendi, “Njivuileko cikeketima Muene, Muna Ndaviti, munange uampuevo ali na lihamba lia lipi cikuma.”

²³ Vuno honi Yesu kamukumbuluile cipue lizi limo, kaha vandongisi vendi vezile nakumulambelesa nguavo, “Mulekese linga aye omuo hali nakutupangela kalua.”

²⁴ Kaha Yesu uavakumbuluile nguendi, “Vanjitumine lika ku vampanga vakuzimbala vaku Isaleli.”

²⁵ Vuno honi uje mpuevo uezile nakutsikama kuli ikeye nguendi, “Muene njikuase.”

26 Kaha Yesu uamukumbuluile nguendi, “Keti cacili kumbila mbolo ya vanike ku tutali.”

27 Kaha uje mpuevo uamukumbuluile nguendi, “Eyo Muene, vuno honi cipue vene tutali vakali vishaniu vije vikau ku mesa ya muene uavo.”

28 Kaha Yesu uamukumbuluile nguendi, “Nanaa ove mpuevo lutsilielo liove luakama cikuma. Cilingiue kuya muje mu utondela.” Kaha hajevene munendi uampuevo uakangukile.

Yesu Akangula Vantu vavengi

29 Kaha Yesu uahumine kuje kaha uahitile kuyehi na cisali ca Ngalileya. Kaha uaile kumukulo ua munkinda nakukatuma.

30 Kaha civunga cakama cezile kuli ikeye, vamuhehele vilema, visualonda, tupuputua na tuveveve, na vakuavo veka naua, kaha vavanehele ku viliato viendi, kaha uavakanguisile.

31 Nankuma cije civunga calikomokelele cikuma, omo vamuene vaje tuveveve vahandeka, na visualonda vanapu vamutuntu, na vilema venda, na tupuputua vamonu, kaha vahanene vumpau kuli Njambi ua Isaleli.

Yesu Alisa Vantu Makulukazi Auana (Mako8:1-10)

32 Ambahoni Yesu uasanene vandongisi vendi nakuvaleka nguendi, “Njilinkuivula ngozi eci civunga, omuo vanakala nange ha matangua atatu, kaha kuvalileho cipue cimo, kaha kunjiondo linga njiveceli vaye na njala, hamo valezumukila mu ngila.”

³³ Kaha vandongisi vahandeketele kuli ikeye nguavo, “Kuli honi tuasa kuuana mbolo muno mu ndinda ya kulisa civunga cakama eci?”

³⁴ Kaha Yesu uahandeketele kuli vakevo nguendi, “Muli na mikasha ingahi?” Vamukumbuluile nguavo, “Itanu na ivali, na vatsi vavandende.”

³⁵ Kaha Yesu uashikile cije civunga linga vatu-mame ha mavu,

³⁶ kaha uambatele ije mikasha itanu na ivali na vatsi, kaha hanima yakuhana citsantsela, uavipazuile nakuvihana kuli vandongisi, kaha vandongisi vavihanene kuli vije vivunga.

³⁷ Kaha voshe valile nakukuta. Kaha vandongisi vakunguilile mitonga ya kushula ya kupua itanu na ivali ya vije vimbazuvuila vi-asaleleho.

³⁸ Kaha vaje valile vapuile makulukazi auana a vamala (4, 0 0 0), kuakuhona vampuevo na vanike.

³⁹ Kaha uecelele cije civunga linga vaye, kaha uakovelele mu vuato nakuya ku cihela ca Mangandane.

16

Vafaliseo Valomba Cikomoueso (Mako8:11-13; Luka12:54-56)

¹ Kaha Vafaliseo na Vasanduki vezile kuli Yesu nakumueseka, vamuihuile linga avamuese cimueso cakuhuminina kuilu.

² Kaha uavakumbuluile nguendi, “Omo nga cinguezi, mukahandeka ngueni, ‘Kukaca vuino, omuo lilu livenga.’

³ Kaha kucimene muhandeka ngueni, ‘Lelo kukakala mashuela, omuo lilu livenga na kuteuesa.’ Muatantekeya kulumbununa cifua ca lilu, vuno honi kumuhasa kulumbununa vimueso via vi ntsimbu.

⁴ Vantu vantsimbu ino va vupi na vupangala vatonda cimueso, vuno honi kukuesi cimueso civakavahana kuvanga lika cimueso ca Yona.” kaha uavasezele nakuya.

*Cimbaluila ca Vafaliseo na Vasanduki
(Mako8:14-21)*

⁵ Omo vandongisi vahetele musinia, vasuvile kuambata mbolo.

⁶ Kaha Yesu uahandeketele kuli vakevo nguendi, “Linuingeni kaha zangameni ku cimbaluila ca Vafaliseo na Vasanduki.”

⁷ Kaha vakele nakuhandeka hhakati kavo vavenia nguavo, “Kutuezile na mbolo.”

⁸ Kaha Yesu, hakutantekeya eci, uahandeketele nguendi, “Yeni valutsilielo lualundende, vika muli nakuhandeka hhakati keni vavenia ngueni kumuesi na mbolo?

⁹ Nkuma kanda muvuisise ndi? Nkuma kumuanuka mikasha itanu ya vimbolo, ya vantu makulukazi atanu, kaha mitonga ingahi muakunguluile?

¹⁰ Cipue mikasha itanu na ivali ya vimbolo ya vantu makulukazi auana, nkuma mitonga ingahi muakunguluile?

¹¹ Nkuma vika kumuvuisisa ngueni kunjahan-dekele neni via mbolo? Zangameni ku cimbaluila ca Vafaliseo na Vasanduki.”

¹² Kaha vevuisisile nguavo nkuma kavalekele kuzangama ku cimbaluila cakupangesa mbolo,

vuno honi ha vilongesa via Vafaliseo na Vasan-
duki.

*Petulu Atava ngeci Yesu Ikeye Kilistu Uaku-
vuavesa*

(Mako8:27-30; Luka9:18-21)

¹³ Omo Yesu uahetele ku mbonge ya Sesaliya Filipu, kaha uehuile vandongisi vendi nguendi, “Vantu vahandeka nguavo Muna Muntu ikeye iya?”

¹⁴ Vamukumbuluile nguavo, “Vamo nguavo Iuano muka kumbuitika, vamo nguavo Eliya, vamo nguavo Njelemya cipue umo ua tunanguizi va Njambi.”

¹⁵ Kaha Yesu uahandekela kuli vakevo nguendi, “Vuno honi yeni ngueni Yange iya?”

¹⁶ Simoni Petulu uamukumbuluile nguendi, “Yove Kilistu, Muna Njambi uakuyoya.”

¹⁷ Yesu uamukumbuluile nguendi, “Uakuisuliua Simoni muna Yona! Omuo keti vuntu vuasholuele evi kuli yove, vuno honi Tate uje hali muilu.

¹⁸ Kaha njikuleka nguange yove Petulu, ha livue eli njikatunga cikungulukilo cange, kaha nzili ya kutsa ku ikacihiana*.

¹⁹ Njikakuhana masapi a vumuene vua muilu, kaha coshe cije civakavindika hano hamavu na muilu vakacivindika, kaha coshe cije civakatavesa hano ha mavu na muilu vakacitavesa.”

²⁰ Ambahoni uashikile vandongisi vendi linga keti valekeko muntu umo nguavo ikeye Kilistu.

* **16:18** Mu Cingelengu vanaisoneka nguavo Hendisi, kulum-bununa Cikolo ca vaka kutsa.

Yesu Ahandeka ha Tuyando tuendi na Kutsa cendi

(Mako8:31; 9:1; Luka9:22-27)

²¹ Kuhuma ha ntsimbu ije Yesu uaputukile kulumbunuina vandongisi vendi nguendi, njapande kuya ku Yelusalema naku kayanda viuma viavingi kuli vakuluntu na kuli vakuluntu vatusasendote na kuli valongisi va mashiko, kaha vakanjitsiha, vuno honi hanima ya matangua atatu njikasanguka.

²² Kaha Petulu uamuambatele nakumutuala kualikaliavo na kuputuka kumutenukila nguendi, “Njambi vindika, Muene! Eci kucikalingiua kuli yove!”

²³ Vuno honi Yesu uatengulukile nakuhandeka kuli Petulu nguendi, “Huma kuli yange yove Satana! Yove unapu citsutsukiso kuli yange, omuo kuukundama kuli Njambi, vuno honi ku vantu.”

²⁴ Ambahoni Yesu ualekele vandongisi vendi nguendi, “Nga uoshe uje atonda kunjikava, napande kuliviana ikeye vavenia nakuambata cilindakano cendi na kunjikava.

²⁵ Omuo uoshe uje atonda kuniunga muono uendi akauzimbalesa, vuno honi uoshe uje azimbalesa muono vuendi omo yange akauuana.

²⁶ Kaha cikakuasa vika kuli muntu, nga alikunguilila viuma via ha mavu vioshe nakuzimbalesa muono uendi? Kaha vika muntu viakahana linga ahingisemo muono uendi?

²⁷ Omuo Muna Muntu akeja na tungelo vendi mu vumpau vua Ishe, kaha akafueta muntu na muntu uoshe kuya ku vilinga viendi.

28 Muavusunga njimileka nguange kuli vamo hano vaje ku vakatsi kuvanga noho vanamono Muna muntu neja mu vumuene vuendi.”

17

Yesu Alimpuka

(Mako9:2-13; Luka9:28-36)

¹ Hanima ya matangua atanu na limo Yesu uambatele Petulu na Tiango na munaina Iuano, kaha vahile hamo ku munkinda ualaha kua likaliavo lika.

² Kaha Yesu ualihimpule ha mesho avo, kaha na cihanga cendi caviakumine ngue litangua kaha na vuzalo vuendi vuatokele too ngue ceke.

³ Kaha taleni, ambahoni kuasholokele Mosesa na Eliya vaje vakele na kuhandeka nendi.

⁴ Kaha Petulu uahandekela kuli Yesu nguendi, “Muene, cacili yetu kukala kuno, nga utonda njikatunga vimbalaka vitatu kuno, imo yove kaha ikuavo ya Mosesa na ikuavo ya Eliya.”

⁵ Tele acili nakuhandeka, kaha hajevene lishelua liakuviakuma liavafuikile, kaha muje mulishelua muahumine lizi ngualio, “Ou ikeye munange injazanga, uje muli ikeye njivuahelela, muivuilileni.”

⁶ Omo vandongisi vevuile evi, vavulumanene ha mavu, kaha vovuile liova cikuma.

⁷ Vuno honi Yesu uezile nakuvakuata kaha uahandekela nguendi, “Katukeni keti muteue.”

⁸ Kaha omo vemukile mesho avo, kuvamuene ueka vuno honi Yesu lika.

⁹ Kaha omo vasikumukile kuhuma ha munkinda, Yesu uavashikile nguendi, “Keti

valekeko muntu hali uoshe cije cimona, kuvanga noho Muna Muntu vanamusangula ku vatsi.”

¹⁰ Vandongisi vamuhuile nguavo, “Nkuma vika valongisi va lishiko vahandeka nguavo Eliya eje tahi ikeye?”

¹¹ Yesu uavakumbuluile nguendi, “Eliya eja nakuhiluisila naua viuma vioshe,

¹² vuno honi njimileka nguange Eliya neja laja, kaha kuvamutantekeyele, vuno honi vamulingile muoshe muje muvatondelelemo, omu mukemo vene na Muna Muntu vakamuyandesela.”

¹³ Ambahoni vandongisi vevuisisile nguavo alinakuhandeka kuli vakevo via Iuano muka kumbuitika.

Yesu Akanguisa Kanike ka Yala uje uakele na Lihamba

(Mako9:14-29; Luka9:37-43a)

¹⁴ Kaha omo vezile ku civunga, yala umo uezile kuli Yesu nakutsikama nakuhandeka nguendi,

¹⁵ “Muene ivuila cikeketima munange, omuo hali na mushongo uakushinia kaha ukamuyandesesa cikuma, omuo ha vintsimbu viavingi akauila mu tuhia na mu mema.

¹⁶ Kaha njamunehele kuli vandongisi vove, vuno honi kuvasele kumukanguisa.”

¹⁷ Kaha Yesu uamukumbuluile nguendi, “Yeni vantu va ntsimbu ino vakuhona lutsilielo na vupi, njikakala neni lungahi? Njikamileka lungahi? Muneheni kuno kuli yange.”

¹⁸ Kaha Yesu uatenukilile lije lihamba, kaha lije lihamba liahumine muli ikeye, kaha hajevane uje kanike uakangukile.

¹⁹ Ambahoni vandongisi vezile kuli Yesu mu-vushueke nakuhandeka nguavo, “Vika honi yetu kutuasele kulihumisa?”

²⁰ Kaha uahandekela kuli vakevo nguendi, “Omuo ya lutsilielo lueni lualundende. Muavusunga njimileka nguange nga muli na lutsilielo ngue nona ya mbuto ya musalata, ngue muasa kuhandeka ku munkinda ou ngueni, ‘Huma kuno ya kuje kaha ukaya, kaha na cimo cahi cimukahonoua.’ ”

²¹ Vuno honi lihamba liangacije kuliekuhuma ngoco kuvanga na lilombelo na kuliumina kulia.

*Yesu Ahandeka naua ha Kutsa cendi
(Mako9:30-32; Luka9:43b-45)*

²² Omo valikunguluile hamo mu Ngalileya, Yesu uahandekela kuli vakevo nguendi, “Muna Muntu vanapande kumuhana ku mavoko a vantu,

²³ vaka mutsihia, kaha vakamusangula munima ya matangua atatu.”

Kaha vandongisi vevuile vusiua cikuma.

Kufueta Lisimu lia mu Njivo ya Njambi

²⁴ Omo Yesu na vandongisi vendi vezile ku Kapenauma, kaha vaka kutambula lisimu lia mu njivo ya Njambi vaile kuli Petulu nakuhandeka nguavo, “Nkuma mulongisi ueni kekufueta lisimo ndi?”

²⁵ Kaha Petulu uavakumbuluile nguendi, “Eyo.”

Kaha omo Petulu uakovelele mu njivo, Yesu uahandekela kuli ikeye hakulivanga nguendi, “Simoni vika usinganieka? Nkuma honi kuli vey vimiene va hano ha mavu vakatambula lisimu? Kuli vana vavo indi kuveka?”

²⁶ Kaha omo Petulu uakumbuluile nguendi, “Kuveka,” kaha Yesu uahandekela kuli ikeye nguendi, “Nankuma vana vanapatuka.

²⁷ Nankuma keti tuvapihisile, ya lika ku cisali ukalovele, kaha ukambate intsi uje uamaputukilo kaha omo ukafukula mukanua kendi ukaua-namo mbongo ya muuaya uaya, kaha yakayambate nakuvahanayo, linga ikapue lisimu liange nove.”

18

Iya Uakama Cikuma?

(Mako9:33-37; Luka9:46-48)

¹ Ha ntsimbu ije vandongisi vezile kuli Yesu nakuhandeka nguavo, “Iya uakama cikuma mu vumuene vua muilu?”

² Kaha Yesu uasanene kanike nakumuhaka hhakati kavo,

³ kaha uahandekela nguendi, “Muavusunga njihandeka kuli yeni nguange, kuvanga mutenguluke kupua ngue ava vanike, keti ngoconi kumukakovala mu vumuene vua muilu.

⁴ Uoshe uje alikehesa ikeye vavenia ngue ou kanike, ikeye napu uakama mu vumuene vua muilu.

⁵ Uoshe uje atambula kanike ou mu lizina liange na tambula yange.

Vieseko vije vituala ku Vupi

(Mako9:42-48; Luka17:1-2)

⁶ “Vuno honi uoshe uje alingisa ava vanike vandende vaje vatsiliela muli yange kulinga vupi, cacili kuli ikeye kumukutilila livue liakulolela

vunga mu ntsingo yendi kaha nakumukokela ha seta ya cisali.

⁷ Cisingo ha mavu omuo ya vieseko vije vituala ku vupi! Omuo cilivene vieseko evi vija, vuno honi cisingo kuli muntu uje vieseko evi vizila!

⁸ “Kaha nga livoko liove cipue mukono uove vikulingisa linga ulinge vupi, vitete nakuviumbila kuti, cacili kuli yove kukovela mu muono oku ucisualonda cipue cilema kupulakana na mavoko avalu cipue mikono ivali nakukumbila mu tuhia tua miaka yoshe ya yaye.

⁹ Kaha nga lisho liove likulingisa linga ulinge vupi, kaha licokovolemo nakuliumbila kuti, cacili kuli yove kukovela mu muono na lisho limo kupulakana na mesho avalu aje akanehesa linga vakakumbile mu ngehena ya tuhia.

*Cisimo ca Mpanga Uakuzimbala
(Luka15:3-7)*

¹⁰ “Talenl keti musembulule avu vanike vavandende, omuo njimileka nguange mulu mulu tungelo vaje ntsimbu yoshe vakamono cihanga ca Tate uje hali mulu.

¹¹ Omuo Muna Muntu uezile nakuovola vaje vanazimbala.

¹² “Vika musinganieka? Nga yala hali na vam-panga cihita, kaha umo uavo nazimbala, nkuma kaseze vaje makumi atanu na auana na vatanu na vauana (99) ha munkinda nakuya mukutonda uje nazimbala ndi?

¹³ Kaha nga amuuana, muavusunga njimileka nguange akavuahelele cikuma omuo yendi kupulakana vaje makumi atanu na auana na vatanu na vauana (99) vaje kuvazimbalele.

14 Mucifua cimo vene Tate ua muilu katondo ngeci umo uava vanike vavandende vanonge.

Muntu nga Nakupihisila

15 “Nga mukueni na kupihisila, ya uye uka-muleke vije via nakupihisila, muvuvali vueni lika. Nga akuivuilila kaha uamuovola.

16 Vuno honi nga ka kuivuilila, kaha ambat-ako umo cipue vavali linga mezi oshe akapue navukaleho vua vantu vavali cipue vatatu.

17 Nga aviana kuvevuilila, kaha lekesako cikungulukilo, kaha nga naua aviana kuivuilila cipue ku cikungulukilo, mupuisse ngue vaje keti Vayunda na vaka kutambula lisimu.

Kuvindika na Kutavesa

18 “Muavusunga njimileka nguange, coshe cije civakavindika hano hamavu na muilu naua vakacivindika, kaha coshe cije civakatavesa hano hamavu na muilu naua vakacitavesa.

19 “Kaha naua njimileka nguange, nga muvu-vali vueni mulitavasana hano ha mavu ha cuma mukalomba, vakamilingilaco kuli Tate ua muilu.

20 Omuo kuje kunakungulukila vavali cipue vatatu mu lizina liange, kuje vene nange naua njili hhakati kavo.”

Cisimo ca Ngamba Uakuhona Kukonekela

21 Ambahoni Petulu uezile kuli Yesu nakuhanda nguendi, “Muene, nkuma lungahi njasa kukonekela muanetu nga na njipihisila? Nkuma lualuingi vintsimbu vitanu na vivali ndi?”

²² Yesu uamukumbuluile nguendi, “Njikulekesa nguange keti luakupua vintsimbu vitanu na vivali, vuno honi luakupua makumi atanu na avali na vintsimbu vitanu na vivali.”

²³ Nankuma vumuene vua muilu tuvuesekesa na muene uje uatondele kufueta vangamba vendi.

²⁴ Omo uaputukile linga avafuete, kaha vamuhehelele yala uje uakele na mukuli kuli ikeye ua vimbazuvuila via ngolinde viakupua makulukazi likumi (10 0 0).

²⁵ Kaha omo uje yala uahonouele kumufueta, uje muene uendi uashikile linga vamulandese hamo na mpueyendi, na vana vendi na vioshe vije viakele navio linga afuete.

²⁶ “Kaha uje ngamba uatsikamene ha mavuli endi ku mesho endi nakumulomba nguendi, ‘Muene acinjivandameneko tahi, kaha njikakufueta vioshe!’ ”

²⁷ Kaha uje muene uevuililile ngozi uje ngamba kaha uamuecelele nakumukonekela mukuli uendi.

²⁸ “Vuno honi uje vene ngamba omo uaile ualilianene na umo uavakuavo vangamba uje uakele na mukuli uendi uakupua cihita ca vimbongo via muuayauaya. Kaha uamukuatele ha milivu nakuhandeka nguendi, ‘Njifuete mukuli uange.’

²⁹ Kaha uje mukuavo ngamba uauililile ha mavu nakumulambelega nguendi, ‘Acinjivandameneko tahi, kaha njikakufueta.’

³⁰ Vuno honi uavianene kaha uamutualele mu kamenga noho hakafuetela uje mukuli uendi.

³¹ Omo vakuavo vangamba vamuene vije vialingiuile, kuvevuile muacili, kaha vaile nakuam-

bulula kuli muene uavo vije vioshe vialingiuile.

³² Ambahoni uje muene uendi uamusanene nakuhandeka kuli ikeye nguendi, ‘Yove ngamba uamupi! Njakukonekelele uje mukuli uoshe omuo uanjilambebelelele.

³³ Kaha vika honi yove kuuamuvuilileko cikeketima mukueni ngamba, ngue muje munjakuivuilile cikeketima yange?’

³⁴ Kaha na vutenu uje muene yendi uamutualele ku vaka kamenga linga vamuzangamese kuvanga noho akafueta mukuli uoshe uje uakele nauo.”

³⁵ “Omu mukemo vene na Tate ua muilu akalinga yen i voshe, nga kumukakonekela vamanoko kuhuminina ku mitima yen i.”

19

Yesu Alongesa Hakutsiha vulo

(Mako10:1-12)

¹ Omo Yesu uamanusuile kuhandeka evi, uahumine mu Ngalileya uaile ku cihela ca Yundeya musinia lia ndonga ya Yundau.

² Kaha civunga cakama ca mukavele, kaha ua vakanguisile kuje.

³ Vafaliseo vamo vezile kuli ikeye nakumueseke, mukumuihula nguavo, “Nkuma capua lishiko yala kukondola mpuevo yendi ha mulonga uli uoshe indi?”

⁴ Nankuma Yesu uavakumbuluile nguendi, “Kumuatandele nguavo uje uavatangele ku maputukilo ua vatangele yala na mpuevo.”

⁵ Uahandekela nguendi, “Omuo hacifua eci yala akaseza vaishe na vaina na kulipandakana hamo

na mpuevo yendi, kaha vavali va kapua muvila umo lika.”

⁶ Kaha kuvapu vavali vuno honi vapua muvila umo lika. Kaha cije Njambi napandakana hamo keti vakacihangunune.

⁷ Kaha Vafaliseo vahandekete kuli ikeye nguavo, “Nkuma vikahanoni Mosesa uashikile umo yala kuhana mukanda uakukondola kuli mpueyendi nakumusheka?”

⁸ Kaha Yesu uahandekete kuli vakevo nguendi, “Omuo yakukaluua ca mitima yeni Mosesa uamitavesete linga mukondole vampuevo veni, vuno honi kumaputukilo kucapuile ngoco.

⁹ Kaha njihandeka kuli yeni nguange, uoshe akondola mpuevo yendi, kuakuhona kulinga vupangala, nakuambata mpuevo ueka, kaha alinga vupangala.”

¹⁰ Vandongisi vahandekete kuli ikeye nguavo, “Nga mukemo ngoco hali yala na mpuevo yendi, nkuma cacili kuhona kuambata.”

¹¹ Vuno honi uahandekete kuli vakevo nguendi, “Keti muntu uoshe atambula evi vihandeka, kuvanga lika kuli vaje vavanavihana.

¹² Omuo kuli vamo vaje kuvasa kuambata omuo vasemukile muje vene, kaha kuvali vamo vaje kuvasa kuambata omuo vantu vanavalingimo, kaha naua kuvali vamo vaje kuvambata omuo vanalingi vakevo vavenia ngoco vene omuo ya vumuene vua muilu. Kaha uoshe uje atambula evi, avitambule.”

*Yesu Akuisula Vanike Vavandende
(Mako10:13-16; Luka18:15-17)*

¹³ Ambahoni vanehele vanike vavandende kuli Yesu linga avasaleke mavoko endi nakuvalombelela. Vuno honi vandongisi vatenukilile vaje vantu vavanehele.

¹⁴ Vuno honi Yesu uahandekete nguendi, “Eceleni vanike vavandende veje kuli yange, keti muvavindike, omuo vumuene vua muilu vunapu vuavo.”

¹⁵ Kaha uavasalekele mavoko endi kaha uaile.

Mukuenje Uakupita

(Mako10:17-31; Luka18:18-30)

¹⁶ Kaha taleni, umo muntu uezile kuli Yesu nakumuihula nguendi, “Mulongisi, cuma muka cacili njapande kulinga, linga njikakale na muono uayaye?”

¹⁷ Yesu uahandekete kuli ikeye nguendi, “Vika unjihuila vije via cili?” Kuli lika umo ikeye uacili. Vuno honi nga utonda kukovela mu vuyoye, niunga mashiko.

¹⁸ Uje muntu uamuihuile nguendi, “Vika?” Kaha Yesu uamukumbuluile nguendi, “Keti ukat-sihe, keti ukalinge vupangala, keti ukeve, keti ukahane vukaleho vua makuli,

¹⁹ singimika isho na noko, kaha zanga mukueni ngue muje muualizangela yove vavenia.”

²⁰ Kaha uje mukuenje uamuhuile nguendi, “Vioshe evi njaviniungu.” Vika naua vikuavo vinjasa kulinga?

²¹ Kaha Yesu uahandekete kuli ikeye nguendi, “Nga utonda kupua uakusungama, ya linga ukalandese viuli navio kaha uvihane ku vihutu, kaha ukakala na vufuko muilu, kaha ija, njikave.”

²² Omo uje mukuenje uevuile evi uaile navusiua, omuo uakele na vufuko vua vuingi cikuma.

²³ Kaha Yesu uahandekela kuli vandongisi vendi nguendi, “Muavusunga njihandeka kuli yeni nguange, cikapua ca cikalu kuli muka kufuka kukovela mu Vumuene vua muilu.

²⁴ Njimileka naua nguange, ca casi kamelu kuhita mu lisho lia nguya, kupulakana muka kufuka kukovela mu vumuene vua Njambi.”

²⁵ Omo vandongisi vovuile eci, valikomokelele cikuma, nakuhandeka nguavo, “Kaha iya honi akovoka?”

²⁶ Vuno honi Yesu uavatalele nakuhandeka kuli vakevo nguendi, “Eci cacikalu ku vantu vuno honi kuli Njambi viose viapua viaviasi.”

²⁷ Kaha Petulu uahandekela nguendi, “Tuaseze viose nakukukava. Vika honi tukakala navio?”

²⁸ Yesu uavakumbuluile nguendi, “Muavusunga njimileka nguange, mu mavu a maha, omo Muna Muntu akatumama ha litanda liendi lia vumpau, yeni vaje muanjikavele mukatumama ha matanda makumi na avala, mukusompa miyati likumi na ivali ya Isaleli.

²⁹ Uoshe uje naseza vinjivo viendi, cipue vamu-naina vavamala, cipue vamunaina vavampuevo, cipue vaishe, cipue vaina, cipue vana vendi cipue vihela, omuo ya lizina liange, akatambula cihita ku viose nakusuana muono ua yaye.

³⁰ Vuno honi vavengi vaje vakulivanga vakapua vakumanusuila, kaha vakumanusuila vakapua vakulivanga.”

Vaka Kupanga mu Lihia lia Viniu

¹ “Omuo vumuene vua muilu vunapu ngue vavenia njivo uje cimene mene uaile nakulania vaka kupanga mu lihia liendi lia viniu.

² Hanima yakulitavasana na vaka kupanga ha fueto ya ha litangua, kaha uavatumine mu lihia liendi lia viniu.

³ Kaha ha ntsimbu ya muciuana ku cimene omo uaileko uamuene vamo vanemana ngoco ku cihela cakulandesela,

⁴ kaha uahandekete kuli vakevo nguendi, ‘Neni naua yemuye mukapange mu lihia lia viniu, kaha njikamifueta fueto ije inapandemo. Kaha vaile.’

⁵ Kaha uaileko naua ku ntsimbu ya likumi na vivali ya mutania na ntsimbu ya likumi na vitanu na vivali ku mutania uacinguezi, kaha uatumineko vakuavo naua.

⁶ Kaha ku ntsimbu ya mu citanu ya cinguezi uaile naua ku cihela ca kulandesela kaha uakauanene naua veka vanemana ngoco, kaha uahandekete kuli vakevo nguendi, ‘Nkuma vika honi munemanena lika kuno ngoco ha litangua lioshe liamutuntu?’

⁷ Kaha vahandekete kuli ikeye nguavo, ‘Omuo naumo uahi natulania.’ Kaha uahandekete kuli vakevo nguendi, ‘Yemuye mu lihia neni.’

⁸ “Kaha omo cinguezi cahetele, uje vavenia lihia uahandekete kuli muka kutuamenena vaka kupanga nguendi, ‘Sana vaka kupanga linga uva-fuete fueto yavo, putukila na vaje vakukotokela kaha manusuila na vaje vakulivanga.’

⁹ Kaha omo vaje vavalaniene ha ntsimbu ya mucitanu ya mutania ua cinguezi vezile, umo na umo uavo uatambuile fueto ya ha litangua limo.

¹⁰ Honi omo vaje valivangele vezile, vasinganiekele nguavo hamo vakatambula viavingi, vuno honi umo na umo uavo navo uatambuile fueto ya ha litangua limo.

¹¹ Kaha omo vatambuile vaputukile kulinieni-eta kuli uje vavenia lihia

¹² nguavo, 'Ava vakukotokela vanapanga lika hola imo, kaha unavapuisa hamo netu vaje vanapanga litangua lioshe mukatania.'

¹³ Vuno honi vavenia lihia uakumbuluile umo uavo nguendi, 'Kavusamba, kunjakulingile mua mupi, nkuma kutualitavasanene kupangela fueto ya ha litangua limo ndi?'

¹⁴ Ambata vije vinakupande kaha ya, njinahangula kuhana vaje vakukotokela eci ngue muje munjinahanena yove.

¹⁵ Nkuma kunjasa kulinga muje munjitondela na vimbongo viange ndi? Cipue nkuma yove uli nacipululu omuo ya ngozi yange ndi?"

¹⁶ Kaha omu mukemo vene mucikafua, vaka kukotokela vakapua vaka kulivanga, kaha vaka kulivanga vakapua vaka kukotokela.

*Yesu Ahandeka lua Mucitatu ha Kutsa Cendi
(Mako10:32-34; Luka18:31-34)*

¹⁷ Omo Yesu tele alinakuya ku Yelusalema, uaile hamo na vandongisi vendi likumi na vavali kuavo lika, kaha mu ngila uahandekele kuli vakevo muvushueke nguendi,

¹⁸ "Talen, tulinakuya ku Yelusalema, kaha Muna Muntu vakamuhana kuli vakuluntu va tusasendote nakuli valongisi va mashiko kaha vakamuhisa nakumutuala ku kutsa,

¹⁹ kaha vakamuhana kuli vaje keti Vayunda linga vaka mushendumune nakumupupanga nakumushukika ha cilindakano, kaha vakamu-sangula hanima ya matangua atatu.”

*Catonda Cisemi Uampuevo
(Mako10:35-45)*

²⁰ Ambahoni naye ya vana va Zembendeo uezile kuli Yesu hamo na vana vendi, uat-sikamene ku mesho endi kaha uamulombele cuma cimo.

²¹ Kaha Yesu uahandekete kuli ikeye nguendi, “Vika utonda?” uamukumbuluile nguendi, “Shika linga ava vana vange vavali linga vatumame umo ku livoko liove liacilio mukuavo kulia cimoshue mu vumuene vuove.”

²² Vuno honi Yesu uamukumbuluile nguendi, “Ku utantekeya vika vije ulinakulomba. Nkuma muasa kunua nganja ije injikanuina ndi?”

Vamukumbuluile nguavo “Tuasa.”

²³ Yesu uahandekete kuli vakevo nguendi, “Mukanuina mu nganja yange, vuno honi kutu-mama ku livoko liange liacilio na lia cimoshueni, keti yange njili nanzili yakucitavesa, vuno honi cinapu cavaje Tate navuahesele laja.”

²⁴ Kaha omo vaje likumi vacuvuile, vanienguelele vaje vamunaina vavali.

²⁵ Vuno honi Yesu uavasanene nakuhandeka nguendi, “Muatantekeya ngueni vaka kuyula va vaje keti Vayunda vali nanzili hali vakevo, kaha na vantuama vavo vali na nzili yakama hali vakevo.

²⁶ Kucikafu muje hali yeni. Vuno honi uoshe uje akapua uakama hali yeni akapua ngamba yeni,

²⁷ Kaha uoshe akapua uakulivanga hali yeni akapua ngamba yeni,

²⁸ cipue Muna Muntu kezile mukumuovola vuno honi mukuovola, nakuhana muono uendi ngue fueto mukuovola vavengi.”

*Yesu Akanguisa Vamala Vavali Vatupuputua
(Mako10:46-52; Luka18:35-43)*

²⁹ Kaha omo Yesu na vandongisi vendi vahumine ku Yeliko, civunga cakama camukavele.

³⁰ Kaha taleni, vamala vatupuputua vavali vatumamene ku mukulo ua tapalo, kaha omo vevuile nguavo Yesu alinakuhita, vatambekele nguavo, “Tuvuileko cikeketima Muna Ndaviti.”

³¹ Kaha cije civunga cavatenukilile nguavo vaholoke kuluu, vuno honi vatambakanene cikuma honi nguavo, “Muene, tuvuileko cikeketima, Muna Ndaviti!”

³² Kaha Yesu uemanene nakuvasana nguendi, “Vika mutonda linga njimilingile?”

³³ Vahandekele kuli ikeye nguavo, “Muene tutonda kumona.”

³⁴ Kaha Yesu hakuvevuila cikeketima uakuatele ha mesho avo, kaha hajevene vaputukile kumona kaha vamukavele.

21

*Yesu Akovela na Kasingimiko mu Yelusalema
(Mako11:1-11; Luka19:8-40; Iuano12:12-19)*

¹ Kaha omo Yesu na vandongisi vendi vahetele kuyehi na Yelusalema, vaile ku Mbetafanje ku munkinda ua Oliveta, ambahoni Yesu uatumine vandongisi vavali,

² nakuhandeketele kuli vakevo nguendi, “Yeni ku limbo lije lia litala neni, kaha hajevene mukauana cimulu vanamukutu na munendi, kaha vazituleneni munjinehelevo.

³ Nga muntu umo akahandeka cimo kuli yeni, mukahandeketele nguendi, ‘Muene hali nakuvatonda, kaha akavahiluisa mu vuasi vuasi.’ ”

⁴ Evi vialingiuile linga vilishulisise vije viahandeketele kananguizi ua Njambi nguendi,

⁵ “Leka muana ua mpuevo ua Siyoni nguove,
Tala, muene yove hali nakuija kuli yove
Uje uakulikehesa kaha nalondo ha cimulu,
na hali muna cimulu.”

⁶ Kaha vandongisi vaile nakukalinga muje muavashikililemo Yesu,

⁷ ambahoni vanehele uje cimulu na munendi, kaha vajalele tuzaku tuavo ha miongo ya vimulu, kaha Yesu uatumameneho.

⁸ Vuingi vua vivunga vajalele tuzaku tuavo mu ngila, kaha vakuavo naua vatetele mitango ya miti vajalele mu ngila.

⁹ Kaha cije civunga caile halutue liendi na vaje vamukavangeyele vatambekele cikuma nguavo, “Hosana kuli Muna Ndaviti! Njambi amukuisule ou eja mu lizina lia Muene! Lemeseni Njambi!”

¹⁰ Kaha omo uakovelele mu Yelusalema, nganda yoshe ya lijajelelele vahandeketele nguavo, “Iya ou?”

11 Kaha vivunga via vantu vahandeketele nguavo, “Ou ikeye kananguizi ua Njambi Yesu uaku Nazaleta yamu Ngalileya.”

*Yesu Aya ku Njivo ya Njambi
(Mako11:15-19; Luka19:45-48; Iuano2:13-22)*

12 Kaha Yesu uakovelele mu mbalanda ya njivo ya Njambi nakusheka voshe vaje vakele nakulandesa na vaje vakele nakulanda mu njivo ya Njambi, kaha uafulumikile vimesa via vaje vakele nakulandulula vimbongo na vitumamo via vaje vakele nakulandesa mavembe.

13 Kaha uahandeketele kuli vakevo nguendi, “Vacisoneka nguavo, njivo yange vakaitumbula njivo ya malombelo, vuno honi yeni muaipuisa cihela ca vezi.”

14 Kaha tupuputua na vilema vezile kuli ikeye mu njivo ya Njambi, kaha uavakanguisile.

15 Vuno honi omo vakuluntu vatusasendote na valongisi va mezi omo vamuene viuma viacili vije vialingile, na vanike vavandende vatam-bekele mu njivo ya Njambi nguavo, “Hosana Muna Ndaviti,” Nankuma vanienguele cikuma,

16 kaha vahandeketele kuli ikeye nguavo, “Uli nakuvua evi vivalinakuhandeka ava ndi?” Kaha Yesu uahandeketele kuli vakevo nguendi,

“Eyo, nkuma kumuatandele nguavo, ‘Mu tunua tua vanike na vaje vali nakujamua mukemo mukahumu kulemesa ca vusunga ndi?’”

17 Kaha Yesu uavasezele, uahumine mu nganda nakuya ku Mbeteniya kukeko kuakakosele.

*Yesu Asinga Muti ua Mukuyu
(Mako11:12-14;20-24)*

18 Cimenemene omo Yesu uakele nakuhiluka ku nganda ya Yelusalema, uevuile njala.

19 Kaha omo uamuene muti ua mukuyu ku mukulo ua ngila, uaileko kaha uauaneneko nacimo cahi kuvanga maputa lika. Kaha uahandekele kuli ukeuo nguendi, “Keti ukeme vushuka naua!” Kaha hajevene uje muti ua mukuyu uomine.

20 Omo vandongisi vacimuene valikomokelele cikuma, kaha vahandekele nguavo, “Nkuma vati honi ahavene ou muti ua mukuyu unomu?”

21 Kaha Yesu uavakumbuluile nguendi, “Muavusunga njimileka nguange, nga muli na lutsilielo nakuhona kulikanouela, kumukalingi lika evi vinalingiua ku muti ua mukuyu, vuno honi cipue nga mukahandeka kuli ou munkinda ngueni, ‘Katuka linga ukaliumbile mu mema a kalunga, kaha cikalingiua.’

22 Nga muli na lutsilielo, vioshe vimukalomba muli lombelo mukavitambula.”

*Cihula ca ha Nzili Yakama ya Yesu
(Mako11:27-33; Luka20:1-8)*

23 Kaha omo Yesu uakovelele mu mbalanda ya njivo ya Njambi, tele acili nakulongesa, vakuluntu va tusasendote na vakuluntu vezile kuli ikeye nakuhandeka nguavo, “Nzili muka yakama ulinakulinga nayo viuma evi, iya uakuhanene eyi nzili yakama?”

24 Kaha Yesu uavakumbuluile nguendi, “Nange naua njimihula cihula kaha nga munjikumbulula, kaha nange naua njikamileka nzili yakama injikalingi nayo evi vuima.

²⁵ Nkuma kumbuitika ca Iuano cahumine kuli? Cahumine kuilu indi cahumine ku vantu?”

Kaha valikananganene umo na mukuavo nguavo, “Nga tuhandeka ngueta cahumine muilu, kaha akahandeka kuli yetu nguendi, ‘Nkuma vika honi kumua mutsilieleele?’

²⁶ Vuno honi nga tuhandeka ngueta, ‘Cahumine ku vantu,’ kaha tuteua civunga ca vantu, omo voshe vatsilieleele nguavo Iuano uapuile kananguizi ua Njambi.”

²⁷ Kaha vakumbuluile Yesu nguavo, “Kututantekeya,”

Kaha uahandekela kuli vakevo nguendi, Kaha nange naua kunjimilekesa kuje kunjikahumisa eyi nzili yakama injili nakulinga nayo viuma evi.

Cisimo ca Vana va Vamala Vavali

²⁸ “Nkuma yeni vika muhandekaho? Kuakele yala uje uakele na vana vavali va vamala, kaha uaile kuli uakulivanga nakuhandeka kuli ik-eye nguendi, ‘Lelo ya ukapange mu lihia lia mikolovozi.’

²⁹ Kaha uamukumbuluile nguendi, ‘Kunjiiko’ vuno honi muka ntsimbu lika uatengulukile nakuya.

³⁰ Kaha uaile kuli uamucivali nakukahandeka viakulifua, kaha uamukumbuluile nguendi ‘Njiya muene,’ vuno honi kaile.

³¹ Nkuma hali ava vavali iya ualingile cizango ca ishe?” Vamukumbuluile nguavo,

“Uakulivanga.”

Kaha Yesu uahandekela kuli vakevo nguendi, muavusunga njihandeka kuli yeni nguange, vaka

kutambula lisimu na vikoyi vakovela mu vumuene vua Njambi yeni kanda.

³² Omo Iuano uezile kuli yeni mu ngila ya vusunga, kaha kumuamutsilielege, vuno honi vaka kutambula lisimu na vikoyi vamutsilielege, vuno honi cipue vene muacimuene, vuno honi kumuatengulukile nakumutsiliela.

Cisimo ca Vaka Kupanga mu Citungu ca Mikolovozi ya Vushuka vua Viniu
(Mako12:1-12; Luka20:9-19)

³³ Kaha Yesu uahandekela naua nguendi, “Tvuilileni cisimo cikuavo, Kuakele liavenia njivo uje uakunine lihia lia mikolovozi, kaha uazenguisileko cipatanga, kaha uahindile cina ca kukamuinamo viniu, kaha uatungile kaposhi nakusezelako vaka kupanga, kaha uaile ku cifuti ceka.

³⁴ Omo ntsimbu ya kuteja vushuka yakele muyehi, uatumine vangamba vendi kuli vaka kupanga, linga vakambate vushuka vuendi,

³⁵ kaha vaje vaka kupanga vakuatele vangamba vendi kaha vapupileho umo, nakutsihaho umo, kaha nakuashaho umo mavue.

³⁶ Kaha naua uatumine vangamba veka, kupulakana va kulivanga, kaha navakevo vene vavalingile cifua cimo.

³⁷ Kuhuma haje uatumine munendi kuli vakevo nguendi, ‘Vakamusingimika munange.’

³⁸ Vuno honi vaje vaka kupanga omo vamuene uje muana, valihandekese umo na mukuavo nguavo, ‘Ou ikeye muna uje vavenia lihia, tuyeni tumutsihe kaha tukasuana lihia liendi.’

³⁹ Kaha vamukuatele nakumumbila hambanza ya lihia lia mikolovozi, nakumutsiha.

⁴⁰ “Nankuma omo liavenia lihia lia mikolovozi ua viniu akeja, nkuma akalinga vika kuli vaje vaka kupanga?”

⁴¹ Vahandekete kuli ikeye nguavo, “Akatsiha vaje vantu va vapi kaha vakatsa mua mupi, kaha akahana lije lihia lia mikolovozi ua viniu kuvaka kupanga veka vaje vakamuhana vushuka mu ntsimbu yavo.”

⁴² Yesu uahandekete kuli vakevo nguendi, “Nkuma kumuatandele mu visoneka nguavio, “ ‘Livue lije vene vaka kutunga vavianene, likelio linapu nsina ya mu mbango.

Eci cikeco calingile Muene,
kaha cinapu cakukomouesa kuli yetu.’ ”

⁴³ Nankuma njimileka nguange, “Vumuene vua Njambi vaka miniekavuo nakuvuhana ku vantu vaje vema vushuka vuauo.”

⁴⁴ Kaha muntu uoshe uje auila ha livue eli lika-mutetanga vipindi pindi, vuno honi nga uoshe uje likauila, likamutsena.

⁴⁵ Omo vakuluntu vatusasendote na Vafaliseo vovuile visimo viendi, vatantekeyele nguavo hali nakuhandeka vakevo.

⁴⁶ Vuno honi omo vesekele kumukuta, vateuele civunga ca vantu, omuo vatantekeyele nguavo ikeye kananguizi ua Njambi.

22

*Cisimo ca ciuano ca Vulo
(Luka14:15-24)*

¹ Kaha naua Yesu uahandeketele kuli vakevo mu visimo nguendi,

² “Vumuene vua muilu vunapu kusetekesa ngue muene uje ualingile ciuano ca vulo vua munendi ua yala,

³ kaha uatumine vangamba vendi mukusana vaje valaniene ku ciuano ca vulu, vuno honi kuvezileko.

⁴ Kaha uatumine vangamba vakuavo naua nguendi, ‘Leken i vaje vavanalania, Taleni njavuahesa laja viakulia viange, vangombe vange na vimuna vange vakuhindala vanavatsihi, kaha viuma viose vinavuaha laja, ijeni ku ciuano ca vulo!’

⁵ Vuno honi kuvahakeleleko mana, vaile kuavo, umo ku lihia liendi, mukuavo kumingoso yendi,

⁶ vakuavo vakuatele vaje vangamba vendi nakuvayandesa mua mupi, kaha va vatsihile.

⁷ Kaha muene uanienguele cikuma, kaha uatumine masualale vendi nakukavanongesa vaje vatsihile vangamba vendi nakukatsimika vinganda viavo.

⁸ Kaha uahandeketele kuli vangamba vendi nguendi, ‘Ciuano ca vulo cavuaha laja, vuno honi vaje valaniene kuvezile.

⁹ Nankuma yemuye mu vimbango via vitapalo, kaha mukalanie voshe vaje vamukauana veje ku ciuano ca vulo’

¹⁰ Kaha vaje vangamba vaile mu vitapalo nakukungulula voshe vaje vavauanene, voshe vacili na vaje va vapi, kaha ije njivo ya ciuano ca vulo yashulile na vangezi.

¹¹ “Vuno honi omo muene uezile nakukovela

mukumona vaje vangezi, uamuene ngeci yala umo kazalele vuzalo via ha vulo,

¹² kaha uahandekete kuli ikeye nguendi, 'Kavusamba uakovela vati muno kuakuhona kuzala vuzalo vua ha vulo?' Kaha uahonouele viakuhandeka.

¹³ Ambahoni muene uahandekete kuli vaje vaka kukuasa vangezi nguendi, 'Mukuteni ku mavoko na ku mikono, mutualeni hambanza mu milima, kuje vantu vaka lila na kulishumanga ku mazo avo.' "

¹⁴ "Omuo vavengi vanavalania, vuno honi vandende lika vavanahangula."

Cihula ca Kufueta Lisimu

(Mako12:13-17; Luka20:20-26)

¹⁵ Ambahoni Vafaliseo vaile nakutumba vutumbe ngeci vakamueseke navihandeka viendi.

¹⁶ Kaha vatumine vandongisi vavo kuli ikeye hamo na Helonde nguavo, "Mulongisi tutantekeya ngueta u yala uavusunga kaha ukalongesa vingila via Njambi mu vusunga, cakuhona kuteua muntu hali uoshe, omuo kuuekutala muntu muafuilamo.

¹⁷ Tuleke vika usinganieka? Nkuma cinapu lishiko kufueta lisimu kuli Sezale, indi kuahi?"

¹⁸ Vuno honi Yesu uatantekeyele laja vupi vuavo kaha uahandekete nguendi, "Yeni vaka civembulu, vika honi munjesekela?"

¹⁹ Njimueseni vimbongo via lisimu."

Kaha vamunehelile mbongo ya muuaya uaya.

²⁰ Kaha Yesu uahandekete kuli vakevo nguendi, "Cihanga ceya eci?"

"Kaha lizina lieya vanasonekaho?"

²¹ Vahandeketele nguavo, “Via Sezale.” Ambahoni uahandeketele kuli vakevo nguendi, “Haneni viuma via Sezale kuli Sezale, kaha haneni viuma via Njambi kuli Njambi.”

²² Omo vovuile eci valikomokelele cikuma kaha vamusezele vaile.

*Cihula ca ha Kusanguka ku Vatsi
(Mako12:18-27; Luka20:27-40)*

²³ Ha litangua lije vene Vasanduki vezile kuli Yesu, vaje vakatsiliela nguavo kuesi kusanguka kuvatsi. Kaha vamuhuile cihula nguavo,

²⁴ Mulongisi, Mosesa uahandeketele nguendi, “Nga yala atsa kuakuhona kuseza vana, kaha uje muanaye napande kuambata uje ntuluue, linga asemeneko vana vaje vanapandele kusemenako muanaye.

²⁵ Ambahoni vapuile vatanu na vavali vamuanaye, kaha uakulivanga uambatele, kaha uatsile, kaha kasezele vana kaha uasezele uje mpueyendi kuli muanaye.

²⁶ Cuma cakulifua calingiuile kuli uamucivali na kuli uamucitatu, nakuli uje uamu citanu na vavali.

²⁷ Kumamanuisilo uje mpuevo uatsile.

²⁸ Kaha mukusanguka, nankuma, akapua mpuevo yeya ha vantu ava vatanu na vavali? Omuo voshe vamuanambatele.”

²⁹ Vuno honi Yesu uavakumbuluile nguendi, “Yeni muapihisa, omuo kumutantekeya visoneka cipue nzili ya Njambi.

³⁰ Omuo mukusanguka ku vatsi kukukakala kuambata cipue kushombuesa, vuno honi vakapua ngue tungelo va muilu.

³¹ Kaha ngue ha kusanguka kuvatsi, nkuma ku-muatandele vije viahandekele Njambi kuli yeni nguendi,

³² 'Yange Njambi ua Avilahama, na Njambi ua Isake, na Njambi ya Yakomba.' Ketu Njambi ua vaka kutsa, vuno honi Njambi ua vaka kuyoya."

³³ Kaha omo vivunga via vantu vovuile eci, valikomokelele cikuma ha kulongesa cendi.

Lishiko Liakama

(Mako12:28-43; Luka10:25-28)

³⁴ Vuno honi omo Vafaliseo vevuile nguavo naholuesa Vasanduki, kaha valikunguluile hamo lika.

³⁵ Kaha umo uavo, uje uapuile muka kuima-nena mashiko, uamuhuile cihula cakumueseka nguendi,

³⁶ "Mulongisi, nkuma lishiko muka liakama ku mashiko oshe?"

³⁷ "Kaha Yesu uahandekele kuli ikeye nguendi, 'Ukazanga Muene Njambi yove na mutima uove uoshe, na muono uove uoshe, na mana ove oshe.'

³⁸ Eli likelio lishiko liakama lia kulivanga.

³⁹ Kaha lia mucivali eli, 'Zanga mukueni ngue muje muualizangela yove vavenia.'

⁴⁰ Ha mashiko aua avalu hakeho hanemana mashiko oshe na tunanguizi va Njambi."

Cihula ca hali Kilistu

(Mako12:35-37; Luka20:1-44)

⁴¹ Honi omo Vafaliseo valikunguluile hamo, Yesu uavehuile cihula,

⁴² uahandekele nguendi, "Vika musinganieka hali Kilistu? Uapua Muna iya?" Vamukumbuluile nguavo,

“Muna Ndaviti.”

⁴³ Kaha Yesu uavehuile nguendi, “Capuile vati honi, nkuma Ndaviti” vamulongesele kuli Cimbe-mbesi, linga amusane Muene, omo uahandekela nguendi,

⁴⁴ “‘Muene uahandekela kuli Muene yange nguendi,

Tumama ku livoko liange lia cilio,

noho njikahaka vitozi vove muintsi lia viliato viovie’?

⁴⁵ Nga Ndaviti amusana nguendi Muene, nkuma akapua vati naua munendi?”

⁴⁶ Kaha naumo uahi uasele kumutava lizi, nankuma kuhuma ha litangua lije vene naumo uahi uesekele kumuihula cihula naua.

23

Yesu Anangula hali Valongisi va Lishiko na Vafaliseo

(Mako12:38-39; Luka11:43-46; 20:45-46)

¹ Ambahoni Yesu uahandekela ku civunga na kuli vandongisi vendi nguendi,

² “Valongisi va lishiko na Vafaliseo vatumama ha cituamo ca Mosesa,

³ kaha lingeni nakutala vioshe vije vamilika, vuno honi keti vije vivalinga, omuo vakambulula vije kuvekulinga.

⁴ Vakakutu viteli via kulema vije viavikalu ku-viambata, nakuvituika ha vitsili via vantu, vuno honi vakevo kuvekujundulako cipue na munie uavo ha kuvijundula.

⁵ Vioshe vije vivakalingi, vakavilingila linga vantu vavamone, omuo vakakutiliya mikanda ya

visoneka ha maholo avo na ha mavoko avo, na vulaha vua tundombe tua tuzaku tuavo,

⁶ kaha vakevo vazanga cihela ca vulemu ku viuano na vitumamo viacili mu vinjivo via malombelo,

⁷ nakuvameneka nakasingimiko ku vihela via kulandesela, nakuvasana nguavo 'Mulongisi' ku vantu.

⁸ Vuno honi yeni keti vamisane mulongisi, omuo muli lika na mulongisi umo lika, kaha yeni voshe muva vusamba.

⁹ Kaha keti mukasaneho muntu hali uoshe 'Tate' hano ha mavu, omuo muli lika na Ishueni umo, uje hali muilu.

¹⁰ Naua keti vakamisane muene, omuo muli lika na muene umo, ikeye Kilistu.

¹¹ Uoshe uje uakama hhakati keni akapua ngamba yeni.

¹² Uoshe uje alijundula ikeye vavenia vaka mukehesa, kaha uoshe uje alikehesa ikeye vavenia vaka mujundula.

*Yesu Avahisa ha Civembulu cavo
(Mako12:40; Luka11:39-42;44;52; 20:47)*

¹³ "Vuno honi tuyando kuli yeni, valongisi va mashiko na Vafaliseo, yeni vaka civembulu! Omuo mukashoko vikolo via vumuene vua muilu ku vantu, omuo neni vavenia kumue kukovelamo, cipue kutavesa vaje vatonda linga vakovele.

¹⁴ Cisingo kuli yeni, valongisi va mashiko na Vafaliseo, yeni vaka civembulu! Omuo yeni mukapihisa vinjivo via vantuluue mukulimuesa ha kulombela malombelo alaha. Nankuma mukatambula cihiso cakama.

15 “Cisingo kuli yeni, valongisi va mashiko na Vafaliseo, yeni vaka civembulu! Omuo yeni mukendangana ku mema a kalunga naku ntunda linga mutengululeko muntu umo, kaha omo natenguluka, mukamupuisa luvali kupua muana ua ngehena ngue yeni.

16 “Cisingo kuli yeni vantuama vatupuputua, yeni vaje mukahandeka ngueni, ‘Nga umo alisinga na njivo ya Njambi, kaha cinapu cangoco, vuno honi nga umo alisinga na ngolinde ya njivo ya Njambi, kaha vanamukutu nacisingo cendi.’

17 Yeni tupuputua va vilema! Nkuma cika cakama, ngolinde indi njivo ya Njambi ije ilingisa ngolinde linga ipue yakulela?

18 Kaha mukahandeka ngueni, ‘Nga umo alisinga na mutula, kaha cinapu cangoco, vuno honi nga umo alisinga na vuana vuje vuli ha mutula, kaha vanamukutu nacisingo cendi.’

19 Yeni vantu vatupuputua! Nkuma cika cakama, vuana indi mutula uje ulingisa vuana linga vupue vuakulela?

20 Nankuma uoshe uje alisinga na mutula, nalisingi nauo na vioshe vije viliho,

21 kaha uoshe uje alisinga na njivo ya Njambi, nalisingi nayo na uoshe uje uakalamo,

22 kaha uoshe uje alisinga na lilu, nalisingi na litanda lia Njambi na uoshe uje uatumamaho.

23 “Cisingo kuli yeni, valongisi va lishiko na Vafaliseo, yeni vaka civembulu! Omuo yeni mukahana cavulikumi ca viuma vije mukatovesa mu visapa sapa via minte na ndilu na kumine, nakuyengula viuma viaseho via lishiko, via

vusunga na cikeketima na lutsilielo, vije vimua-pandele kulinga cakuhona kuyengula vikuavo.

²⁴ Yeni vantuama vatupuputua, mukahumisa mbulumbulu mu viakunua vieni nakuminisa kamelu!

²⁵ “Cisingo kuli yeni, valongisi va lishiko na Vafaliseo, yeni vaka civembulu! Omuo yeni mukakushu nganja na lilonga hambanza yavio, vuno honi mukati kavio muashulu nalizangamena nakulizanga yeni vavenia.

²⁶ Yeni Vafaliseo vatupuputua! Cakulivanga tahi kusheni mukati ka nganja na lilonga, kaha na helu liavio hakatoka.

²⁷ “Cisingo kuli yeni valongisi va lishiko na Vafaliseo, yeni vaka civembulu! Omuo yeni munapu ngue vihilo vije vivanakushu kaha vinatoko too, vije hambanza liavio vimoneka muacili, vuno honi mukati kavio munashulu na vitsihia via vantu vakutsa na via mazilo vioshe.

²⁸ Omu mukemo neni vene mumuli nakusholoka, hambanza musholoka ngue vaka vusunga ku vantu, vuno honi mukati keni munashulu na civembulu na vupi.

*Yesu Avaleka Kashitiku
(Luka11:47-51)*

²⁹ “Cisingo kuli yeni valongisi va lishiko na Vafaliseo, yeni vaka civembulu! Omuo yeni mukatungu vihilo via tunanguizi va Njambi va Njambi nakupesapesa viakumunga via vaka vusunga,

³⁰ nakuhandeka ngueni, ‘Nga tuayoyele mu matangua aje a vatatetu, ngue kutualingile vije vivalingile vakevo viakumuania maninga a tunanguizi va Njambi va Njambi.’

³¹ Nankuma mulina vukaleho hali yeni vavenia, ngueni mu vana va vaje vatsihile tunanguizi va Njambi va Njambi.

³² Nkumani shulisiseni seteko ya va ishueni.

³³ Yeni manoka, yeni vana va manoka, nkuma mukateua vati cihiso ca ngehena?

³⁴ Nankuma njimitumina tunanguizi va Njambi va Njambi na vaka mana na valongisi va lishiko, vamo vaje vamukatsihia na kushukika ha cilindakano, kaha vamo mukavapupa mu vinjivo vieni via malombelo, nakuvapakesa huma mu mbonge na kuya mbonge ikuavo.

³⁵ Kaha mukatambula kashitiku ka kutsiha vantu voshe vaje vakuhona mulonga, kuhuma ku maninga aua vusunga Avele kuya ku maninga a Zakaliya muna Mbelekiya, uje imuatsihilile mukati ka njivo ya Njambi na mutula.

³⁶ Muavusunga njimileka nguange, cihiso coshe cikeja hali vantu va ntsimbu ino.

*Cizango ca Yesu hali Yelusalema
(Luka13:34-35)*

³⁷ “Yove Yelusalema, Yelusalema, mukakutsiha tunanguizi va Njambi va Njambi nakuasha mavue vaje va vanatumu kuli yove! Nkuma vintsimbu vingahi njakunguluile vana vove hamolika ngue cali muakavutamena vana vendi mu mambava endi, kaha yove kuuatondelemo!

³⁸ Tala, njivo yove vanaiseze kaha ili mupulungua.

³⁹ Kaha njikuleka nguange, ku ukanjimonoho naua, kuvanga noho ukahandeka nguove ‘Nakuisuliua uje eja mu lizina lia Muene.’ ”

24

*Yesu Ahandeka hakunonga ca Njivo ya Njambi
(Mako13:1; Luka21:5-6)*

¹ Yesu uahumine mu njivo na kuya, kaha vandongisi vendi vezile kuli ikeye nakumumuesa vinjivo via Njambi.

² Vuno honi uavakumbuluile nguendi, “Muna-mono viuma vioshe evi, indi kuahi? Muavusunga njihandeka kuli yeni nguange, kukuesi cipue livue limo likasala halikuavo, lije kuvakombila ha mavu.”

*Tuyando na Mapakeso
(Mako13:3-13; Luka21:7-19)*

³ Kaha omo Yesu uatumamene ha munkinda ua Oliveta, vandongisi vendi vezile kuli ikeye muvusueke nakuhandeka nguavo, “Tuleke ntsimbu muka eci cikalingika, kaha cimueso muka cikalingiua hakuija cove na ha ntsimbu ya kuhua ca mavu?”

⁴ Kaha Yesu uavakumbuluile nguendi, “Zangameni linga keti umo akamikuise.

⁵ Omuo vavengi vakeja mu lizina liange, nguavo, ‘Yange Kilistu!’ kaha vakakuisa vavengi.

⁶ Kaha mukevua vinzita nakalua ka vinzita, keti mukakomoke, omuo evi viapande kulingiua, vuno honi eci keti cikeco kukotoka ca mavu.

⁷ Omuo lifuti likatengulukila lifuti likuavo, vumuene vukatengulukila vumuene vukuavo, ku kakala njala ya liangangala na mandunduma ku mitambela ya kuliseza seza.

⁸ Evi vinapu ngue kuputuka ca mushongo uakusema.

⁹ “Ambahoni vakamituala mukuyanda, naku-mitsiha, kaha vaka mafuti voshe vaka mizinda omuo ya lizina liange.

¹⁰ Kaha ambahoni vavengi lutsilielo luavo lukahua, kaha vakalienda vungungu umo na mukuavo na kulizinda umo na mukuavo.

¹¹ Kaha tunanguizi va Njambi va makuli vavengi vakeja na kukuisa vavengi.

¹² Omuo kulivuezelela ca vupi cinapu cakama, kaha cizango ca vantu vavengi cikatontola.

¹³ Vuno honi uoshe uje akakateya nankuma manusuilo a kovoka.

¹⁴ Kaha muzimbu uacili ou ua vumuene vaka uambulula ha mavu oshe, kupua ngue vukaleho ku mafuti oshe, ambahoni mamanusuilo akeja.

Cimueso ca Shuama

(Mako13:14-23; Luka21:20-24)

¹⁵ “Nankuma omo mukamona cimueso ca shuama cije cahandekele kananguizi Ndaniele cinemana mu cihela ca kulela,” (Yove uli na kutanda uvuisisa muvinalumbunukila!)

¹⁶ Kaha eceleni vaje vali mu Yundeya vateuele ku minkinda,

¹⁷ uoshe uje hali helu lia njivo keti ashuluke ha mavu, linga ambate vije vili mu njivo yendi,

¹⁸ kaha uoshe hali mu lihia keti ahiluke kunima nakuambata cikovelo cendi.

¹⁹ Caluvinda kuli vaje vali navana na kuli vaje vajamuesa mu matangua aje!

²⁰ Lombeleni linga keti cikalingike mu cisika cipue ha litangua lia sapalalo.

²¹ Omuo honi ha matangua aje kukakala tuyando, tuje kutuakeleko hume kuputuka ca

lifuti kuheta na lelo, kuahi, kaha ku cikakalako naua.

²² Kaha nga aje matangua kauakehesele nga na muntu uahi akovoka, vuno honi omuo ya vantu vendi vaje vahanguile, matangua aje vaka akehesa.

²³ “Vuno honi, nga umo ahandeka kuli yeni nguendi, ‘Talení Kilistu uno!’ cipue ‘Uje ali kuje!’ keti mucitsilie.”

²⁴ Omuo Vakilistu va makuli na tunanguizi va Njambi va makuli vakasholoka nakulinga vitan-tekeyeso na vikomouesa, linga vamizimbalese, nga casiuva nakuli vaje vavanahangula.

²⁵ Vuno honi njamileke ntsimbu kanda ihete.

²⁶ “Cipue nga vahandeka kuli yeni nguavo, ‘Talení ali mu mpambo,’ keti muyeko, cipue nga vahandeka nguavo, ‘Talení, ali mu mulili ua mukati!’ keti mucitsilie.”

²⁷ Omuo ngue mulengi ukahuma ku ngangela nakatua ceke kuheta na ku kangombe ka yambi, eci cikapua kuija ca Muna Muntu.

²⁸ “Kuoshe kuje kuli civimbi kukeko kukalikunguluila makuvi.

Kuija ca Muna Muntu

(Mako13:24-27; Luka21:25-28)

²⁹ “Hanima ya tuyando hamatangua aje litangua likalava, kaha ngonde kuikatu ceke, na vintanga ntanga vikaua kuhuma kuilu, kaha nzili ya melu ikaninganga.

³⁰ Ambahoni kukasholoka cimueso ca Muna Muntu muilu, kaha miyati yoshe ya hamavu ikalila, kaha vakamona Muna Muntu eja mu mashuela amuilu na nzili na vumpau vuakama.

³¹ Kaha akatuma tungelo vendi na mutambi ua lipenga, kaha akakungulula vantu vendi vahanguile kuhuma ku vimpunzi viuana, kuhuma ku mamanusuilo a muilu nakukuavo.”

*Cilongesa ca Muti ua Mukuyu
(Mako13:28-31; Luka21:9-33)*

³² “Lilongeseni cilongesa ca muti ua mukuyu, omuo mintango yauo ishoshela nakuhaka maputa, kaha muatantekeya ngueni ntondue ili muyehi.

³³ Kaha omo mumona viuma vioshe evi, kaha mutantekeye ngueni ntsimbu ili muyehi, ku vikolo.

³⁴ Muavusunga njimileka nguange, vantu va ntsimbu ino kuvakatsi kuvanga vuima vioshe evi vinalingiua.

³⁵ Melu na mavu vioshe vikahita, vuno honi mezi ange kuuakahu.”

*Naumo uahi Atantekeya Litangua cipue Hola
(Mako13:32-37; Luka17:26-30;34-36)*

³⁶ “Vuno honi ha litangua lije cipue hola naumo uahi atantekeya, cipue vene tungelo va muilu, cipue Muana, vuno honi kuvanga lika Tate.

³⁷ Ngue mucafuile ku matangua a Noua, mukemo vene mucikafua hakuija ca Muna Muntu.

³⁸ Omuo ngue mu matangua aje tele livazi kanda lije vantu valile na kunua, kuambata na kushombuesa, kutuala na ha litangua Noua uakovelele mu vuato,

³⁹ Kaha kuvatantekeyele noho livazi liezile nakuvanongesa voshe, kaha mukemo mu cikafua akuija kua Muna Mutu.

⁴⁰ Kaha vamala vavali vakapua mulihia, kaha umo vakamuambata umo vakamuseza.

⁴¹ Kaha vampuevo vavali vakatua mucini cimo, kaha umo va kamuambata, mukuavo vakamuseza.

⁴² Zangameni omuo kumutantekeya litangua lije Muene yeni akeja.

⁴³ Vuno honi tantekeyeni eci, nga liavenia njivo akatantekeya ntsimbu muka ya vutsiki muizi akeja, kaha nga akavandamena, nakumona nguendi njivo yendi kuvaituvu.

⁴⁴ Nankuma neni naua munapande kulivua-hesela, omuo Muna Muntu akeja ha hola ije kumutantekeya.”

Ngamba Uakulongua cipue Uakuhona kulongua

(Luka12:41-48)

⁴⁵ “Iya honi ngamba ua kulongua na mana uje muene uendi uamuhakele kuendesa vakuavo vangamba nakuvahana viakulia ha ntsimbu ya kupuamo?

⁴⁶ Nakuisuliua uje ngamba omo muene uendi omo ahiluka amuuana hali nakulinga mujevene.

⁴⁷ Muavusunga njimileka nguange, akamupuisa kupua mukuluntu ua vufuko vuendi vioshe.

⁴⁸ Vuno honi nga uje ngamba uendi uamupi ahandeka kuli ikeye vavenia nguendi, ‘Muene uange neshuala kuhiluka,’

⁴⁹ kaha aputuka kupupa vangamba vakuavo, na kulia na kunua na vaka kupenda,

⁵⁰ muene ua uje ngamba akeja ha litangua olio ka muvandamenene na hola ije katantekeya,

⁵¹ kaha akamuhana kashitiko na kumuhaka hamo nava kacivembulu, vantu vaje vakalila na kulishumanga ku mazo.”

25

Cisimo ca Vambanda Likumi

¹ “Ha ntsimbu ije vumuene vua muilu vaka vuesekeza ngue vambanda likumi vaje vambatele vindeya viavo nakuya linga vakaliuane na liavenia vulo.

² Vuno honi ava vatanu vapuile viheve, kaha vatanu vapuile vama.

³ Omo vaje vambanda vakuheva vambatele vindeya viavo, kuvambatele na mazi eka naua,

⁴ vuno honi vaje vama vambatele mazi mu vintsazi na mu vindeya viavo.

⁵ Kaha omo uje liavenia vulo uakotokelele kuija, kaha voshe vaje vambanda vanengukile na kuya mutulo.”

⁶ “Vuno honi mukati ka vutsiki vevuile mutambi nguavo, ‘Talen liavenia vulo uje hali nakuija! Tuhukeni linga muliuane nendi.’

⁷ Kaha voshe vaje vambanda vahindukile nakushukumisa vindeya viavo.

⁸ Kaha vaje vakuheva vahandekele kuli vama nguavo, ‘Tuhaneniko amo mazi eni, omuo vindeya vietu vitonda kuzima.’

⁹ Vuno honi vaje vambanda vama vakumbuluile nguavo, ‘Kutupuisamo kulipangelauo yetu neni, yemuye kuli vakakulandesa linga mukalilandele yen vavenia.’

¹⁰ Kaha tele vanayi mukulanda, liavenia vulo uezile, kaha vaje valivuaheselele vaile nendi ku ciuano ca vulo, kaha vashokele ku cikolo.”

¹¹ “Hanima honi vaje vambanda vaviheve vezile vahandেকেle nguavo, ‘Muene, muene, tushokolueleko.’

¹² Vuno honi uavakumbuluile nguendi, ‘Muavusunga njihandeka kuli yeni nguange, kunjimitantekeya.’ ”

¹³ Nankuma zangameni, omuo kumutantekeya litangua cipue hola.

Cisimo ca Vangamba Vatatu

(Luka19:11-27)

¹⁴ “Kaha naua Yesu uavalekele nguendi, vumuene vua muilu vukafua ngue yala omo aya mu vungenzi kaha asana vangamba vendi, nakuvasezela vupite vuendi.

¹⁵ Kuli umo uahanene makulukazi atanu a vimbazuvuila via ngolinde, kuli mukuavo makulukazi avala a vimbazuvuila via ngolinde, kuli mukuavo likulukazi limo lia vimbazuvuila via ngolinde, kuya kuvipangi viavo kaha uaile.

¹⁶ Kaha uje uatambuile makulukazi atanu a vimbazuvuila via ngolinde uaile hajevene uakavilanduluile, kaha uakapangeleleho naua makulukazi atanu a vimbazuvuila via ngolinde.

¹⁷ Kaha naua na uje mukuavo uatambuile makulukazi avala a vimbazuvuila via ngolinde, uapangeleleho naua makulukazi avala a vimbazuvuila via ngolinde.

¹⁸ Vuno honi uje ngamba uatambuile likulukazi limo lia vimbazuvuila via ngolinde uaile,

nakukahinda cina nakushitikamo vimbongo via muene uendi.”

¹⁹ “Omo kuetile matangua amengi muene ua vaje vangamba uehilukile kaha uatandele navo vije vimbazuvuila via ngolinde.

²⁰ Kaha uje uatambuile makulukazi atanu a vimbazuvuila via ngolinde uezile, kaha uaneheleleho naua makulukazi atanu a vimbazuvuila via ngolinde, nakuhandeka nguendi, ‘Muene uanjihanene makulukazi atanu a vimbazuvuila via ngolinde, kaha naua njapangelaho makulukazi atanu a vimbazuvuila via ngolinde eka naua.’ ”

²¹ “Muene uendi uahandekete kuli ikeye nguendi, ‘Ualingi muacili, ngamba uacili uakunkokama! Unapu uakunkokama a viuma via vindende, njikakupuisa mukuluntu uaviuma viavingi. Kovala mukuvuahetele ca muene yove.’ ”

²² “Kaha na uje uatambuile makulukazi avali a vimbazuvuila via ngolinde uezile kuli ikeye nguendi, ‘Muene uanjihanene makulukazi avali a vimbazuvuila via ngolinde, hano njapangelaho makulukazi avali a vimbazuvuila via ngolinde eka naua.’ ”

²³ “Muene uendi uahandekete kuli ikeye nguendi, ‘Ualingi muacili, ngamba uacili uakunkokama! Unapu uakunkokama a viuma via vindende, njikakupuisa mukuluntu uaviuma viavingi. Kovala mukuvuahetele ca muene yove.’ ”

²⁴ “Kaha na uje uatambuile likulukazi limo, lia ngolinde uezile, uahandekete kuli muene uendi nguendi, ‘Muene njakutantekeya nguange

uapua u muntu uamukalu cikuma, ukateja vije kuuakuvile, kaha ukakungulula vije kuuashanduile,

²⁵ kaha njevuile liova, kaha njaile nakushitika ngolinde yove mu livu. Viuma viove evi.' ”

²⁶ Vuno honi muene uendi uamukumbuluile nguendi, “Yove ngamba uamupi ua cilenda! Uatantekeyele nguove njikateje kuje kunjakuvile, kaha njikakungulula vije kunjashanduile?

²⁷ Ambahoni uasinganiekele kutulikisa vimbongo viange kuli vakakutulika vimbongo, kaha nga hakuija cange ngue njatambuile vije viapuile viange na kakondueso kayo.

²⁸ ‘Mutambuleni vimbongo vije vili kuli ikeye, kaha vianeni kuli uje hali na makulukazi avimbongo likumi.

²⁹ Omuo uje alinavio vakamuvuezelelako, kaha akakala na viavingi, vuno honi uje kesi navio, cipue vene vije via vindende vialinavio vakamuniekavio.

³⁰ Nakushekela ngamba uje kesi nacimo ha mbaza ya milima, kuje vantu vakalila na kulishumanga mazo avo.’

Kusompa ca Mamanusuilo

³¹ “Omo Muna Muntu akeja mu vumpau vuendi, hamo na tungelo vendi voshe, kaha akatumama halitanda liendi lia vumpau.

³² Kuli ikeye miyati yoshe ya vantu ikalikungulula, kaha akavatepesa umo ku mukuavo ngue kaniungi muakatepesa vampanga ku vampembe,

³³ Kaha akahaka vampanga ku livoko liendi lia cilio, vuno honi vampembe ku livoko liendi lia cimoshue.

³⁴ Ambahoni Muene akahandeka kuli vaje vali ku livoko liendi lia cilio nguendi, 'Ijeni, yeni vanakuisuliua kuli Tate suaneni vumuene vuje vuanamivuaheselele kuhuma ha luvula lua mavu.

³⁵ Omuo njakele na njala muanjihanene viakulia, kaha omo njakele na mpuila muanjihanene mema akunua, kaha omo njakele njimungezi muanjitambuile,

³⁶ njakele mitotototo muacizikile, njakele nakuvavala kaha muanjimenekelele, njakele mu kamenga kaha muezile mukunjimona.'

³⁷ Ambahoni vaka vusunga vakamukumbulula nguavo, 'Muene, kuli tuakumuene uli na njala kaha tuakulisile, cipue unevu mpuila kaha tuakunuisile?

³⁸ Kaha kuli tuakumuene umungezi kaha tukutambuile cipue mutotototo kaha tuakuzikile?

³⁹ Kaha kuli tuakumuene uli nakuvavala cipue uli mu kamenga kaha tuezile nakukumona?'

⁴⁰ Kaha muene akavakumbulula nguendi, 'Muavusunga njimileka nguange omo muacilingile ku vamo ava va vusamba vange, mua cilingile kuli yange.'

⁴¹ Ambahoni akahandeka kuli voshe vaje vali ku livoko liendi lia cimoshue nguendi, 'Humeni kuli yange, yeni vaka kusingiua! Yeni mu tuhia tua miaka yoshe tuje tuvanavuahesela liyavolo na tungelo vendi.

⁴² Omuo njakele na njala kumuanjihanene via

kulia, njakele na mpuila kumuanjihanene mema akunua,

⁴³ njakele njimungezi kaha kumuanjitambuile, njakele mitototo kaha kumuanjizikile, njavavalele nakukala mukamenga kaha kumuacimenekelele.'

⁴⁴ Ambahoni navakevo vakakumbulula nguavo, 'Muene kuli tuakumuene uli na njala, cipue uli na mpuila, cipue umungezi, cipue mutototo, cipue uvavala, cipue mu kamenga, kaha kutuakukuasele?'

⁴⁵ Ambahoni akavakumbulula nguendi, 'Muavusunga njimileka nguange, ngue muje kumuacilingile kuli umo uava vavandende, kumuacilingile kuli yange'

⁴⁶ Kaha vakaya mukashitiko ka miaka yoshe, vuno honi vaka vusunga vakakovela mu muono ua yaye."

26

*Vutumbe vua Kutsiha Yesu
(Mako14:1-2; Luka22:1-2; Iuano11:45-53)*

¹ Omo Yesu uamanusuile kuhandeka vuima vioshe evi, uahandekela kuli vandongisi vendi nguendi,

² "Muatantekeya ngueni omo munima ya matangua avali paseka ili na kuija, kaha Muna Muntu vaka muhana linga vakamushukike hacilindakano."

³ Ambahoni vakuluntu vatusasendote na vakuluntu va vantu valikunguluile mu lipela lia kasasendote uakama, uje ivatumbuile nguavo Kayafase,

⁴ kaha vatumbile vutumbe hamo linga vakute Yesu mu vushueke nakumutsiha.

⁵ Vuno honi vahandekela nguavo, “Keti a ciuano, hamo vantu vakaneha mpindangano.”

*Vavuavesa Yesu ku Mbeteniya
(Mako14:3-9; Iuano12:1-8)*

⁶ Kaha omo Yesu uakele ku Mbeteniya mu njivo ya Simoni yala uje uakele na mbumba,

⁷ Omo Yesu te uakele nakulia kumesa, mpuevo umo uezile kuli ikeye na ntsazi ya mazi andando yakama hakunika luengo luacili, kaha uahetilile ha mutue ua Yesu.

⁸ Vuno honi omo vandongisi vacimuene vanienguele cikuma nakuhandeka nguavo, “Nkuma vika apihisila mazi?”

⁹ Omuo mazi aua vapandele kuualandesa na ndando yakama, nakuana vimbongo vihutu.”

¹⁰ Vuno honi Yesu uatantekeyele viose evi, uahandekela kuli vakevo nguendi, “Nkuma vika muli nakushupila ou mpuevo? Omuo na lingi cuma ca cili kuli yange.

¹¹ Omuo yeni ntsimbu yoshe muakala na vihutu, vuno honi ntsimbu yoshe yeni kumukakala nange.

¹² Ha kunjitila aua mazi a muvila uange na cilingi kunjivuahesela kunjitsinda.

¹³ Muavusunga njimileka nguange, kuoshe kuje ku vakambulula muzimbu uacili ha mavu uoshe, evi vianalingi ou mpuevo vakavihandeka mukumuvulukilaho.”

*Yundasa Atava kuenda Yesu Vungungu
(Mako14:10-11; Luka22:3-6)*

¹⁴ Kaha umo ua vaje vandongi likumi na vavali uje ivatumbuile nguavo Yundasa Isakaliote, uaile kuli vakuluntu vatusasendote,

¹⁵ na kuhandeka nguendi, “Vika mukanjihana nga njiminehelaye?” Kaha vamufuetele makumi atatu a vimbongo via siliva.

¹⁶ Kaha kuhuma ha ntsimbu ije uatondesesele ngila ya kuendelamo Yesu vungungu.

Yesu Alia na Vandongisi Vendi ku Ciuano ca Paseka

(Mako14:12-21; Luka22:7-13; 21:23; Iuano13:21-30)

¹⁷ Ha litangua lia kulivanga lia mbolo ya kuhona cimbaluila vandongisi vezile kuli Yesu nakuhandeka nguavo, “Kuli utonda yetu nguove tukuvuahesele linga ukalileko paseka?”

¹⁸ Uahandekete nguendi, “Yeni mu nganda kuli yala umo, kaha mukahandekete kuli ikeye nguendi, ‘Mulongisi nahandeka nguendi, ntsimbu yange inahete, njikalinga ciuano ca paseka mu njivo yove hamo na vandongisi vange.’ ”

¹⁹ Kaha vaje vandongisi valingile ngue muje Yesu uavalekele, kaha vavuahesele ciuano ca paseka.

²⁰ Omo vetele ku cinguezi, Yesu uatumamene kumesa na vandongisi likumi na vavali,

²¹ kaha omo vakele na kulia, uahandekete nguendi, “Muavusunga, Njihandeka ku liyeni nguange, umo ueni akanjenda vungungu.”

²² Kaha vakele na vusiua cikuma, kaha vavutukile kuhandeka kuli umo na mukuavo nguavo, “Muene yange ndi?”

²³ Yesu uavakumbuluile nguendi, “Uje akatanta hamo nange mu lilonga, ikeye vene akanjenda vungungu.

²⁴ Omuo Muna Muntu akatsa ngue muje vanacisoneka hali ikeye, vuno honi tuyando hali uje yala enda vungungu Muna Muntu! Ngue capuile cacili kuli uje yala nga kasemukile.”

²⁵ Yundasa uje uamuendele vungungu uendekele nguendi, “Muene yange ndi?” Yesu uahandekele kuli ikeye nguendi, “Omo vene munahandeka.”

Mesa ya Muene

(Mako14:22-26; Luka22:14-20; 1 Kolinte11:23-25)

²⁶ Kaha honi omo vakele nakulia, Yesu ua mbatele mbolo, na ku ikuisula, kaha uaipazuile, naku ihana kuli vandongisi vendi, nguendi “Ambateni mulie ou ukeuo muvila uange.”

²⁷ Kaha uambatele nganja, kaha omo uamanuisuile kusantsela uavahanene, nguendi “Nuenimo mu vavoshe,

²⁸ omuo aua akeuo maninga ange a litavasano lihaliha, aje anamuaniena hali vavengi mukukonekela vupi.

²⁹ Njimileka nguange, kunjikanuho naua vushuka vua viniu kuvanga noho ha litangua lije omo njikanua neni vushuka vua viniu vuavuha mu vumuene vua Tate,”

³⁰ Kaha omo vamanusuile kuimba muaso, vaile ku munkinda ua Oliveta.

*Yesu Ahandeka nguendi Petulu Akamuviana
(Mako14:27-31; Luka22:31-34; Iuano13:36-38)*

31 Kaha Yesu uahandekela kuli vandongisi vendi nguendi, “Muva voshe mukateua omuo yange vutsiki vuno vene, omuo vacisoneka nguavo, ‘Njikapupa kanuingi, kaha vutanga vua vampanga vukalishandoka!’

32 Vuno honi hanima ya kunjisangula, njikaya kulutue lueni ku Ngalileya.”

33 Petulu uahandekela kuli ikeye nguendi, “Cipue vene voshe vakakuteua, yange kunjikakuteue.”

34 Yesu uahandekela kuli Petulu nguendi, “Muavusunga njikuleka nguange, vutsiki vuno vene, ntsimbu kanda ndemba atambeke ukanjiviana lutatu nguove kuunjitantekeya.”

35 Petulu uahandekela kuli ikeye nguendi, “Cipue vene nga kutsa nove, kunjikakuviana.” Kaha na vandongisi vakuavo voshe vahandekela ngoco vene.

*Yesu Alombela mu Ngetesemani
(Mako14:32-42; Luka2:39-46)*

36 Ambahoni Yesu uaile navo kumutambela uvatumbuile nguavo Ngetesemani, kaha uahandekela kuli vandongisi vendi nguendi, “Tumameni hano ntsimbu njiciya nakulombela.”

37 Kaha uaile na Petulu na vana va Zembendeo vavali, kaha hajevene uaputukile kulivua vusua na kulinienga.

38 Kaha uahandekela kuli vakevo nguendi, “Muono uange uli muvusua noho kukutsa, saleni hano, nakutalelela hamo nange.”

39 Kaha uaile halahako cindende, uatsikamene hamavu na kulombela nguendi, “Tate, nga casua, ecela eyi nganja injipulakane, keti kulingiue

cizango cange, vuno honi kulingiue cizango cove.”

⁴⁰ Kaha uehilukile kuli vandongisi vendi uavauanene vanakosa tulo, kaha uahandekele kuli Petulu nguendi, “Nkuma kuuasa kutalelela nange cipue hola imo lika indi?

⁴¹ Taleleni nakulombela linga keti mukovele mu vieseko, cilivene cimbembesi citonda, vuno honi ntsitu inazeye.”

⁴² Uaile naua lua mucivali na kulombela nguendi, “Tate, nga kucasiua nganja eyi kunjipulaka kuvanga vene njiinuine, kaha ecela cizango cove cilingiue.”

⁴³ Kaha naua uahilukile nakuuana vanakosa tulo, omuo mesho avo alemene.

⁴⁴ Nankuma, uavasezele naua, uaile nakulombela luamucitatu, uahandekele mezi acifua cimo.

⁴⁵ Kaha uezile kuli vandongisi vendi nakuhandeka nguendi, “Nkuma hanga muacikosa na kuhuima? Taleni, hola inahete laja, kaha Muna muntu vanamuende vungungu nakumuhana ku mavoko a vaka vupi.

⁴⁶ Hindukeni tuyeni, taleni muka kunjenda vungungu uno hali hano.”

Yesu Vamukuata

(Mako14:43-50; Luka22:47-53; Iuano18:3-12)

⁴⁷ Tele Yesu acili nakuhandeka, Yundasa uezile, uje umo ua vandongisi likumi na vavali, kaha uezile na vivunga viakama vezile na mikuale na vimbueti, kuhuminina kuli vakuluntu va tusasendote na vakuluntu va vantu.

48 Kaha honi mukakuenda vungungu uava-hanene cimueso uahandeketele nguendi, “Uje njikatsemba ikeye yala mukakuata.”

49 Kaha hajevene uezile kuli Yesu nakuhandeka nguendi, “Uahinduka vati, mulongisi!” Kaha uamutsembele.

50 Yesu uamukumbuluile nguendi “Yove kavusamba, linga vuasi vije viunezila.” Mukemo honi vezile nakumukuata nakumuvumbatela cikuma.

51 Kaha taleni, umo ua vaje vakele navo Yesu uahumisile mukuale uendi, nakuluisa ngamba ua kasasendote uakama kaha uamutetele lituitui liendi.

52 Ambahoni Yesu uahandeketele kuli ikeye nguendi, “Haka mukuale uove mu cindalo cauo, omuo voshe vaje vakambata mukuale vakatsa ku mukuale.

53 Nkuma musinganieka ngueni kunjasa kulomba kuli Tate, kaha hajevene akanjitumina masualale va tungelo likumi na vavali ndi?

54 Vuno honi kaha vatihoni visoneka vikalishulisisa, ngeci cikafue muje?”

55 Ha hola ijevene Yesu uahandeketele ku vivunga nguendi, “Nkuma muneja ngue muakuluisa muhuza, na mikuale na vimbueti mukukuata yange ndi? Ha litangua na litangua njatumamene mu njivo ya Njambi nakulongesa kaha kumuanjikutile.

56 Vuno honi viosevi evi vinalingia linga visoneka via tunanguizi va Njambi va Njambi vilishulisise.”

Ambahoni vandongisi vendi voshe vamusezele nakuteua.

Vasompa Yesu ku Mesho a Mpunga
(Mako14:53-65; Luka22:54-55;63-71;
Iuano18:13-14-19-24)

⁵⁷ Ambahoni vaje vakutile Yesu vamutualele kuli Kayafase kasasendote uakama, kuje kuvaliku nguluilile valongisi va lishiko na vakuluntu.

⁵⁸ Vuno honi Petulu uakele nakumukava halahako, halahako noho vahetele ku cipango ca kasasendote uakama, kaha omo uakovelele mukati uatumamene na vaka kuniunga linga amone vika vikalingiua.

⁵⁹ Kaha honi vakuluntu va tusasendote na mpunga yoshe vahanene vukaleho vua makuli hali Yesu linga vamutsihileho,

⁶⁰ vuno honi kuvauaneneho cipue vumo, cipue vene nguavo kuakele vakaleho vavengi va makuli. Kaha kumamanusuilo vavali vezile kulutue,

⁶¹ nakuhandeka nguavo, “Ou mukuetu uahandekela nguendi, ‘Njasa kusiula eyi njivo ya Njambi nakuitunga naua mu matangua atatu.’”

⁶² Kaha uje kasasendote uakama uemanene nakuhandeka nguendi, “Nkuma kuuesi nacikumbululo ndi? Vikahoni ava vamala alinaku kuvangeya?”

⁶³ Vuno honi Yesu uaholokele lika kuluu. Kaha kasasendote uakama uahandekela kuli ikeye nguendi, “Njikusinga mu lizina lia Njambi ukuyoya, tuleke nga yove Kilistu, Muna Njambi.”

⁶⁴ Kaha Yesu uahandekela kuli ikeye nguendi, “Omu vene munahandeka mukemo. Vuno honi njimileka nguange, kuhuma ha ntsimbu ino mukamona Muna Muntu natumama ku livoko

liacilio lia muka Nzili yoshe, kaha akeja mu mashelua a muilu.”

⁶⁵ Ambahoni uje kasasendote uakama uatavuile cikovelo cendi nakuhandeka nguendi, “Nashaula Njambi. Vika naua tutondela vakaleho veka? Munevu honi kushaula cendi.

⁶⁶ Nkuma musompa ngueni vati?”

Vamukumbuluile nguavo, “Napande kutsa.”

⁶⁷ Ambahoni vamujekuile ku cihanga cendi nakumupupa, kaha vamo vamupupile vimbanda

⁶⁸ nakuhandeka nguavo, “Kilistu, handeka vuananguizi kuli yetu! Iya nakupupu?”

Petulu Aviana Yesu

(Mako14:66-72; Luka22:56-62; Iuano18:15-18;25-27)

⁶⁹ Honi Petulu uatumamene hambanza lia cipango. Kaha ngamba uampuevo uezile kuli ikeye nakuhandeka nguendi, “Nove vene uakele na Yesu uaku Ngaliya.”

⁷⁰ Vuno honi uavianene ku mesho avo voshe nguendi, “Kunjitantekeya evi uli nakuhandeka.”

⁷¹ Kaha omo uaille hambanza lia cikolo, ngamba mukuavo uampuevo uamumuene kaha uahandekela ku vantu vaje vemanene kuje nguendi, “Ou yala uakele hamo na Yesu uaku Nazaleta.”

⁷² Kaha naua uavianene nacisingo nguendi, “Kunjimutantekeya ou yala.”

⁷³ Hanimu ya kantsimbu kakandende vaje vantu vemanene kuje vezile nakuhandeka kuli Petulu nguavo, “Cilivene nove naua umo uavo, omuo handekesi yove ikeyo ikujombolola.”

⁷⁴ Ambahoni Petulu uaputukile kuhandeka visingo hali ikeye vavenia nakulisinga nguendi,

“Kunjimutantekeya ou yala.” Kaha hajevene ndemba uatambekele.

⁷⁵ Kaha Petulu uanukile vije viahandekele Yesu nguendi, “Kanda ndemba atambeke ukanjiviana lutatu.” Kaha uaile hambanza nakulila cikuma.

27

Yesu Vamutuala kuli Pilato

(Mako15:1; Luka23:1-2; Iuano8:28-32)

¹ Omo cimene cahetele vakuluntu vatusasendote voshe na vakuluntu va vantu vatumbile vutumbe vuakuluisa Yesu ngeci vamutsihe.

² Kaha vamukutile nakumutuala kuli Pilato uje uapuile nguvulu.

Yundasa Alishukika

(Vilinga1:18-19)

³ Omo Yundasa uje uamuendele vungungu uamuene nguendi vanamuhisa, uatengulukile nakuhiluisa vije vimbongo via siliva makumi atatu kuli vakuluntu vatusasendote na vakuluntu,

⁴ uahandekele nguendi, “Njinalingi vupi hakuenda vungungu maninga akuhona mulonga.” Kaha vamukumbuluile nguavo,

“Vikahoni ovio kuli yetu? Ouo mulonga uove.”

⁵ Kaha Yundasa uombilile vije vimbongo via siliva mu njivo ya Njambi, kaha uaile nakukalishukika.

⁶ Vuno honi vakuluntu vatusasendote omo vambatele vije vimbongo via siliva, vahandekele nguavo, “Kuya ku lishiko kucapandele kuvi-haka mu mbango, omuo vinapu vimbongo via maninga.”

⁷ Nankuma valitavasanene linga vavilande lihia lia uje muka kushonga vindeho, ngeci lipue lia kutsindila vangezi.

⁸ Nankuma, nakuheta nalelo lino lije lihia valisana nguavo lihia lia maninga.

⁹ Ambahoni vialishulisilile vije viahandekele kananguizi ua Njambi Yelemaya nguendi, “Kaha vambatele vimbongo via siliva makumi atatu, a ndando yendi ije ndando ivayonguele vamo vana va Isaleli,

¹⁰ kaha vavipangesele kulanda lihia lia muka-kushonga vindeho, ngue muje Muene muavashikililemo.”

Pilato Ehula Yesu

(Mako15:2-5; Luka23:3-5; Iuano18:33-38)

¹¹ Kaha Yesu uemanene ku mesho a nguvulu ua Valoma, kaha nguvulu uamuhuile nguendi, “Yove Muene ua Vayunda ndi?” Yesu uamukumbuile nguendi,

“Omu munahandeka mukemo vene.”

¹² Vuno honi omo vamuvangeyele kuli vakuluntu va tusasendote na vakuluntu, kavakumbuile.

¹³ Ambahoni Pilato uahandekele kuli ikeye nguendi, “Nkuma kuuesi nakuvua viuma evi vali nakuhana vukaleho hali yove indi?”

¹⁴ Vuno honi kamukumbuile cipue kamandende, Kaha honi nguvulu ualikomokelele cikuma.

Yesu Vamusompela Kutsa

(Mako15:6-15; Luka23:13-25; Iuano18:39; 19:16)

¹⁵ Honi ku ciuano uje nguvulu kuya ku lishiko liavo, uapandele kuhumisila civunga umo ua vinzinda uje ivatondele.

¹⁶ Kaha ha ntsimbu ije kuakele cinzinda uje uakuhona kuivua, ivatumbuile nguavo Mbalambasa.

¹⁷ Omo valikunguilile hamo Pilato uahandekete kuli vakevo nguendi, “Iya mutonda linga njimihumisile Mbalambasa indi Yesu uje ivatumbula nguavo Kilistu indi?”

¹⁸ Omuo Pilato uatantekeyele nguendi omo ya cipululu cavo mukemo vamunehelleye Yesu.

¹⁹ Oku tele Pilato natumama ha citumamo cakusompela, mpuevo yendi uatumine lizi kuli ikeye nguendi, “Keti ulinge cimo kuli ou yala ua vusunga, omuo njinayanda cikuma kumulota.”

²⁰ Kaha vakuluntu vatusasendote na vakuluntu visindiye vantu linga valombe Mbalambasa kaha Yesu vamutsihe.

²¹ Kaha nguvulu uavehuile naua nguendi, “Kuli ava vantu vavali iya mutonda linga njimihumisile?” Vahandekete nguavo,
“Mbalambasa.”

²² Pilato uahandekete kuli vakevo nguendi, “Amba vika honi njikalinga nou Yesu ivatumbula Kilistu?” Kaha voshe vahandekete nguavo,

“Mushukike.”

²³ Kaha uahandekete nguendi, “Vupi muka vuanalingi?” Vuno honi voshe vatambekele cikuma nguavo, “Vamushukike.”

²⁴ Kaha honi omo Pilato uamuene nguendi nacimo cauanaho cahi, vuno honi mpindangano ili nakuputuka, uambatele mema na kutana ku mavoko endi ha mesho acivunga, nakuhandeka

nguendi, “Yange kunjesi namulonga ha maninga ou yala, limueneni yeni vavenia.”

²⁵ Kaha vantu voshe vamukumbuile nguavo, “Maninga endi akale hali yetu na vana vetu!”

²⁶ Kaha uavahanene Mbalambasa, kaha haku-manusula kupupa Yesu, uavahaneneye linga vamushukike.

*Masualale Vashendumuna Yesu
(Mako15:16-20; Iuano19:2-3)*

²⁷ Ambahoni masualale vanguvulu vambatele Yesu nakumutuala mulipela, kaha vakunguluile civunga coshe ca masualale kuli ikeye.

²⁸ Vamushuluile, nakumuzika kazaku kaku-venga.

²⁹ Kaha vavindile cilongo ca mambimbo vacakele kumutue uendi, kaha vamuakele lihongo mu livoko liendi lia cilio. Vatsikamene ku mesho endi na kumushendumuna nguavo, “Uahinduka, Muene ua Vayunda!”

³⁰ Kaha vamujekuilile mate, kaha vambatele lihongo vamupupile ku mutue.

³¹ Munima ya kumushendumuna, vamushuluile kazaku, nakumuzika vuzalo vuendi nakumutuala mukumushukika.

*Yesu Vamushukika ha Cilindakano
(Mako15:21-32; Luka23:26-43; Iuano19:17-27)*

³² Omuo vakele nakuya, valiuanene na yala uaku Silene, lizina liendi Simoni, ou yala vamusindiiye kuambata cilindakano ca Yesu.

³³ Kaha omo vahetele ha cihela civasana nguavo Ngolongota (Cije cilumbununa nguaco cihela ca cikola),

³⁴ vamuhanene viniu linga anue, va vikumbasanene na niangua, vuno honi omo uamakeleleko, kavinuine.

³⁵ Kaha omo vamanusuile ku mushukika, valipangezelele vuzalo vuendi hhakati kavo mukuta nkela,

³⁶ ambahoni vatumamene hamavu oku vali nakumutalela.

³⁷ Kaha helu lia mutue uendi vahakeleho cimueso caviye vamuhisile navio nguavio, “Ou ikeye Yesu, Muene ua Vayunda.”

³⁸ Honi vamushukikile na mihuza vavali, umo kucilio umo kucimoshue.

³⁹ Kaha vaje vakele nakuhita vamushauile, nakuningangesa mitue yavo.

⁴⁰ Kaha vahandekete nguavo, “Yove uatondele kusiula njivo ya Njambi nakuitunga mu matangua atatu, liovole yove vavenia! Nga u Muna Njambi, huma ha cilindakano.”

⁴¹ Nankuma vakuluntu vatusasendote na va valongisi va lishiko na vakuluntu vamushendumuine nguavo,

⁴² “Uovueta vakuavo, vuno honi kasa kuliovola ikeye vavenia. Ikeye Muene ua Isaleli, ashuluke kuhuma hacilindakano, kaha tumutsiliela.

⁴³ Uatsiliela muli Njambi, eceni Njambi amuhiele hano vene, nga amuzanga, omuo uahandekete nguendi, ‘Yange Muna Njambi!’ ”

⁴⁴ Kaha na mihuza vaje vavamushukikile hamo nendi vamutukile navo naua.

*Kutsa ca Yesu
(Mako15:33-41; Luka23:44-49; Iuano19:28-30)*

⁴⁵ Honi kuhuma mutania kutuala ha hola ya mucitatu ya mutania uacinguezi kuakele milima ha mavu hoshe.

⁴⁶ Kaha ha hola ya mucitatu ya mutania uacinguezi Yesu ualilile mukutambakana nguendi, “Eloi, Eloi, lema sambakatani?” Kulumbununa nguavo, “Njambi yange, Njambi yange, vika uanjisezela?”

⁴⁷ Kaha vamo vantu vaje vemanene kuje omo vovuile eci, vahandekele nguavo, “Ou yala alinakusana Eliya.”

⁴⁸ Kaha umo uavo hajevene uashatukile nakukambata mupelo, kaha ua umbuitikile mu viniu via kushasha naku ukutilila ku lihongo kaha uamuhanene linga anue.

⁴⁹ Vuno honi vamo vahandekele nguavo, “Vandameneni, tuyeni tumone indi Eliya eja naku-muovola.”

⁵⁰ Kaha Yesu ualilile nakutambakana naua, kaha uecelele cimbembesi cendi.

⁵¹ Kaha taleni, ntanga ya mu njivo ya Njambi yatavukile hhakati, kuhuma kuilu nakuheta ha mavu. Kaha mavu aningangele, kaha na mavue atavukile,

⁵² na vihilo naua navio viashokolokele, kaha mivila yaingi ya vaje vaka kulela vaje vatsile vaisanguile.

⁵³ Kaha omo vahumine mu vihilo hanima yakusanguka ca Yesu, vaile mu nganda ya kulela nakukalisholola ku vantu vavengi.

⁵⁴ Omo uje mukuluntu ua masualale na vaje vakele navo vaje vakele nakuniunga Yesu, vamuene mandunduma na vije vialinguile, kaha

vovuile liova cikuma nakuhandeka nguavo, “Muavusunga vene ou uapuile Muna Njambi!”

⁵⁵ Kuje vene kuakele naua na vampuevo vavengi, vaje vakele nakutalela alahako, vaje vakavele Yesu kuhuma ku Ngalileya oku tele vali nakumupangela.

⁵⁶ Vamo vavo vapuile Maliya Mangandalena, na Maliya vaina ya Tiango na Yosefa, na vaina ya vana va Zembendeo.

Vatsinda Yesu

(Mako15:42-47; Luka23:50-56; Iuano19:38-42)

⁵⁷ Omo cinguezi cahetele, kuezile yala umo ua kufuka uaku Alamatiya, lizina liendi Yosefa, uje na ikeye naua uapuile ndongisi ua Yesu.

⁵⁸ Uahile kuli Pilato nakulomba muvila ua Yesu. Ambahoni Pilato uashikile nguendi linga vamuhaneuo.

⁵⁹ Kaha Yosefa uambatele muvila ua Yesu naku uzengela ha ntanga ya iha ya liniu,

⁶⁰ kaha ua ulangekele mu cihilo caciha cendi vavenia, cije cacokuele mu livue, kaha uakokelele livue liakama ku cikolo ca cihilo, kaha uaile.

⁶¹ Maliya Mangandalena na Maliya mukuavo vatumamene kuje oku vanatalesa ha cihilo.

Vaka Kuniunga ku Cihilo

⁶² Liamukuavo, hanima ya litangua liakulivua-hesela lije likelio litangua lia Sapalalo, vakuluntu va tusasendote na Vafaliseo valikunguluilile kuli Pilato,

⁶³ kaha vahandেকেle nguavo, “Muene, tuanuka muje uje muka kukuisa uahandেকেle tele aciyoya

nguendi, 'Hanima ya matangua atatu njikasanguka naua.'

⁶⁴ Nankuma shika vaje tuniungi linga vaniunge muacili cihilo noho ha litangua lia mucitatu. Ketu ngoconu hamo vandongisi vendi vakeja nakuiva muvula uendi, kaha vakaleka vantu nguove, 'Nasanguka kuvatsi,' kaha aua makuli akukotokela akapua amapi cikuma kupulakana aje akulivanga."

⁶⁵ Pilato uahandekete kuli vakevo nguendi, "Muli na mukakuniunga ua masualale, yeni mukaniunge muacili cihilo kuya muje mumuase-lamo."

⁶⁶ Nankuma vaile nakuniunga cije cihilo, kaha vaciniungile mukuhaka kasateso ku livue nakuhakako muka kuniunga.

28

Kusanguka ca Yesu

(Mako16:1-10; Luka24:1-12; Iuano20:1-10)

¹ Honi hanima ya sapalalo, ha ntsimbu yakuca ca litangua liakulivanga musondo, Maliya Mangandalena na Maliya mukuavo vaile mukumona ku cihilo.

² Kaha taleni, kuakele mandunduma akama, omuo kangelo ua Muene uashulukile kuhuma muilu, kuija nakuhumisa livue lije liakele ku cihilo kaha uatumameneho.

³ Cifua cendi cafuile ngue muhiato, kaha vuzalo vuendi vuatokele too ngue mpemba.

⁴ Omuo ya liova lia kangelo, vaje vaka kuniunga ku cihilo vajajele cikuma kaha valezumukile.

⁵ Vuno honi uje kangelo uahandekete kuli vaje vampuevo nguendi, “Keti muvue liova, omuo njatantekeya nguange mulinakutonda Yesu, uje ivashukikile.

⁶ Uahimo muno, nasanguka, ngue muje muahandekete. Ijeni, taleni mu cihela muje muakosele.

⁷ Ambahoni yeni vuasi vuasi, mukaleke vandongisi vendi nguendi, ‘Nasanguka ku vatsi, kaha taleni, nalivanga laja kuya ku Ngalileya, kuje kukeko kumukamumuena.’ Taleni njamileke.”

⁸ Kaha vaje vampuevo vahumine ku cihilo vuasi vuasi na liova na kujolelela cikuma, vashatukile na kukaleka vandongisi vendi.

⁹ Kaha taleni, hajevene Yesu ualiuanene navo nakuhandeka nguendi, “Tambokeni.” Kaha vezile kuli ikeye nakumukuata ku viliato viendi naku-mulemesa.

¹⁰ Ambahoni Yesu uahandekete kuli vakevo nguendi, “Keti muvue liova, yeni mukalekese vamuhanetu vaye ku Ngalileya, kaha kuje kukeko vakanjimuena.”

Vukaleho vua Vaka Kuniunga

¹¹ Tele vali nakuya, taleni, vamo va masualale vaile mu nganda nakuleka vakuluntu va tusasendote vioshe vije vialingiule.

¹² Kaha omo valiuanene hamolika na vakuluntu nakutumba vutumbe vuavo, vahanene vimbongo masualale

¹³ nakuhandeka nguavo, “Leken i vantu nguendi, ‘Vandongisi vendi vanezile vutsiki nakuiva muvila uendi tele tuli mutulo.’

¹⁴ Ngahoni eci ciheta mu matuitui a nguvulu, tukamuzika zika, linga keti mukale movukalu.”

¹⁵ Ambahoni vambatele vije vimbongo kaha valingile ngue muje vavalekesele, kaha lutsimo lua muzimbu ou luashandokelele hhakati ka Vayunda kuheta na lelo lino.

*Yesu Alisholola kuli Vandongisi vendi
(Mako16:14-18; Luka24:36-49; Iuano20:19-23;
Vilinga1:6-8)*

¹⁶ Honi vandongisi likumi na umo vaile ku Ngalileya, ku munkinda kuje Yesu uavalekele.

¹⁷ Kaha omo vamumuene vamulemesele, vuno honi vamo valikanouelele.

¹⁸ Kaha Yesu uezile nakuhandeka kuli vakevo nguendi, “Nzili yoshe yakama ya mulu na ya ha mavu vanaihana kuli yange.

¹⁹ Nankuma yeni mukapuisse mafuti oshe vandongisi, mukavambuitike mu lizina lia Tate, na lia Muana, na lia Cimbembesi Uakulela,

²⁰ valongeseni kuononoka viuma vioshe vije vinjinamishiki, kaha taleni, njikakala neni kutu-ala ku mamanusuilo a mavu.”

Nkangala Bible Translation
The New Testament in the Nkangala language of
Angola: Nkangala Bible Translation (New Testament)
copyright © 2024 The Word for the World International

Language: (Nkangala)

Contributor: The Word for the World International

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2025-05-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 17 May 2025 from source files dated 17 May 2025

9a9c909c-dd81-59f5-8c45-51bc768de51c